
CSORVÁS Város Önkormányzatának

Helyi Esélyegyenlőségi

Programja

2023-2027

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés	3
A település bemutatása	3
Értékeink, küldetésünk	12
Célok.....	12
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	14
1. Jogszabályi háttér bemutatása	14
2. Stratégiai környezet bemutatása	15
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	18
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	52
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	85
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	101
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	114
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	127
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	129
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	130
1. A HEP IT részletei.....	130
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	133
3. Megvalósítás	162
4. Elfogadás módja és dátuma	168

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 2021. június 30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint kialakítva, Csorvás Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Csorvás város az ország délkeleti részén, a Tisza-Körös-Maros közötti területen, a Békés-Csanádi löszhát északkeleti, a Békési-sík délnyugati határán, Békés megye nyugati felén található. A várost átszeli a 47. számú főút és a Szeged-Békéscsaba vasútvonal, Békéscsabától 22, Orosházától 16 km-re található.

A Csorvás területén településnyomok az újkőkorszaktól kezdve találhatók. Régészeti kutatások bizonyítják, hogy a település lakott volt a réz-, a bronz- a vaskorban, ugyanúgy, mint a római, az avarkorban és a népvándorlás idején is. Ásatások eredményeire alapozva állítják, hogy templomos falu volt az Árpád kor közepén, az 1150-es években. Az Árpád-kori és az erre épült középkori templomot 1997-ben tárták fel. Csorvás első írásos említése az 1456-os évre tehető, amikor V. László Hunyadi Jánosnak adományozta a települést a nándorfehérvári diadal után. Később 1458-ban Mátyás király a Gerlai Abrahámffy Tamásnak adományozta az akkori Csorvást, ami a török megszállásig Ábarhámffy birtok volt. 1566-ban a törökök megszállták Csorvást, s az szultáni birtokrész lett. Ekkor a község a megye öt legnagyobb települése közé tartozott. Az akkori iratokban szereplő „Chorvas” és „Cyorvas” szláv eredetű szavak (homok) utalnak a környék jellegzetes talajféleségére.

1595-1596-ban a török oldalán harcoló tatár segédcsapatok az egész megyét, így Csorvást is elpusztították, s az hosszú időre lakatlan pusztává vált. A török kiverése után, 1723-ban a területet br. Harruckern János kapta meg, aki bérbeadás útján hasznosította azt. Leghosszabb ideig Gyula városa bérelte, így főleg az ő jobbágyai telepítették be a pusztát. 1857. december 3-ától önálló adózó település, postával (1858), vasútállomással (1871), intézményhálózattal,

¹Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szociális Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

iskolarendszerrel. A föld megműveléséhez munkaerőre volt szükség, ezért megkezdődött a lakosság betelepítése az osztrák birodalom minden részéről.

A XX. század fordulóján a lakosság 75 %-a magyar, 20 %-a szlovák, 2,5 %-a román, 2,5 %-a zsidó vallású német. A lakosság öt vallási felekezethez tartozott: katolikus, evangélikus, református, román ortodox, zsidó. A település határa a századfordulón 15.638 kh volt, melyből 3.393 kh gróf Wenckheim Géza, 2.982 kh Wenckheim Henrik, 912 kh Almássy Kálmánné, 789 kh Wodiáner Viktor, 291 kh pedig gróf Károlyi Gyula birtokában volt.

Ebben az időben alakult ki a település utcáinak sakkáblaszerű rendszere, amely a mai napig jellemző Csorváásra. A század elejétől, 1950-ig, majd 1970-től ismét nagyközség, 2005. július 1-től város.

A település agrár jellegű, mert földjei kiválóan alkalmasak mezőgazdasági termelésre. A városhoz köthető jelentős személyek: a Bartók család anyai ága, Voit Ervin festőművész, Páter Szőke János szalézi szerzetes, Zalai György politikus, közíró, Dr. Fehér Dezső állatorvos, genetikus, Kincsem-kutató, a magyar lovassport atyja.

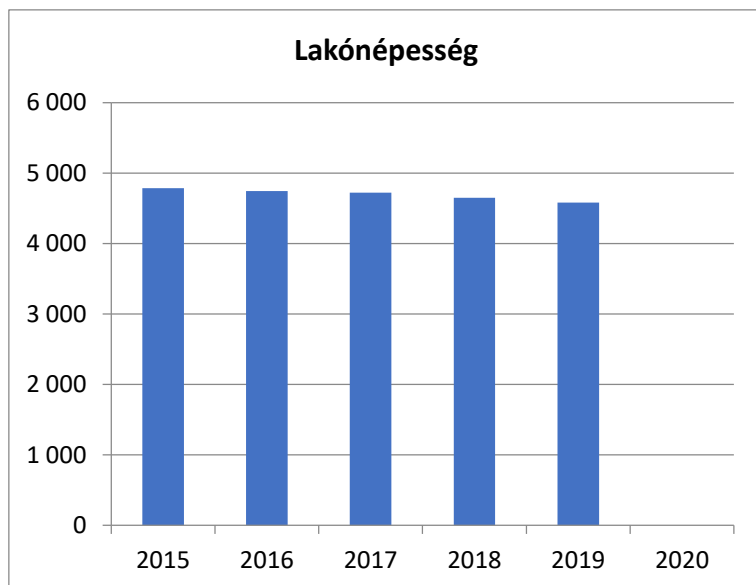
Demográfia tekintetében a történelem viharaiiban kétszer elpusztult Csorvás harmadik újjáépítése után, 1857. után a XIX. század fordulójáig a népesség jelentős növekedése volt jellemző. A két világháború jelentős számú csorvási áldozatot is követelt, 1910 és 1949 között a növekedés érzékelhetően lelassult, majd tendenciát váltott egészen a tavalyi, 2017-es évig.

A **lakónépességet** úgy értjük, mint az adott területen lakóhellyel rendelkező, de másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen a területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma.

I. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő (TS 001)	Változás
2015	4 789	bázis év
2016	4 748	99,14%
2017	4 722	99,45%
2018	4 652	98,52%
2019	4 582	98,50%
2020	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

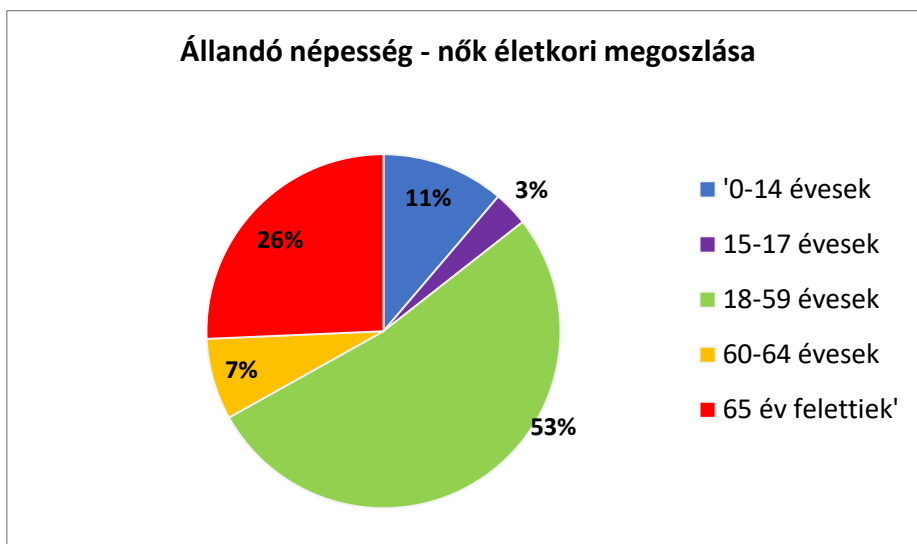
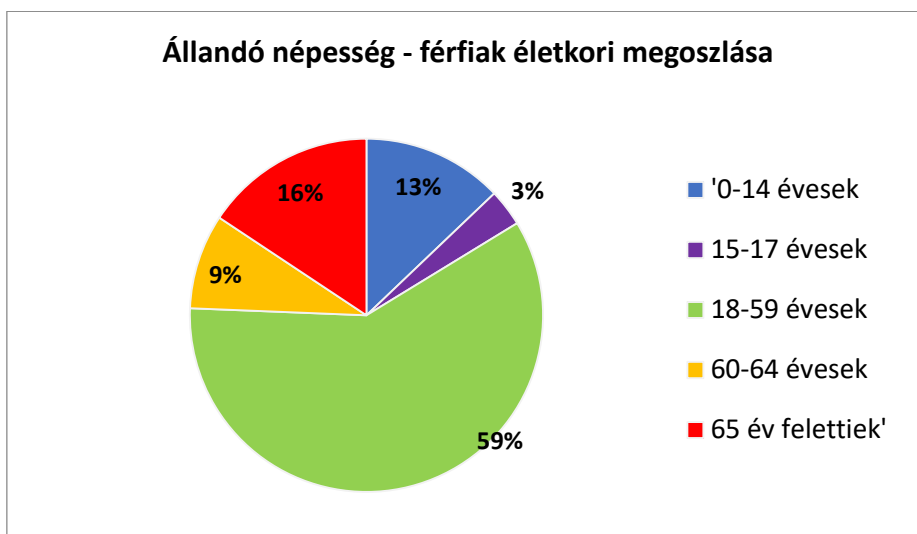

A táblázatból az olvasható ki, hogy a 2015-ös évhez képest az elmúlt öt évben sajnos csökkent a település lakosság száma. Szerencsére ez a csökkenés csak kismértékű, ellenben az elmúlt évtizedekben tapasztalt nagyobb mértékű népességfogyással. Az utóbbi években a gyermekvállalási kedv megnövekedett, ezért az emelkedő születésszám valamennyire kompenzálni tudja a még mindig magas elhalálozási adatokat. Ha a születésszámok nem emelkedtek volna meg a korábbi évtizedben mért adatokhoz képest is kismértékben, de kimutathatóan, akkor a település népességfogyása még ennél is sokkal szembetűnőbb lenne.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2018)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	2360	2546	4906	48,10%	51,90%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			147	3,00%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	304	286	590	6,20%	5,83%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	80	81	161	1,63%	1,65%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	1401	1336	2737	28,56%	27,23%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	205	189	394	4,18%	3,85%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	370	654	1024	7,54%	13,33%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A táblázat adatai azt mutatják meg, hogy 2018-ban hogyan alakult az állandó népesség nemek és korcsoportok szerinti aránya. A 0-2 éves korú gyermekek nemenkénti arányát a statisztikai adatbázis nem tartalmazza. A 2-64 éves korosztályban a nemek aránya kiegyenlítődt, míg a 65 év felettieknél sajnos jól látszik, hogy majdnem kétszer annyi 65 éven felüli nő él településünkön, mint férfi. Saját felméréseinkből tudjuk azt is, hogy e 65 éven felüliek többsége egyedül, egyszemélyes háztartásban éli nyugdíjas mindennapjait. A nyugdíjaskorúak Csorvás állandó népességének közel 21%-át adták 2018-ban.

Érdekes adat a településen élő aktív korúak száma, ők a 2018-as évben 2737-en voltak, akik a város 4906 fős állandó népességének közel 56%-át tették ki.

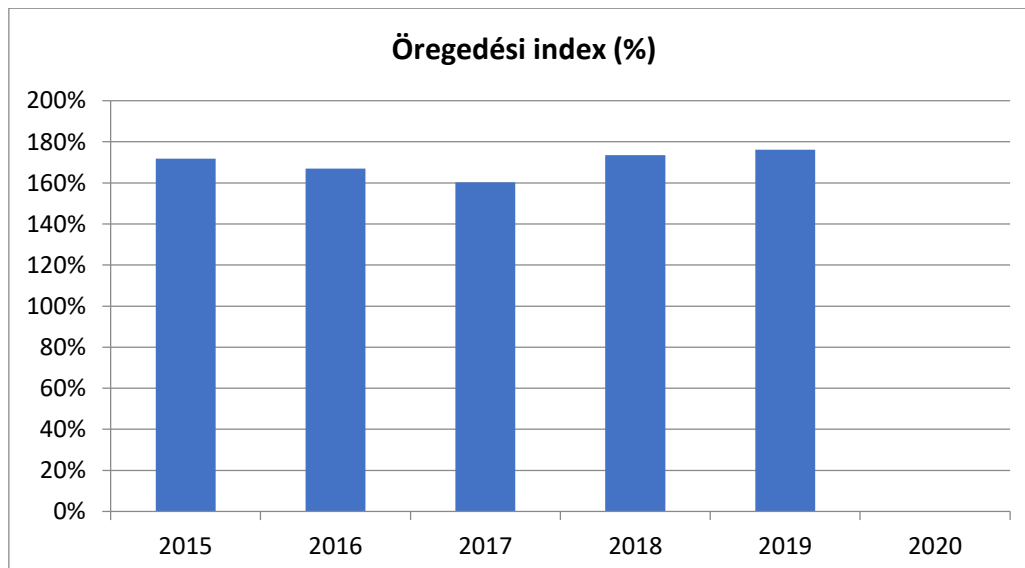
A kiskorúak aránya az állandó népességben belül 15,3 % volt, mert ők 2018-ban 751-en voltak. A kiskorúak nyugdíjaskorúakhoz mért aránya 73,3 % volt, ez azt jelenti, hogy még a növekvő születésszám ellenére sem állt meg a település előregedése, még mindig legalább 25%-kal több gyermekáldásra van szükség ahhoz, hogy az előregedés kimutathatósága megálljon, és a település lakossága ha nem is növekedést produkálna, de legalább stagnálna, és további gyermekszám-növekedéssel elérhető lenne a város lakosságának lassú növekedése is. Azonban

ha a települést járási, kistérségi vagy megyei kitekintésben vizsgáljuk, meggyőződhetünk arról, hogy az itt vizsgált népességfogyás, a túl lassú és kismértékű születésszám-növekedés, az elvándorlás és a települések elöregedése a Csorvás környezetében elhelyezkedő legnagyobb részére egyaránt érvényes.

3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2015	1 027	598	171,74%
2016	1 023	613	166,88%
2017	1 013	632	160,28%
2018	1 024	590	173,56%
2019	1 023	581	176,08%
2020	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A 3. számú táblázat a település elöregedését mutatja. Az előzőekben már ismertettük, hogy az utóbbi években a születésszám ha kismértékben is, de nőtt, a halálozások száma viszont nem csökkent, és a 65 éven felüli lakosok is a település egyre nagyobb hányadát teszik ki. Az idősök magas aránya a róluk való gondoskodás sokoldalúságában kell, hogy megmutatkozzon. A gondoskodás különböző formáit bizonyos társadalmi szerveződések és intézményeink

biztosítják, azonban mindig akadnak olyan újabb intézkedési lehetőségek, amelyekkel az őket érintő körülményeken javítani tudunk. Ez a táblázat arra világít rá, hogy ez milyen fontos társadalmi feladatunk.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2015	-0,62
2016	2,52
2017	1,90
2018	-9,81
2019	-5,63
2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A település lakossága előregedőben van, ez állapítható meg az eddigi táblázatokból. A fenti táblázat azonban megmutatja azt is, hogy ehhez a szomorú tényhez az elvándorlás is hozzájárul. Az elvándorlókat általában azok az aktív korúak teszik ki, akik nagykorúként másik település közép- vagy felsőfokú oktatási intézményében tanulnak, és ott létesítenek lakcímet, valamint azok, akik a munkaerőpiacon való biztosabb elhelyezkedésük okán keresnek olyan lakókörnyezetet, ahonnan biztosabban munkahelyet szerezhetnek. Ők többségében már családostól, és településünkről való távozásuk nemcsak az ő, hanem gyermekeik hiányával is jár a későbbiekben, ez mutatkozik meg az elmúlt évtizedek jelentős mértékű óvodás és általános iskolás gyermeklétszámának csökkenésében is.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

Év	Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2015	-16,56
2016	-10,28
2017	-10,14
2018	-5,76
2019	-13,00
2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Csorvás népessége legmagasabb értékét a negyvenes évek végén, az ötvenes évek elején érte el, amikor is a lakónépesség meghaladta a hétezer-nyolcszáz főt. Ezt követően azonban előbb enyhe, majd pedig egy valamelyest gyorsabb ütemű népességcsökkenés figyelhető meg. Ennek oka eleinte a népesség elvándorlása volt, amit később tovább erősített a természetes fogyás is. 1960-1970 között 928 fővel csökkent a lakosság száma, amelynek oka az volt, hogy 1960-as években végrehajtott tsz-esítés miatt főleg fiatalok távoztak a településről és az ő hiányuk a következő évek természetes szaporodásánál is jól kimutatható. Az élveszületések és halálozások negatív egyenlege a 90-es évek második felétől egyre markánsabban jelenik meg, amit 1998-tól részben ellensúlyoz a szerény mértékű, pozitívrá váltó vándorlási egyenleg. 2006-tól 2014-ig az elvándorlók száma is magasabb volt, mint a bevándorlóké. Csorvásra napjainkig a népesség csökkenése volt jellemző, de a lakónépesség enyhe növekedése, az öregedési index csökkenése és az odavándorlások elvándorlásokhoz viszonyított aránya bizakodásra adhat okot. A születések száma még mindig jóval alacsonyabb évente, mint az elhalálozások száma. A fiatalok egy része munkalehetőség hiányában elköltözik a munkát kínáló városokba. Az elmúlt években az oda- és elvándorlások egyenlege újra negatívba ment át, és a születések száma is csökkent.

Némi reményre adhat okot, hogy 2020-ban már héttel többen költöztek a településre, mint ahányan innen elköltöztek, és megfordult az ezt megelőző év élveszületések és halálozások arányát mutató negatív rekordja. 2019-ben ugyanis még az elhunytak számának egyharmadát kitevő számú gyermek született településünkön, 2020-ban azonban már fele annyi gyermek született, mint ahány lakosunk halálozott el, tehát az éves születésszám jelentős emelkedése mellett az éves halálozások számának stagnálása mutatható ki.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program tekintetében vizsgálva:

Mélyszegénységben élők és romák: Csorváson két nemzetiségi önkormányzat működik, a Csorvási Szlovák-, és a Csorvási Roma Önkormányzat. Egyes mérések szerint a település lakosságának kb. 0,5 %-a roma. Településünkön nincsenek szegregátumok, elszigetelt telepek, azonban néhány család a belterületől néhány km-re található tanyavilágban él. A mélyszegénységben élők kimutatása nem foglalható össze néhány mondatban, arra a következő fejezetben térünk ki.

Gyermekek: A településen bölcsőde, óvoda és általános iskola is működik. A helyi lakosok általában a helyi oktatási intézménybe járatják gyermekeiket. Néhány családban a vidéken dolgozó szülők a környező városok oktatási intézményeibe járatják gyermekeiket. A szülők megpróbálják a tanulás, taníttatás lehetőségét biztosítani a gyermekek számára.

Nők: Csorváson kevés munkalehetőség van, ezért a nők helyzete munkavállalás tekintetében igen nehéz. Vagy beutaznak a szomszédos városokba, vagy otthon maradnak gyermekeiket nevelni. Sokan a gyermekgondozás mellett tanulmányokat folytatnak, de a nehéz anyagi helyzet, a rájuk háruló jelentős házimunka kilátástalanná teszi helyzetüket, ami depresszióhoz, pszichés problémák kialakulásához vezethet.

Fogyatékkal élők: A munkát vállalni képes enyhe fokban értelmileg akadályozott felnőttek és a mozgássérültek foglalkoztatást biztosíthatja egy erre a tevékenységre szakosodott, Csorváson telephelyet működtető vállalkozás. A fogyatékkal élő felnőttek számára a településen lakóotthon működik. A közintézmények megfelelnek a fizikai akadálymentesség jogszabályi feltételeinek, de a helyi vállalkozók tulajdonában álló üzletek, boltok jelentős hányada nem, ezért pl. a kerekesszékesek számára a legtöbb élelmiszerboltba való bejutás fizikai akadályba, pl. lépcsőbe ütközik. A társadalmi elfogadottságuk ugyanakkor nem ütközik akadályba, hiszen az akadálymentes középületeinkben megrendezett közösségi eseményeken rendszeresen megjelennek, érdekképviselleteikkel kapcsolatban vagyunk.

Idősek: Az időskorúak ellátására működik az Egyesített Szociális Intézmény, ahol nappali- és bentlakásos gondozásban részesülhetnek az idősek, valamint az otthonukban élő idősek és sérültek számára házi segítségnyújtást biztosítanak, házigondozást végeznek. Ezen túl a nyugdíjas klub biztosít lehetőséget az idősek szabadidejének kortársak közötti hasznos eltöltésére. Csorváson megtalálható a mozgásukban akadályozott, de önálló életvitelre képes emberek számára létesített lakóotthon, és itt tevékenykedik a Mozgáskorlátozottak Csorvási Egyesülete, valamint idős és sérült emberek számára nyújt napi életviteli segítséget az alapítványi úton működő Közösségi Misszió Humán Szolgáltató Központja.

Értékeink, küldetésünk

A HEP a 321/2011. (XII.27.) Korm. rend. 1. § (2) bekezdésének előírása értelmében kiemelt figyelmet fordít célcsoportjai, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, nők, idősek, fogyatékkal élők helyzetére. Csorvás Város Önkormányzata mindent megtesz annak érdekében, hogy az érintett célcsoportok tagjai a lakóhelyükön, Csorváson jussanak lehetőséghez az oktatás, a kultúra, a sport, a szociális és egészségügyi szolgáltatás, a foglalkoztatás, a lakhatás, valamint a közlekedés és a kommunikáció területén.

Önkormányzatunk és a város küldetésének tekinti lakosságának megtartását, gyarapodásának támogatását. Ehhez mindenképpen elsődlegesen munkahelyekre, azok számának növelésére, s a meglévők tovább működésének és fejlesztésének ösztönzésére igyekszik lépéseket tenni (vállalkozások motiválása, önfenntartó vállalkozások és önellátó családok létrejöttének elősegítése).

Küldetésünk az is, hogy humán, kulturális és gazdasági értékeinket megtartsuk városunkban, ezzel folyamatossá és fenntarthatóvá téve jövőnket és fejlődésünket – mind egyéni, mind pedig települési szinten.

A jövőbeli elképzelések és a fejlődés, fejlesztés megvalósításához, a régiókat – és vele településünket – sújtó mindennemű lemaradás mérsékléséhez és majdani megszüntetéséhez elengedhetetlen, hogy a veszélyeztetett csoportokra kellőképpen odafigyeljünk.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja, mely összhangban van az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet rendelkezéseivel:

Csorvás város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
  - a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
  - a diszkriminációmentességet,
  - szegregációmentességet,
  - a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.
- A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

E dokumentum célja a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP Intézkedési Tervének célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra, és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és a fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk,

különös figyelmet fordítva

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Köznev. tv.)

előírásaira.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.]. 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait. A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (NTFS) az Európai Bizottság által 2011-ben jóváhagyott „A nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszere 2020-ig” című dokumentumban foglaltakhoz illeszkedik. Az NTFS a szegénység elleni fellépés érdekében megfogalmazott felzárkózáspolitikát helyezi középpontba, emellett hangsúlyos célja a roma közösségek kirekesztése ellen ható folyamatok megelőzése, felszámolása. A stratégia célja, hogy a szegénység szempontjából meghatározó problématerületek – gyermekszegénység, romák helyzete, hátrányos helyzetű térségek – hosszú távú elképzeléseinek integrálását, kiegészítését, egységes célrendszerben történő kezelését kívánja előmozdítani, figyelemmel, a többi, a társadalmi felzárkózás szempontjából releváns stratégiára, így a gazdaságfejlesztéssel és foglalkoztatáspolitikára, a vidékfejlesztésre, az egészségügyi, szociálpolitikai, közigazgatási elképzelésekre.

Új Roma Stratégia (2019-2030)

Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)

Az Országgyűlés 2009-ben fogadta a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról készült dokumentumot (88/2009. (X. 29.) OGY határozat). A Stratégia az ifjúsági korosztályokkal kapcsolatos állami felelősség összefoglalása a 2009-2024. időszakra vonatkozóan. Részletezi az ifjúságpolitika hosszú távú társadalmi céljait, megvalósításukhoz az egyes területeken a horizontális és specifikus célokat, valamint ezekhez kapcsolódó részcélokat határoz meg.

„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)

A Legyen Jobb a Gyerekeknek Nemzeti Stratégia (47/2007. (V. 31.) OGY határozat, a „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégiáról, 2007-2032) szükségességét elsősorban az indokolta, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. A törvény minden gyerekre kiterjed, de értelemszerűen azoknak a gyerekeknek kell prioritást kapniuk, akiknek érdekei a legjobban sérülnek, akiknél a nélkülözések a legjobban korlátozzák fejlődésüket. A Nemzeti Stratégia másik fontos indoka a szegénységi ciklus megszakításának szükségessége, a gyermekek és a társadalom közös távlati érdeke.

Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)

Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)

Országos Foglalkoztatáspolitikai Program (2015-2025)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció** is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében a **programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.**

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

- A 73/2015 (IV.29.) számú Képviselő-testületi határozattal elfogadott Társadalmi-Gazdasági Program
- A 93/2005.(VI.14.) számú Képviselő-testületi határozattal elfogadott Településfejlesztési stratégia
- A 10/2004. (II.25.) számú Képviselő-testületi határozattal elfogadott Településrendezési terv, településszerkezeti terv
- A 46/2002. (VI.5.) számú Képviselő-testületi határozattal elfogadott Településfejlesztési koncepció
- Csorvás Nagyközség Önkormányzatának 7/2004.(II.27.) számú rendelete a nagyközség helyi építési szabályzatáról
- Közoktatási Esélyegyenlőségi Program
- Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés és Terv
- A 114/2017. (IX. 6.) számú képviselő-testületi határozattal elfogadott Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció
- Csorvás Város Önkormányzatának a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázatról szóló 11/2019. (X.1.) önkormányzati rendelete
- Csorvás Város Önkormányzata Képviselő-testületének a települési támogatások rendszeréről, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokról szóló 6/2015. (II.27.) önkormányzati rendelete – 2022. január 1. napjától hatályon kívül
- Csorvás Város Önkormányzata Képviselő-testületének a települési támogatások rendszeréről, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokról szóló 14/2021. (XII. 9.) önkormányzati rendelete – 2022. január 1. napjától hatályos

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Csorvás város Békés megyében található, 2013. január 1-től a Békéscsabai járáshoz tartozik. Megyei szinten az alábbi tervekkel, programokkal rendelkezünk:

- Békés Megye Területfejlesztési Koncepciója
- Békés Megye Területrendezési Terve

Csorvás 11 települési önkormányzattal (Kardoskút, Pusztaföldvár, Tótkomlós, Gerendás, Csanádapáca, Nagyszénás, Gádoros, Orosháza, Békéssámson, Árpádhalm, Nagymágocs) együtt alkotja az Orosházi Kistérséget. A kistérség az alábbi programokkal, tervekkel rendelkezik:

- Orosházi Kistérség Fejlesztési Programja
- Orosházi Kistérség Turizmusfejlesztési Koncepció és Program

- Orosházi Kistérség Környezetvédelmi Programja

Csorvás több önkormányzati társulásnak is tagja, melyek különböző szakterületeken, különböző célok megvalósítására jöttek létre. Ezek a társulások:

- Közép-Békési Térség Ivóvíz-minőség Javító Társulás
- DAREH Délkelet Alföld Regionális Hulladékgazdálkodási Társulás
- Orosházi Kistérség Többcélú Társulása

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A Helyi Esélyegyenlőségi Program (a továbbiakban: HEP) elkészítéséhez szükséges adatokat a TEIR, a Központi Statisztikai Hivatal (KSH), Közoktatási Információs Rendszer (KIR) adatbázisából töltöttük le. A helyi adatok az önkormányzat és intézményei nyilvántartásából, valamint a Csorvási Szolgáltató Nonprofit Kft. nyilvántartásából kerültek összegyűjtésre.

Segítségünkre voltak a helyi civil szervezetek egyes témákhoz vonatkozó kimutatásai, adatai, felhasználtuk a Csorvás Város Önkormányzatának Képviselő-testületeihez benyújtott előterjesztéseket, beszámolókat, többek között a Békés Megyei Rendőrkapitányság Körzeti Megbízotti Csoport Csorvási Irodájának előterjesztésében szereplő adatokat.

Az állampolgári öngondoskodás, együttműködési készség erősítését szolgálja az a felhatalmazás, amely szerint a képviselő-testület – törvényi felhatalmazás alapján – egyes közszolgáltatások igénybevételét rendeletében feltételekhez kötheti, a feladat-és hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyekben – törvény keretei között – önállóan mérlegelhet.

A HEP figyelembe veszi Csorvás Város Önkormányzata által hozott rendeleteket, dokumentumokat.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A mélyszegénység nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek.

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység, valamint a falusi lakókörnyezet. Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza.

A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi probléma. A gyakorlatban sajnos gyakran azonosítják a mélyszegénység fogalmát a cigánysággal. A cigányság és a mélyszegénység két olyan halmazt képez, melynek van ugyan közös metszete, ám a kettő nem fedi teljesen egymást. A 2011-es népszámlálás során Csorvás lakosságának 0,061 %-a vallotta magát romának.

A fejezetben a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.) és a MötV-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A jövedelmi és vagyoni helyzet tekintetében bár rendelkezünk központi adatokkal, a helyi jövedelmi, vagyoni helyzetre utalhatnak az alábbi táblázatok adatai, amelyeket érdemesnek tartunk bemutatni.

Az első táblázatban olvasható adóerő-képesség például megmutatja az adóévben Csorváson beszedett iparüzési adó teljes összegének egy lakosra jutó összegét.

A második táblázatban az Önkormányzat által a korábbi években nyilvántartott gépjárműadó fizetésre kötelezett személygépkocsik száma látható. A táblázatból az a következtetés vonható le, hogy egyre több csorvási lakos rendelkezik gépjárművel.

Csorvás adóerő-képessége

Évek	Adóerő-képesség
2013	30.590.343 Ft
2014	39.358.805 Ft
2015	41.888.564 Ft
2016	38.254.894 Ft
2017	41.539.983 Ft

2018	47.804.293 Ft
2019	52.931.271 Ft
2020	58.667.406 Ft
2021	68.306.368 Ft

Forrás: Önkormányzati adatgyűjtés

A gépjárműadó fizetésre kötelezett személygépkocsik száma Csorváson

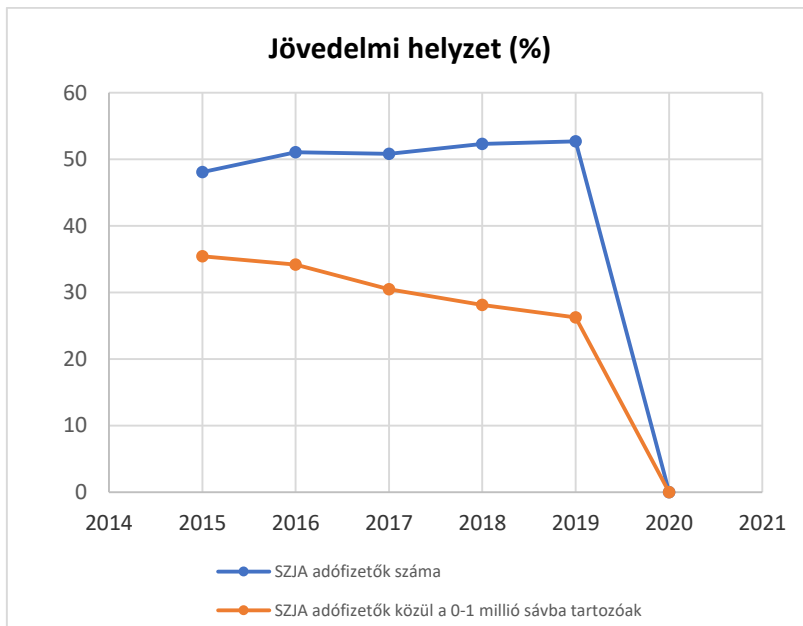
Évek	Személygépkocsik száma
2013	1479 db
2014	1504 db
2015	1559 db
2016	1615 db
2017	1678 db
2018	1404 db
2019	1488 db
2020	1583 db

Forrás: Önkormányzati adatgyűjtés

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet

Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2015	48,11	35,45
2016	51,07	34,20
2017	50,84	30,51
2018	52,34	28,12
2019	52,73	26,27
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A fenti táblázatban bemutatjuk, hogy a települési állandó népességnek körülbelül a fele az elmúlt öt évben SZJA adófizető volt, tehát adóköteles jövedelmet szerző magánszemély. Sajnos azonban ennek a csoportnak a negyede még 2018-ban is olyan személyekből állt, akiknek az éves összes adózott jövedelme nem érte el az egymillió forintot. Bízatos ugyanakkor, hogy az adófizetőknek ez a legalacsonyabb jövedelmi sávba tartozó rétege a fenti öt évet vizsgálva 10%-ot csökkent, tehát az összes adózó 35%-áról 25%-ára zuhant. Ez azt jelenti, hogy a csorvási SZJA fizető, jövedelemszerző tevékenységet folytató magánszemélyek tíz százalékanak sikerült javítania jövedelmi helyzetén, és ezzel éves szinten egy millió forintot meghaladó jövedelmet szerez, ugyanakkor azt is, hogy a munkavállalók számára elérhető jövedelmi szintek emelkedtek.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Möt-v-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban.

A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvényhelyi önkormányzat az Flt. 8. § (4) bekezdésében foglaltak szerint a külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatainak ellátása során

- a) külön jogszabályban meghatározott közfoglalkoztatást szervez,
- b) figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
- c) döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai következményeit,
- d)
- e) az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

A helyi önkormányzat a Möt-v. 15. §-a szerint feladat- és hatásköreinek ellátása során – törvényben meghatározott módon és mértékben – biztosítja a közfoglalkoztatási jogviszonyban lévő személy feladatellátásba történő bevonását.

Az **Ebktv. 21. § - 23. §-ai** rögzítik, hogy egyenlő bánásmód követelményének sérelmét jelenti különösen, ha a munkáltató a munkavállalóval szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést alkalmaz pl. a munkához jutás során, a munkához jutás felvételi eljárása keretében stb.

Előfordulnak olyan speciális helyzetek, amikor indokolt, hogy a munkáltató különbséget tegyen helyzetük, tulajdonságuk, jellemzőjük alapján a munkavállalók között, ezért az Ebktv. értelmében nem minősül az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének, ha az a munka jellege vagy természete alapján indokolt, az alkalmazásnál számba vehető minden lényeges és jogszerű feltételre alapított arányos megkülönböztetés. A 23. § biztosítja annak a lehetőségét, hogy törvény, kormányrendelet, illetve kollektív szerződés a munkavállalók meghatározott körére – a foglalkoztatási jogviszonnyal vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonnyal összefüggésben – eltérjen az egyenlő bánásmód követelményétől, amennyiben ennek célja valamely hátrányosabb helyzetű csoporttal kapcsolatban előnyben részesítési szabályok meghatározása, pozitív diszkrimináció alkalmazása.

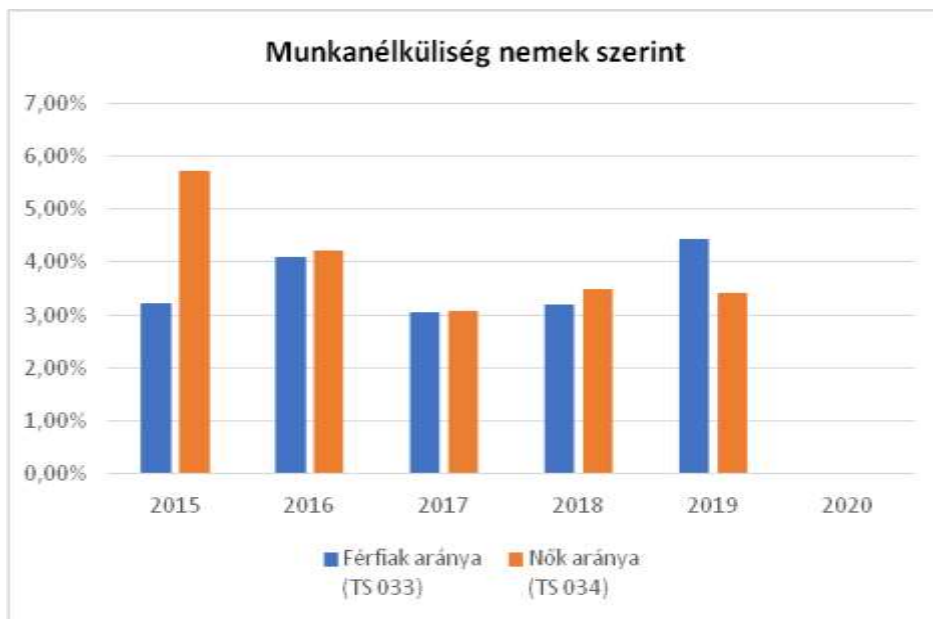
a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

Ezek az adatok arra mutatnak rá, hogy a teljes lakónépességhez képest milyen arányú a nyilvántartott foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, ez miként változott az elmúlt években, illetve, hogy milyen az arány a férfiak és nők között a vizsgált területen. Meg kell vizsgálni az adatok alakulásának tendenciáit és összefüggésbe hozni a település gazdasági mutatóinak alakulásával. Át kell gondolni, hogy a tendenciák, valamint a településen jelenleg érvényesülő gazdasági folyamatok milyen jövőbeli kilátásokat hordoznak magukban.

3.2.1. számú táblázat – Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2015	3,23%	5,73%	4,48%
2016	4,10%	4,22%	4,16%
2017	3,06%	3,08%	3,07%
2018	3,20%	3,49%	3,35%
2019	4,43%	3,42%	3,93%
2020	n.a.	n.a.	0,00%

Forrás: TeIR KSH TSTAR

Napjainkban a lakónépesség 4 %-a körül lehet a nyilvántartott álláskeresők száma. A munkanélküliek száma ennél az értéknél magasabb lehet, mivel a munkanélküli ellátásból kikerülők egy része nem tartja a kapcsolatot a Foglalkoztatási Osztállyal. A foglalkoztatottság Csorváson alacsony, kevés a munkahely, a vállalkozás és nagyobb üzemek, ahol el tudnának helyezkedni a munkanélküliek.

A környéken lévő nagyobb városok befogadóképességét több csorvási lakos használja ki a foglalkoztatás szempontjából. A munkanélküliségen egy kicsit enyhít a közmunkaprogram, tavasztól ősziig pedig alkalmi munkákra van lehetőség a mezőgazdaságban.

A mélyszegénységben élők legnagyobb része csak a 8 általános iskolai osztályt végezte el, nem rendelkeznek szakmával, ezért nehéz a munkaerőpiacba integrálódniuk. Tartós munkahelyet így nehezebb megszerezniük, csak ideiglenes munkában vesznek részt.

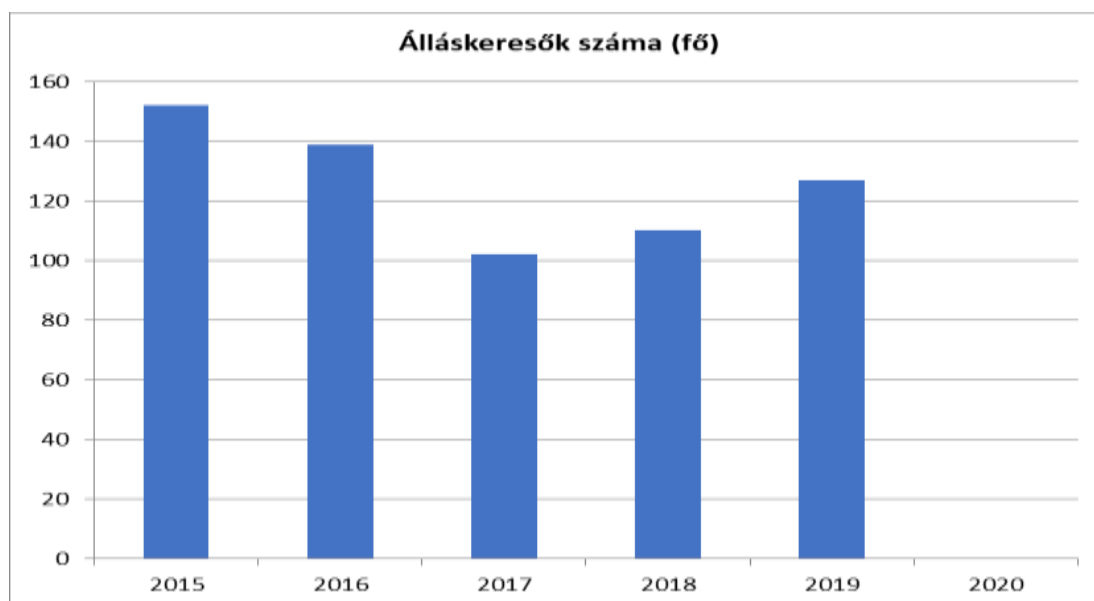
3.2.2. számú táblázat – Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

A táblázat adatai - különösen az országos és térségi adatokkal összevetésben - rámutathatnak arra, hogy az egyes korosztályokat tekintve elégséges-e a meglévő problémakezelés, vagy további beavatkozásokat szükséges tervezni.

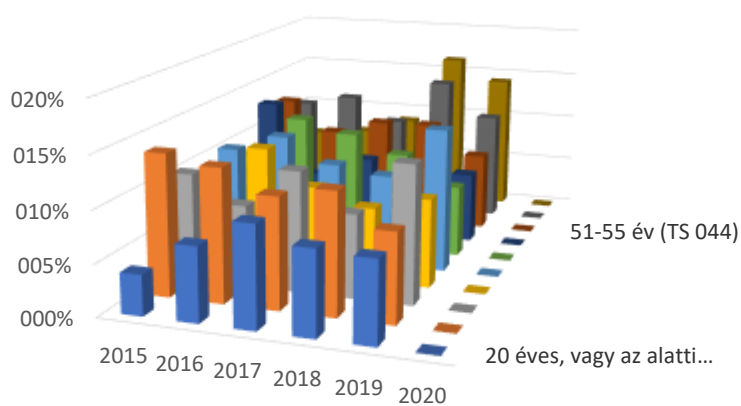
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Fő összesen		152	139	102	110	127
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	6,00	10,00	10,00	9,00	10,00	n.a.
	%	3,95%	7,19%	9,80%	8,18%	7,87%	-
21-25 év (TS 038)	Fő	21,00	18,00	11,00	13,00	11,00	n.a.
	%	13,82%	12,95%	10,78%	11,82%	8,66%	-
26-30 év (TS 039)	Fő	16,00	11,00	12,00	9,00	17,00	n.a.

	%	10,53%	7,91%	11,76%	8,18%	13,39%	-
31-35 év (TS 040)	Fő	14,00	17,00	9,00	8,00	11,00	n.a.
	%	9,21%	12,23%	8,82%	7,27%	8,66%	-
36-40 év (TS 041)	Fő	16,00	17,00	10,00	10,00	18,00	n.a.
	%	10,53%	12,23%	9,80%	9,09%	14,17%	-
41-45 év (TS 042)	Fő	13,00	18,00	12,00	11,00	9,00	n.a.
	%	8,55%	12,95%	11,76%	10,00%	7,09%	-
46-50 év (TS 043)	Fő	20,00	8,00	8,00	4,00	9,00	n.a.
	%	13,16%	5,76%	7,84%	3,64%	7,09%	-
51-55 év (TS 044)	Fő	19,00	13,00	11,00	12,00	10,00	n.a.
	%	12,50%	9,35%	10,78%	10,91%	7,87%	-
56-60 év (TS 045)	Fő	17,00	17,00	10,00	16,00	14,00	n.a.
	%	11,18%	12,23%	9,80%	14,55%	11,02%	-
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	10,00	10,00	9,00	18,00	18,00	n.a.
	%	6,58%	7,19%	8,82%	16,36%	14,17%	-

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Nyilvántartott álláskereső korcsoportok szerint

Az összes nyilvántartott álláskereső számának csökkenése mellett a nagyobb hányadot a 30-40 éves korosztály teszi ki, őket követi stagnáló, vagy enyhén emelkedő arányban az 50 évfelatti népesség. A 20-24 éves korosztály aránya magas még, ennek magyarázata az is lehet, hogy csökken a népesség, illetve a fiatalok elvándorolhatnak a településről.

A 20 éves és fiatalabb korosztály alacsony arányának az lehet az oka, hogy ennek a korosztálynak a jelentős hányada még valamilyen iskolarendszerű képzésben részesül. Arányuk kisebb a többi korcsoportéhoz képest, ugyanakkor következtethetünk arra is, hogy évente 3-6 fiatal abbahagyja tanulmányait tanköteles koruk elmúltával, illetve nem talált munkát az iskola befejezését követően kellő gyakorlat hiányában.

Ennek megoldása lehet a fiatalok motiválása az iskola elvégzésére, helyi foglalkoztatók ösztönzése pályakezdő álláskeresők alkalmazására, illetve a közfoglalkoztatási programokba való felvételük.

A 3.2.3. táblázat adatai a tartós munkanélküliekről és az adatokból kiolvasható tendenciák szintén fontosak a település gazdasági potenciáljának jellemzésekor, s a jövőbeli folyamatok tervezésekor. Minél magasabb a tartós munkanélküliek aránya, annál inkább szükséges a beavatkozások tervezése. Ez esetben is figyelembe kell venni a nemek közötti különbséget, illetve a területi és országos arányokat.

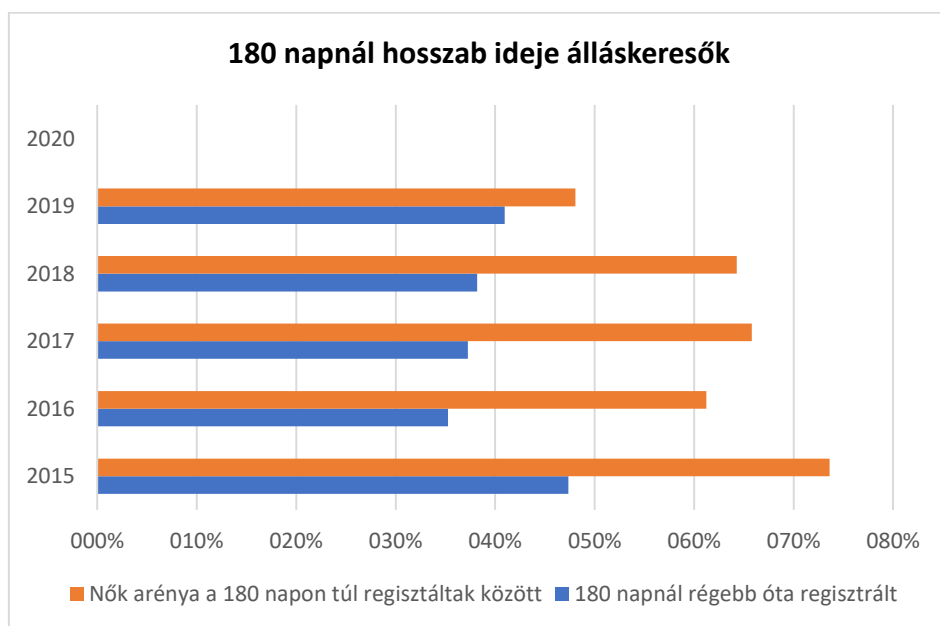
3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)

	%	%
2015	47,37%	73,61%
2016	35,25%	61,22%
2017	37,25%	65,79%
2018	38,18%	64,29%
2019	40,94%	48,08%
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A táblázat alapján elmondható, hogy az 5 évvel korábbihoz mérve csökkenő számú munkanélküliek körében több a regisztrált nő, bár a különbség a két nem között egyre inkább kiegyenlítődni látszik.

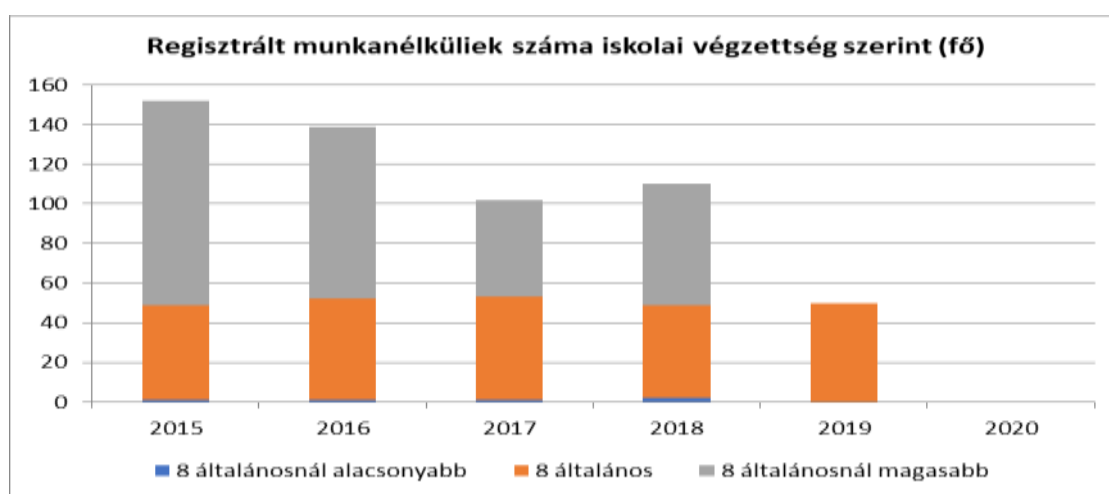
b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint

	Fő	8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2015	152	1	0,66%	48	31,58%	103	67,76%
2016	139	1	0,72%	51	36,69%	87	62,59%
2017	102	1	0,98%	52	50,98%	49	48,04%
2018	110	2	1,82%	47	42,73%	61	55,45%
2019	127	n.a.	-	50	39,37%	-	-
2020	n.a.	n.a.	-	n.a.	-	-	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat

A fenti táblázatban és az ahhoz kapcsolódó diagramon azt látjuk, hogy a 2016-2019-ig tartó négy évben csökkenést, majd ezt követően emelkedést mutat a regisztrált munkanélküliek száma. 2020-ban sajnos kiugróan magas lett a nyilvántartott álláskeresők száma, közülük is leginkább a középfokú vagy felsőfokú végzettséggel rendelkezők kerültek a Járási Foglalkoztatási Osztály látókörébe.

Alacsonyabb iskolai végzettséggel elhelyezkedni általában nagyon nehéz, a munkáltatók ugyanis szívesebben foglalkoztatják azt, akinek szakmája és gyakorlata is van a munka területén. A 2020-as év adatai mégis azt mutatják, hogy a járványhelyzet bekövetkezte kihatott a magasabb iskolai végzettségűek foglalkoztatására is. A nyilvántartott álláskeresők közel 1%-a még a 8 osztályt sem végezte el, de ők is egyre kevesebben vannak. A 8 általános és annál kevesebb iskolai végzettséggel rendelkezők leginkább alkalmi munkából vagy idegymunkából veszik ki a részüket. Az önkormányzat segítségével lebonyolított hosszabb idejű közfoglalkoztatás jelenleg is nagymértékben segíti őket a megélhetésük fenntartásában. A szakképzettség nélküli pályakezdők elhelyezkedési lehetőségei ugyanakkor sajnos korlátozottak, mivel a munkáltatók gyakorlattal rendelkező munkavállalót alkalmaznak.

Komolyabb probléma, hogy az általános iskolánál magasabb végzettségűek aránya növekedő tendenciát mutat. A szakmával rendelkező idősebbek szakmai tudása gyakran már elavult, őket a gyakorlati tudásuk segítheti a mihamarabbi elhelyezkedésben.

A munkanélküliek számának erőteljesebb növekedése azzal járt, hogy egyre több, 8 általánosnál magasabb végzettségű kérte álláskeresőkénti nyilvántartásba vételét, az általános

iskolai végzettséggel rendelkezők számának azonos mértékű csökkenése mellett, és még 2020-ban is találtunk 8 általánosnál kevesebb végzettséggel rendelkező álláskeresőt.

Általános iskolai végzettséget nyújtó felnőttoktatás nincs a településen, hiszen a 8 általános iskolai osztályt el nem végezettek száma igen alacsony. Nem rendelkezünk igényfelméréssel arra vonatkozóan, hogy a felnőttoktatás keretében megszerezhető általános iskolai végzettséget biztosító képzés iránt az iskolai végzettséggel nem rendelkező aktív korúak közül hányan érdeklődnek.

A középfokú felnőttoktatásban résztvevők számának alakulása Csorváson 2013-2020 között

Év	Szakiskolai felnőttoktatásban résztvevők száma		Szakközépiskolai felnőttoktatásban résztvevők száma		Gimnáziumi felnőttoktatásban résztvevők		Középfokú tanulóinak száma a csorvási felnőttoktatás különböző évfolyamain (fő)	Eredményes érettségi vizsgát tett tanulók száma a csorvási felnőttoktatásban
	Fő	%	Fő	%	Fő	%	Fő	Fő
2012	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	24
2013	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	205	n.a.	205	24
2014	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	160	n.a.	160	35
2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	160	n.a.	160	21
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	114	n.a.	114	26
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	114	n.a.	114	18
2018	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	114	n.a.	114	21
2019	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	109	n.a.	109	19
2020	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	99	n.a.	99	n.a.

Forrás: önkormányzati adatgyűjtés

A fenti táblázatban a Csorváson élő aktív korúak közül azokat láthatjuk, akik már megkezdtek a munkában töltött éveik gyarapítását, de később mégis úgy gondolták, hogy a munkaerőpiacon elérhető kedvezőbb pozíciók megszerzése céljából a középfokú felnőttoktatásban, munkavégzés mellett, jellemzően négy tanulmányi év alatt, egy középfokú oktatási intézmény csorvási telephelyén pótolják az eddig hiányzó érettségüket. Sajnos nem rendelkezünk adatokkal arra vonatkozóan, hogy más, a környező településeken elérhető középfokú oktatási intézményben folytat-e érettségüket adó tanulmányokat csorvási illetőségű aktív korú személy.

A középfokú felnőttoktatás, mint gimnáziumi képzés Csorváson 2008. óta működik. A Báthori István Gimnázium Csorvási Tagintézménye 4 évfolyamos gimnáziumi nevelés-oktatást folytat a településen. Tanulóinak száma 2013 óta csökkenést mutat, 2020-ban már 100 fő alatti beírt tanulólétszámmal számoltak. A csökkenés oka remélhetőleg, hogy az elmúlt 12 évben sokan megszerezték a vágyott középfokú végzettséget az aktív, dolgozó korúak közül.

c) közfoglalkoztatás, a közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei

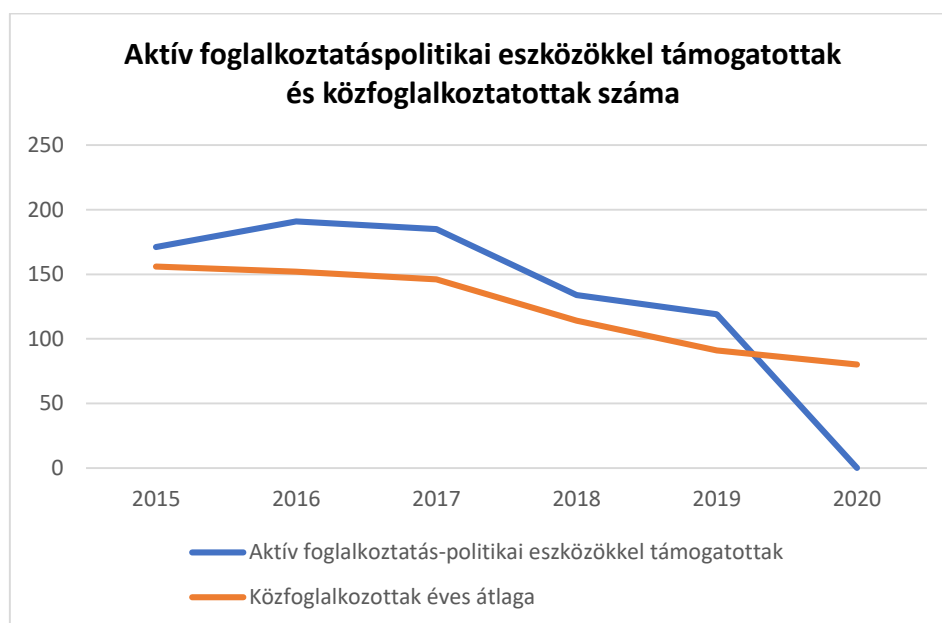
A közfoglalkoztatásban résztvevők számának alakulását bemutató lenti táblázat adatai arra világítanak rá, hogy mekkora szerepe van a helyi munkaerő foglalkoztatásában az önkormányzat közfoglalkoztatási programjának. Összevetve az adatot az állástalanok

számával, megfigyelhető, tudja-e pótolni a közfoglalkoztatás, mint foglalkoztatási forma a településen hiányzó munkalehetőségeket. Emellett a munkatevékenység jellegét, a vonatkozó megállapodásokat, a munkavégzés körülményeit – szerződésnek történő megfelelés, biztonságos munkakörülmények megléte stb. – is vizsgálni kell ahhoz, hogy megállapítható legyen, valós segítséget jelent-e a közfoglalkoztatás megszervezésének módja, alkalmas-e visszavezetni a foglalkoztatottakat a munka világába és meghatározhatóak lehessenek a szükséges intézkedések.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai

Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2015	171	156
2016	191	152
2017	185	146
2018	134	114
2019	119	91
2020	n.a.	80

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Önkormányzatunk hosszabb idejű közfoglalkoztatásban foglalkoztatott különböző korú és végzettségű álláskeresőket, hosszabb-rövidebb ideig. Fontos és elengedhetetlen szem előtt

tartani, hogy olyan emberek jussanak a közfoglalkoztatásba, akik ténylegesen valamely hátránnyal rendelkező célcsoportba tartoznak, különös tekintettel a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban (FHT) részesülőkre. Fontos megjegyeznünk, hogy a közfoglalkoztatással az álláskereső – különösen a tartósan álláskereső – munkaerőpiacra való visszajutását kell elősegítenünk. Sajnos évről évre csökken a közfoglalkoztatásba felvehető keretszáma.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

A városban jelenleg nem tudunk olyan tervezett beruházásról, amely munkahelyet teremtene egyszerre több álláskereső számára. Helyben, tömegesen főleg a közmunka-program nyújt munkalehetőséget, vagy alkalmi, illetve idegymunkát vállalnak a munkanélküliek. A közeli nagyobb városokban több a munkalehetőség, azonban az utazásra fordított idővel is számolnia kell a dolgozónak, s ez főleg a kisgyermekes szülőknél okozhat gondot. A közlekedés ugyanakkor jó, a 47-es számú főút és a Szeged-Békéscsaba közötti vasútvonal által nyújtott lehetőségek miatt.

A helyi adottságok lehetővé tennék a mezőgazdasági haszonnövények, a kertészeti kultúrákban termelt zöldségek, gyümölcsök feldolgozását, valamint állattartáshoz kapcsolódó feldolgozóipart lehetne létesíteni, esetleg EU-s támogatással is (tejfeldolgozó, savanyító üzem, biobrikett termelés). A feldolgozóipar vonzaná a bedolgozó családokat, plusz jövedelemforrást jelentene számukra. Értékesítési központ is kialakulhatna, ami a megtermelt javakat akár külföldre is el tudná juttatni. Ezek a lehetőségek fellendítenék a város foglalkoztatását, és segítenének kiemelni a mélyszegénységből a lakosságot. Ezekkel a tervekkel a helyi közfoglalkoztatási munkaprogram 2011-es kidolgozását és megszervezését követően azóta is rendelkezünk, és folyamatosan figyeljük a terveink megvalósításhoz vezető pályázati forrásokat.

Sajnos jelenleg a felvevőpiac hiányában településünkön kevesen vállalkoznak. A mélyszegénységben élők általában munkanélküliek, akik a Foglalkoztatási Osztály segítségével a piaci feltételek megléte mellett különböző vállalkozásokat indíthatnának be, de éppen ők azok, akik a legkevésbé rendelkeznek a szükséges induló tőkével, a vállalkozási alapismeretekkel és a piac ismeretével.

A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – a közlekedés

A település munkaerő-piaci helyzetén javíthatnak a megfelelő közlekedési lehetőségek. A helyi munkalehetőségek mellett ugyanis a közeli foglalkoztatási centrumok elérhetősége is fontos szerepet kap. A település aktív korú lakosságának munkaerő-piaci sikeressége azon is múlhat, hogy akadályozza-e a közeli, vagy távolabbi foglalkoztatási centrumok munkahelyeinek elérését az idő, a különböző közlekedési lehetőségek járatsűrűsége vagy hiánya. Csorvason e téren akadályozó tényezők nem merülnek fel, ugyanis a 47-es számú főút és a Békéscsaba-Szeged vasútvonal nyújtotta lehetőségek jó kihasználtságát mutatja a vonatok és autóbuszok száma.

	elérhető ség átlagos ideje autóval	autóbusz járatpárok száma munka- napokon	átlagos utazási idő autóbusszal	vonat járatok átlagos száma munkanapokon	átlagos utazási idő vonattal	Kerékpár úton való megközelít hetőség	átlagos utazási idő kerékpáron
--	--	--	--	--	---------------------------------------	--	---

Legközelebbi centrum	15 perc	26	20 perc	14	16 perc	47-es számú főút mentén kerékpárút	60 perc
Megyeszékhely	20 perc	25	25 perc	14	24 perc	47-es számú főút mentén kerékpárút	1 óra 30 perc
Főváros	3 óra	11	4 óra	12	5 óra	--	--

Forrás: helyközi autóbusz társaság, MÁV, önkormányzat adatai

Az üres álláshelyekről ma már elég sok helyen lehet információhoz jutni, többek között:

- Békés Megyei Kormányhivatal Békéscsabai Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya
- internet pl.: Virtuális Munkaerőpiac Portál (VMP), <https://vmp.munka.hu/>
- helyi és térségi újságokból, reklámkiadványokból és munkaerő-közvetítő cégek szórólapjain
- helyben, egymás közt

Azok számára, akiknek nincs lehetőségük otthonukban internet hozzáféréshez, a Családsegítő Szolgálat illetve a könyvtár biztosítja ezt, akik egyébként önéletrajzírás, motivációs levél készítésében is segítséget nyújt a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

A fiatalok foglalkoztatáshoz való hozzáféréseinek esélyei tekintetében Csorváson nincsenek a foglalkoztatást és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok. Ezek a programok a közeli városokban, Békéscsabán és Orosházán, a Járási Foglalkoztatási Osztályok szervezésében vehetők igénybe.

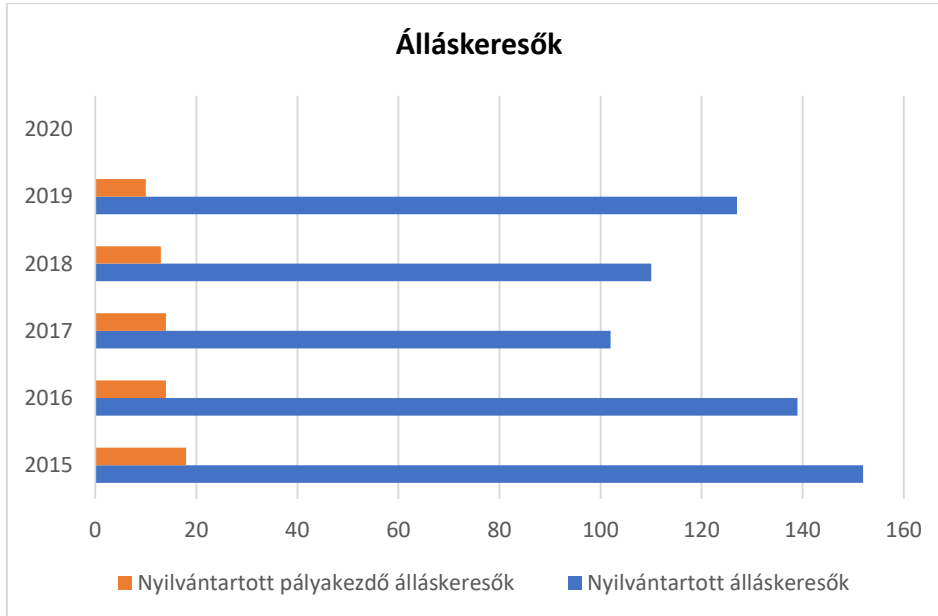
Az alábbi táblázat azt mutatja, hogy a nyilvántartott álláskeresők száma mellett a nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma is emelkedik Csorváson. Bár az elmúlt hat év során folyamatos csökkenés vagy csak kismértékű létszámemelkedés volt kimutatható, a 2020-as évtől kiugróan nőtt a nyilvántartott álláskeresők mellett a regisztrált pályakezdő álláskeresők száma is. A sajnálatos létszámnövekedés okai között lehettek a munkaadói bizonytalanság és a covid miatt megszűnt munkahelyek is.

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2015	152	18
2016	139	14
2017	102	14

2018	110	13
2019	127	10
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat

A táblázat bemutatja, hogy az elmúlt öt évben a nyilvántartott álláskeresők száma közel azonos maradt, a mutatószám a 2015-ös bázisához képest 83 %-ára csökkent. Ennek oka lehet az, hogy az elveszített munkahely után gyorsabban találnak újat, és azt is, hogy nem regisztrálnak az állásvesztés után, hanem valamilyen más módokon keresnek maguknak állást. A nyilvántartott pályakezdő álláskeresők számának csökkenését tekintve megállapítható, hogy a mutató a bázisához 55%-ára esett vissza, ez azt jelenti, hogy a pályakezdők közül többen és hamarabb találják meg első állásukat az iskolás évek után, mint öt évvel korábban.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

Csorváson az aktív korúak munkaerő-piaci integrációját az alábbi táblázatban bemutatott módszerekkel és eszközökkel is igyekszünk elősegíteni:

Módszerek és eszközök:	Van /nincs	Felsorolás
felnőttképző programok településen	van	Báthori István Szakképző Iskola Nyírlugos, Csorvási Tagintézménye (középfokú, esti tagozatos, érettségig adó képzés)
felnőttképző programok vonzásközpontban	van	önerős felnőttképzések a különböző közép-és felsőoktatási intézmények szervezésében
egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások vonzásközpontban	van	állásbörzék, tájékoztatók Járási Hivatalok Foglalkoztatási Osztályai
Helyi foglalkoztatási programok	van	közfoglalkoztatás

Helyi foglalkoztatási programok a vonzásközpontban	van	megyén belüli közfoglalkoztatási programok (pl.: Vízügyi Igazgatóság, Magyar Közút Nkft.)
--	-----	---

Forrás: helyi adatgyűjtés

Felnőttképzés tekintetében 2008 óta lehetőség van a gimnáziumi érettségi megszerzésére Csorváson.

2013 óta az alábbi képzések indultak a közfoglalkoztatásban részt vevők számára: hegesztő, egészségőr, kispékekezelő, kerti munkás, bio- és zöldhulladék hasznosító, gyógynövénygyűjtő, zöldség-gyümölcs tartósító (a nagy érdeklődésre való tekintettel kétszer is), és alapkompentencia-képzés, vagyonőr-képzés. A közeli városokban önerős vagy különféle pályázatok által támogatott közép- és felsőfokú képesítéseket adó képzések indulnak. Egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokat a munkaügyi hivatalok szervezésében lehet elérni. Helyi foglalkoztatási programként jelenik meg a településen a közfoglalkoztatás. A településen kívül pedig a Vízügyi Igazgatóság és a Magyar Közút szervezésében indultak közfoglalkoztatási programok.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

A mélyszegénységben élők és romák foglalkoztatása az önkormányzat saját fenntartású intézményeiben elsősorban közfoglalkoztatás keretében történik, de a magukat romának vallók számáról az adatok szenzitivitása miatt nem készítünk kimutatásokat.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Településünkön nincs adatunk vagy tudomásunk ilyen fajta diszkriminációról, a helyi foglalkoztatókkal kapcsolatban nem tudunk erről beszámolni.

A hátrányos megkülönböztetés nem csak a roma származású embereket érintheti, hanem a vidéken élő munkavállalókat is. Amennyiben helyben nincs elegendő munkahely, a munkavállaló a legközelebbi városokban keres munkát. Csorvási viszonylatban Orosháza és Békéscsaba a befogadó városok, ott vannak nagyobb üzemek, ahol lehetősége lehet elhelyezkedni a munkát keresőnek.

i) A digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei

A digitális eszközhasználat ma már az élet valamennyi területét átjárja. A munkában, szabadidőben vagy a tanulás során alkalmazott eszközök egyszerűsíthetik a mindennapi tevékenységeket, könnyebbé tehetik a munkaszerzést, növelhetik a szabadidős aktivitást és színesíthetik az életvitelt. A felnőttek és az idősebb korosztály internethasználatának fejlesztése elsősorban attól függ, felismerik-e ennek szükségességét, hajlandók-e használni a digitális vagy online eszközöket, és milyen mértékű a motivációjuk az új ismeretek megszerzésére.

A sikeres munkavállaláshoz a korábban említettekén kívül még két meghatározó képesség hiányzik: a nyelvtudás és a digitális kompetenciák fejlesztése. A nyelvi szakadék megszüntetését célozzák pl. a nyelviskolák, de a digitális műveltség kompetenciájának elsajátítása még nem túlságosan szervezett folyamat a felnőttképzés keretében. Léteznek ugyan kormányzati cselekvési tervek (pl. ilyen volt a „Digitális megújulás cselekvési terv” 2010-ben),

vagy a digitális kompetenciák megszüntetésére indított uniós támogatású projektek (pl. „Tudásod a jövőd” nevű program), de a digitális műveltség többet jelent, mint az informatikai készségek átadása, a munkaerő-piaci elhelyezkedésben pl. nagyfokú segítséget nyújt, a legtöbb piacképes szakmában pedig nélkülözhetetlen.

Csorvason a Művelődési Ház és Könyvtárban ingyenesen hozzáférhető az internet, valamint a Családsegítő Szolgálat épületében is segítséget nyújtanak a digitális készségeket nélkülözőknek pl. önéletrajzírásban.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

E fejezetben kiemeljük a pénzbeli és természetbeni szociális ellátásokat, valamint az álláskereső számára elérhető támogatásokat és a munkaerő-piacra való visszajutásukat elősegítő szolgáltatásokat.

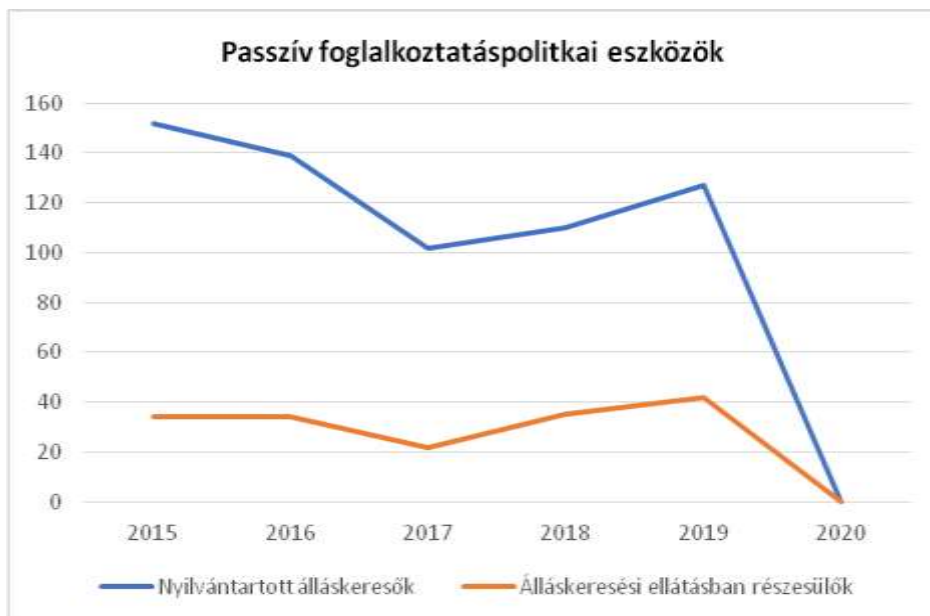
E területen az Szt. 25. §, a 26. §, a 45. § és a 47. §-a alapján a szociálisan rászoruló személyek részére a következő pénzbeli és természetbeni ellátási formák adhatók:

- Állami pénzbeli és természetbeni ellátások:
  - az aktív korúak ellátásai: foglalkoztatást helyettesítő támogatás (pénzbeli), egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás (pénzbeli), egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság (természetbeni), közgyógyellátás (természetbeni)
  - ápolási díj (pénzbeli)
  - időskorúak járadéka (pénzbeli)
  - nyugdíj előtti segély (pénzbeli)
- Önkormányzati pénzbeli és természetbeni ellátások:
  - lakhatási települési támogatás (természetbeni), krízistámogatás (pénzbeli), rendkívüli települési támogatás (pénzbeli)

3.3.1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskereső ellátásai I.

Év	Nyilvántartott álláskereső száma (TS 052)		Álláskeresői ellátásban részesülő nyilvántartott álláskereső száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2015	152	4,80%	34	22,37%
2016	139	4,47%	34	24,46%
2017	102	3,31%	22	21,57%
2018	110	3,62%	35	31,82%
2019	127	4,26%	42	33,07%
2020	n.a.	-	n.a.	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat

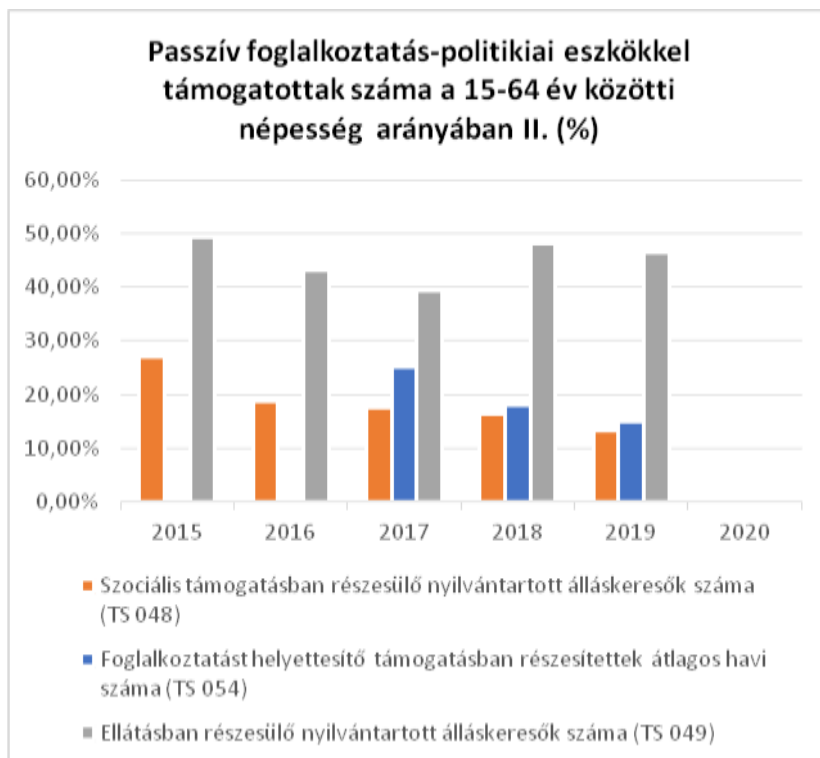

Csorváson az elmúlt 5 évben sajnos a kimutatható csökkenés után újra emelkedett a nyilvántartott álláskeresők száma, bár az utolsó két évben megmutatkozhatott a covid járvány hatása is. Az álláskeresési ellátásra jogosultak viszonylag alacsony száma pedig azt mutatja, hogy a nyilvántartott álláskeresőknek csupán közel egyharmada lett munkanélküli a legalább egy évig tartó folyamatos munkaviszonyából, és kérte a Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályától az álláskeresési ellátás megállapítását, a többiek sajnos egy évnél rövidebb időtartamú munkaviszonnyal rendelkeztek álláskeresővé válásuk előtt.

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2015	41	26,97%	n.a.	-	75	49,34%
2016	26	18,71%	n.a.	-	60	43,17%
2017	18	17,65%	26	25,04%	40	39,22%
2018	18	16,36%	20	18,11%	53	48,18%
2019	17	13,39%	19	14,90%	59	46,46%
2020	n.a.	-	n.a.	-	n.a.	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat

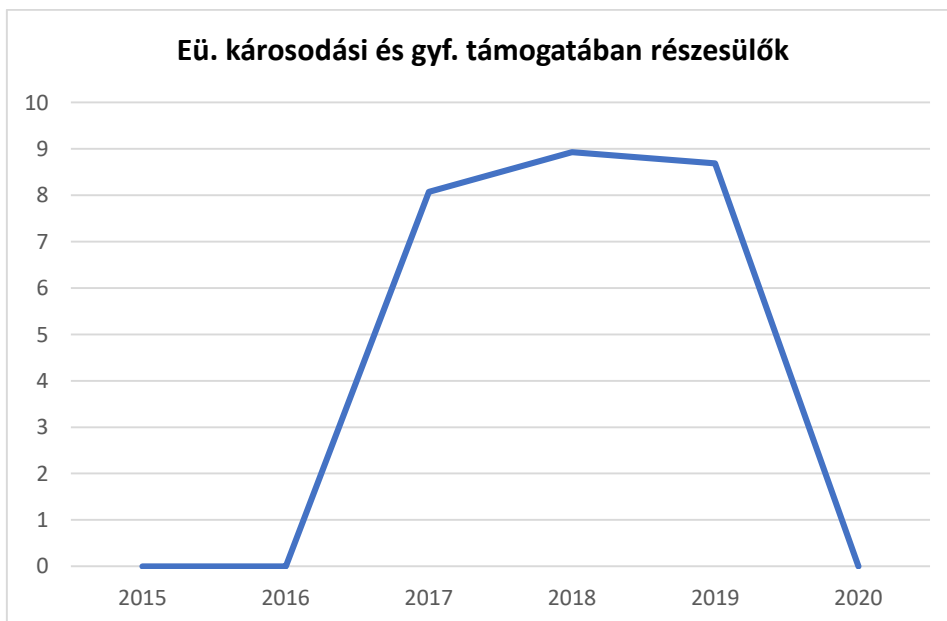

A nyilvántartott csorvási álláskeresőknél átlagosan 18 százaléka részesült valamilyen szociális támogatásban az elmúlt öt év átlagában. Kimutatható, hogy a fenti táblázatban szereplők közel fele volt olyan rászoruló, aki szociális ellátásokra való jogosultságot szerzett magának azzal egyidejűleg, hogy a munkaviszonya megszűnt és regisztrált álláskeresővé vált.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás

Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2015	n.a.
2016	n.a.
2017	8
2018	9
2019	9
2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Azok a bizonyos fokú egészségkárosodással élő aktív korú személyek, akik nem részesülhetnek a rokkantsági ellátásokban, az aktív korúakat megillető szociális ellátásként rendszeres pénzellátást kaphatnak. A Járási Hivatal nem állapított meg Csorváson élő, tartósan beteg gyermekének otthoni ellátását vállaló szülő számára ilyen gyermekfelügyeleti támogatást, tehát ezt a két külön jogcímen igényelhető, de egy néven szereplő ellátást csak a saját egészségkárosodásuk miatt jogosult nagykorúak kapják Csorváson. Róluk elmondható, hogy egészségkárosodásuk okán huzamosabb ideje élnek csak ebből a szerény összegű jövedelemből, ám mindegyikük részesül egyéb, a települési önkormányzattól igényelhető rendszeres szociális ellátásban: lakhatási kiadásaikat, gyermekeik ellátását támogatjuk, és a váratlanul jelentkező, életüket még bizonytalanabbá tevő kiadásaikhoz a szükségleteiknek megfelelően támogatást nyújtjuk.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

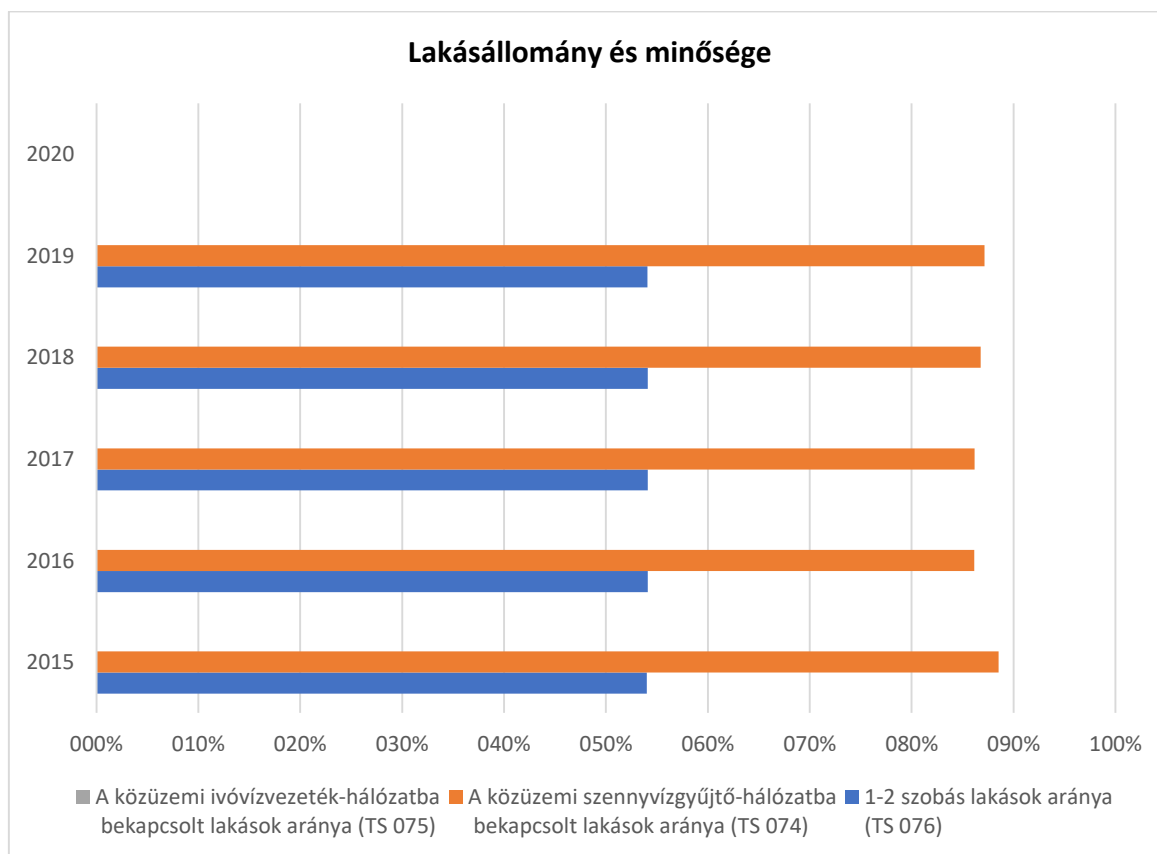
E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat – Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TS 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%

2015	2357	n.a.	n.a.	54,00%	88,54%	-
2016	2357	2	1	54,09%	86,13%	-
2017	2357	n.a.	n.a.	54,09%	86,17%	-
2018	2357	n.a.	n.a.	54,09%	86,76%	-
2019	2356	n.a.	n.a.	54,07%	87,14%	-
2020	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	-

Forrás: önkormányzati adatok

Csorváson az összes lakásállományból kb. 220-250 lakatlan lakóház van. Ezeknek az ingatlanoknak az állapota évről-évre romlik, ezek között legalább kb. 20 db elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakás.

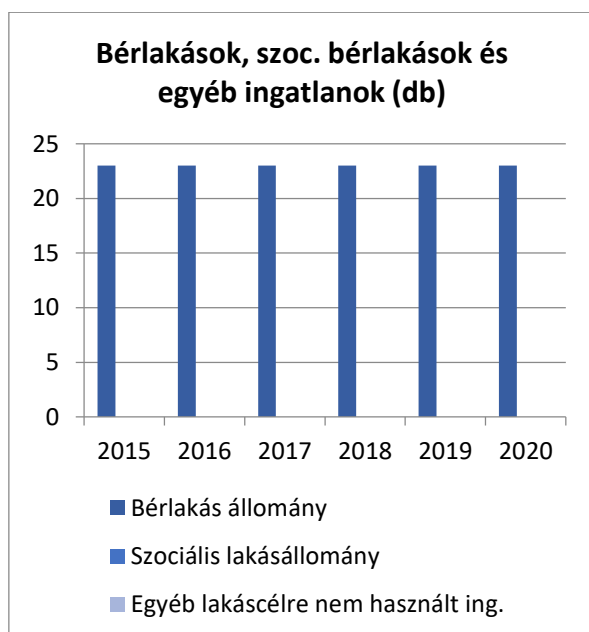
a) bérlakás-állomány

Csorváson nincs szociális alapon bérlébe adható lakás. Az önkormányzat bérlakás állománya 23 db lakás. Ebből 16 lakás az ún. „Fecskeház” lakóegységeit képezi, ezek ifjúsági garzonlakások, melyeket elsősorban lakás-előtakarékossági szerződés megkötése mellett kedvezményesen ad bérlébe az önkormányzat. További 7 db önkormányzati bérlakást piaci alapú, önkormányzati rendeletben rögzített bérleti díj fizetése mellett ad bérlébe a települési önkormányzat.

3.4.2. számú táblázat - Bérlakás és szociális lakás állomány opcionális (önkormányzati adatok)

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)
	db	db	db	db	db	db	db
2015	2 357	0	23	0	0	0	0
2016	2 357	0	23	0	0	0	0
2017	2 357	0	23	0	0	0	0
2018	2 357	0	23	0	0	0	0
2019	2 356	0	23	0	0	0	0
2020	n.a.	0	23	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

b) szociális lakhatás

Szociális bérlakások nincsenek a településen. A lakosság lakhatása megoldott, vagy az ilyen jellegű problémáit saját maga megoldja, akár esetenként komfort nélküli lakásokban is. Csorváson nincsenek olyan településrészek, amelyek mesterségesen elkülönülnek, és bizonyos tulajdonságokkal rendelkező csoportok lakhatását szolgálják, tehát Csorváson nem alakultak ki

szegregátumok. A nehéz anyagi körülmények között élők a város kisebb albérleteibe, vagy bérlakásokba szeretnének költözni. Bár ez még nem megoldott a városban, ha léteznének, sem vezethetnének szegregátumok kialakulásához.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Az önkormányzatnak nincs tudomása olyan nem lakáscélú ingatlanról, amelyet lakáscélra használnak.

d) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

A településen lévő lakások 99 %-a elégséges lakhatási körülményeket biztosít a lakói számára. Az önkormányzat különösen téli időszakban figyelemmel kíséri a veszélyeztetetteket (pl. fagyásveszélynek kitétek), és intézkedik tüzelővel való ellátásukról.

Sajnos vannak olyan családok, egyének, akiknek lakáskörülményei a minimális szintet is alig érik el. A pénztelenség miatt nem tudták kifizetni a számláikat. Van olyan lakás, amelyet már az elektromos energiaellátásból vagy a vezetékes gázellátásból is kikapcsolták, vagy az ivóvíz szolgáltatást korlátozták. Vannak családok, akiknek az alapvető szükségleteik kielégítésére sincs lehetőségük, így az ingatlanok karbantartása sem történik meg, mely azok állagának romlásához vezet.

Az elégtelen lakhatási körülményeket az önkormányzat a lakásfenntartási támogatási rendszerrel igyekszik segíteni.

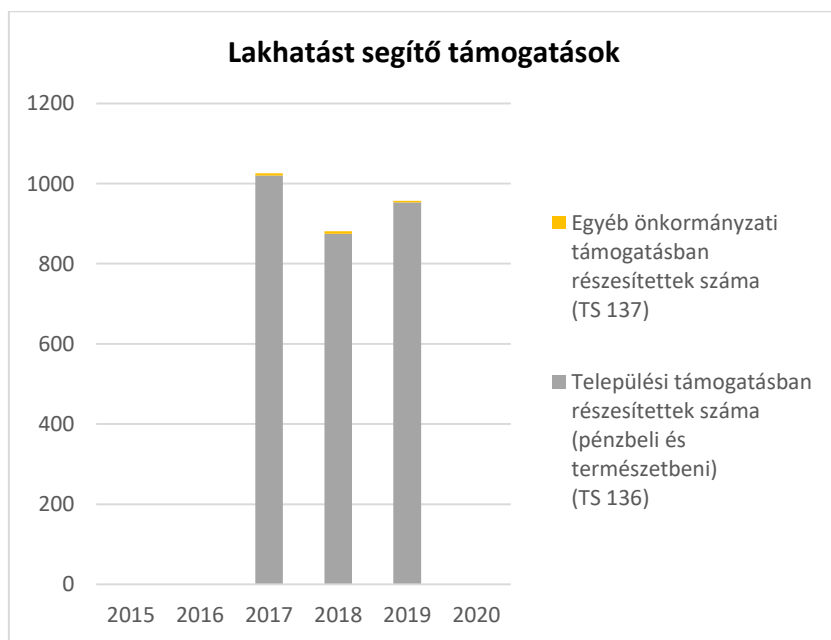
Hajléktalanság egyébként nem jellemző a településre. Helyben nem megoldható a hajléktalanok elhelyezése, de a szociális háló segítségével a kistérségen belül megoldható az elhelyezésük, ha felmerül ilyen eset (Orosházi kistérség hajléktalanszállója). A családjukkal együtt lakhatási vagy más krízisbe került és költözni kényszerülő anyákat gyermekeikkel az orosházi Családok Átmeneti Otthonában tudjuk ideiglenesen elszállásolni.

e) lakhatást segítő támogatások

3.4.3. számú táblázat – Lakhatást segítő támogatások

Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2015	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.
2017	1020	6
2018	875	6
2019	953	4
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A településen – lakhatásuk javításához való hozzájárulásként - a következő rendszeres szociális ellátásokban részesülhetnek a rászorulóak: települési támogatás lakhatásra, települési támogatás szemétszállításra. Az előbbi segélyre jogosultak háromféle közszolgáltatónál vezetett tartozás-egyenlegéhez járul hozzá egyéneként különböző pénzüsszeggel az önkormányzat: az áramszolgáltatónál, a földgázszolgáltatónál és az ivóvíz- és csatornahálózati szolgáltatónál vezetett számlán jelentkező tartozást jogosultanként 5-10.000 Ft közötti havi összeggel támogatjuk a megállapítástól számított 12 hónapon át. Ez utóbbi segélytípust 2017-ben vezette be Csorvás Város Képviselő-testülete a 70 év feletti, szociálisan rászoruló lakosok támogatása céljából. Azok helyett, akik erre a támogatásra jogosultak, 12 hónap időtartamig az önkormányzat egyenlíti ki a hulladékgyűjtési közszolgáltató felé fennálló tartozásuk 100 %-át, tehát kifizeti a szemétszállítási számlájuk teljes összegét.

A település önkormányzata igyekszik gondoskodni azokról a fiatalokról, akik első lakásukhoz szeretnének hozzájutni városunkban: ők letelepedésükhöz igényelhetik a támogatást, és a képviselő-testület által megállapított egy összegű, kamatmentes kölcsön formájában juthatnak hozzá.

f) eladósodottság

Komoly problémát jelent napjainkban is az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elvesztő, vagy alacsony jövedelmű idős, vagy több gyermekes családok esetében. Ez a réteg veszítheti el a lakását, válhat hajléktalanná leginkább, vagy náluk kapcsolják ki a fizetés hiányában a közszolgáltatásokat. Az elmúlt évtizedben jelentősen megnövekedett az eladósodott családok száma, s ez a célcsoport vált leginkább veszélyeztetetté a lakásuk elvesztése, a hajléktalanná válás, vagy fizetés hiányában a közműszolgáltatások kikapcsolása miatt.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Tanyán élő lakosság száma elenyésző. Kb. 20-25 tanyában élnek a település külterületén elszórtan, 10 lakásban pedig a belterülettől néhány km-re lévő tanyaközpontban. Egy-egy tanyában általában 1-2 fő él. A közelmúltban épített tanyák már olyan területen épültek, ahol minden közmű, de legalább a víz és elektromos energia a rendelkezésre áll. A régebbi építésű, idősök által lakott tanyák közmű ellátottsága hiányosabb, ám a villamosenergia-ellátás szinte minden tanyában biztosított. Egy korábbi nyilvántartásunkban már kimutattuk, hogy hat lakott tanya kivételével a legtöbb tanya szilárd burkolattal ellátott út menetén található, így a fő közlekedési utak az ott élők számára is elérhetők. De a közlekedés a tanyákról inkább csak saját járművekkel – kerékpárral vagy autóval – oldható meg.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Szegregátum, illetve szegregációval veszélyeztetett lakókörnyezet nincs a településen.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

E fejezet jogszabályi környezetét az alábbiakban foglaljuk össze. Elsőként kiemeljük az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvényt, mely előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik, ennek megfelelően településünkön az alábbi egészségügyi szolgáltatások érhetők el:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátás,
- b) a fogorvosi alapellátás,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátás, (Kistérségi szinten, Orosházán működik)
- d) a védőnői ellátás,
- e) az iskola-egészségügyi ellátás.

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény szerint a települési önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében gondoskodik

- a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,
- biztosítja a rovarok és rágcsálók irtását,
- folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén – lehetőségeihez képest – saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát,
- együttműködik a lakosságra, közösségekre, családi, munkahelyi, iskolai színterekre irányuló egészségfejlesztési tevékenységekben, valamint támogatja és aktívan kezdeményezi ezeket.

A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

Csorváson elérhető szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, nappali ellátás.

Személyes gondoskodás körébe tartozó szakosított ellátások: az ápolást, gondozást nyújtó intézmény, a lakóotthon.

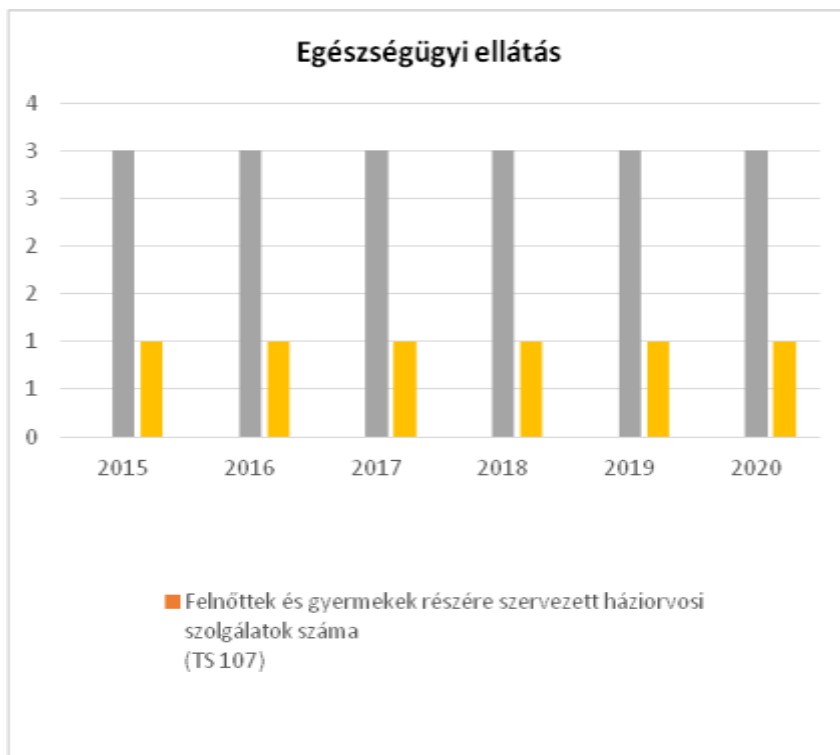
Az Ebktv. rendelkezése értelmében az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell a társadalombiztosítási rendszerekből finanszírozott, továbbá a szociális, illetve gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és biztosítása, a betegségmegelőző programokban és a szűrővizsgálatokon való részvétel, a gyógyító-megelőző ellátás, a tartózkodás céljára szolgáló helyiségek használata, az élelmezési és egyéb szükségletek kielégítése során.

Az egyenlő bánásmódhoz való jog magában foglalja különösen az azonos egészségügyi intézmények használatának, az ugyanolyan színvonalú és hatékony, illetőleg nem magasabb kockázattal járó gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban (szűrővizsgálatokban) való részvétel jogát.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2015	0	3	1	2	175	n.a.
2016	0	3	1	2	152	n.a.
2017	0	3	1	2	n.a.	26
2018	0	3	1	2	n.a.	29
2019	0	3	1	2	n.a.	18
2020	0	3	1	2	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-Tstar

A 2010-ben újjáépített háziiorvosi rendelőben érhető el a felnőttek számára a háziiorvosi ellátás három praxisa, és gyermekorvosi ellátás, valamint a két körzetet ellátó védőnői szolgálat. A településen két gyógyszertár is működik.

Az egészségügyi alapellátás megoldott a városban, viszont a szakrendelők Orosházán találhatóak. A betegek beutazása magas költséggel jár. Egy mélyszegénységben élő család alacsony jövedelméből az alapvető szükségletei költségét is nehezen tudja fedezni, ezért a szakrendelőbe utazás költségeit már nehezen tudja finanszírozni, továbbá a gyógyszerek kiváltása is bizonytalan. Igény lenne a helyben biztosított, folyamatos szakorvosi ellátásra.

b) prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A kötelező szűrővizsgálatokat a háziorvosok és védőnők szervezik és tartják nyilván. Évente egészségnapokat rendeznek a településen, ahol többféle szakorvosi vizsgálatra is lehetőség van. A korábbi években – évente több alkalommal szerveztek ortopédiai és nőgyógyászati szűrővizsgálatokat, ez utóbbit az Orosházi Kórház orvosai folytattak le.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A településen élő, fejlesztésre vagy rehabilitációs ellátásra szoruló személyek között nem különböztetjük meg azokat, akik mélyszegénységben élnek vagy romák. Az önkormányzat álláspontja szerint, ha a település lakosai közül valaki rászorul a helyben nem elérhető ellátási formára, és az arra való beutazás költségét nem tudja kigazdálkodni, akkor bizonyos feltételek vizsgálatával települési támogatást vehet igénybe. A fejlesztésre szoruló gyermekek esetében az egyszerűbb eseteket a KLIK által működtetett általános iskola utazó fejlesztőpedagógusa, logopédusa ugyanakkor helyben megoldja.

A speciális nevelési szükségletű gyermekek az állapotuknak megfelelő speciális iskolába járnak Orosházára, Gyulára, Békéscsabára. Iskolába járásukat segíti a Mozgáskorlátozottak Békés Megyei Egyesülete Támogató Szolgálatának speciális szállító gépjárműve, vagy a szülők saját erőből hordják őket naponta.

Csorvás Város Önkormányzata Képviselő-testületének a települési támogatások rendszeréről, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokról szóló 14/2021. (XII.9.) önkormányzati rendelete 14.§-ának megfelelően a közlekedési költségekhez való hozzájárulásként támogatásban részesülhetnek azok a tartósan beteg, súlyosan fogyatékos gyermeket nevelő szülők, akik egy másik település speciális ellátást nyújtó nevelési-oktatási intézményében biztosítják gyermekük számára a nappali rendszerű tanulmányok folytatását. A köznevelési intézmények speciális nevelési igényű gyermekek tanulói jogviszonya igazolása alapján, jogosult gyermekeként évente egyszeri, 60.000,- Ft összegű készpénztámogatást nyújthatunk minden év decemberében.

A Mozgáskorlátozottak Békés Megyei Egyesülete intézményei: az Önálló Életvitel Központ és Támogató Szolgálat, a Csillag Szociális Szolgáltató Központ Lakóotthon és Integrált Támogató Szolgáltatás, a Napraforgó Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Pedagógiai Szakszolgálat, Óvoda és Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskola, és a Napraforgó Központ Fogyatékosok Nappali Intézménye.

A szállító szolgálatuk akadálymentes járművekkel áll a Békéscsabai Járásban élők rendelkezésére, ezzel is segítve ügyfeleiket, hogy az iskolába, munkába, gyógykezelésre, szabadidős programokra, vagy a rokonaikhoz biztonságosan eljuthassanak.

A Napraforgó Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Pedagógiai Szakszolgálat, Óvoda és Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskola egy közoktatási intézményegység, ahol 5 éves korig a gyermekek korai fejlesztése, 5-7 éves korú gyermekek fejlesztő felkészítése, 6-23 éves korú súlyosan, halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő iskolai képzése és az integráltan nevelt, oktatott gyermekek konduktív pedagógiai ellátása valósul meg. A többségi oktatásból, nevelésből kimaradó 3-23 éves korú fogyatékos gyermekek és fiatalok számára nyújt megoldást a nappali intézményi ellátásuk.

Az intézmény alapvető nevelési, fejlesztési feladata a gyermek és fiatalok testi, lelki szükségleteinek kielégítése, a testi-lelki harmónia megteremtése mellett az eltérő fejlődésment kompenzálása az egyéni képességekhez idomulva. Az ellátás során nagy hangsúlyt fektetnek az önkiszolgálásra nevelésre, hogy a fiatal képes legyen a saját szükségleteinek állapota szerinti ellátására. A fizikális ellátáson túl fontos a gyerekek és fiatalok társas kapcsolatainak erősítése, a beilleszkedési folyamat segítése.

Tekintettel azokra a szociálisan hátrányos helyzetű családban nevelkedő 0-3 éves gyermekekre, akik számára otthon korlátozottan biztosítottak a szociális és egyéb értelmi képességek kibontakoztatásához szükséges feltételek, indokoltnak tartjuk Csorvás városban egy Biztos Kezdet Gyerekház létrehozását. Amennyiben a szülők szívesen vennének részt gyermekeikkel a Gyerekház által biztosított programokon és foglalkozásokon, akkor ezeknek a gyermekeknek a szociális, mentális és fizikai fejlődése óvodakötelezettségük eléréséig biztosítható volna. Emellett a fejlesztésre szoruló területeket hamarabb ismernék fel az ott dolgozó szakemberek a – szerencsés esetben - mindennapi kapcsolat révén.

Egészségügyi fizioterápia helyben található, egyéb mozgásszervi terápiák csak Gyopárosfürdőn érhetők el. Rehabilitációs munkahely van a városban, de a foglalkoztatottak létszámát fontos lenne emelni, mert nagy rá az igény.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

A közétkeztetés mindenkor feladata a fogyasztók életkori sajátosságainak és a táplálkozás-egészségügyi előírásoknak a figyelembevételével szolgáltatás iránti igény kielégítése. A közüzemi szolgáltató fontos célkitűzése a közelben megtermelt zöldség-gyümölcs- és tejtermékeknek minél nagyobb arányú, előírás szerinti beépítése a táplálkozásba.

A Csorvás Város Önkormányzata 100%-os tulajdonában álló Csorvási Szolgáltató Nonprofit kft. üzemelteti a település napközi konyháját. A konyha épülete is az önkormányzat tulajdonában áll. Ez a közétkeztető cég biztosítja a település bölcsődései, óvodásai, általános iskolásai, az Egyesített Szociális Intézmény bentlakói és otthonukban gondozottjai, valamint bármely étkezési szolgáltatást igénybe vevő számára a napi étkezést. Az épület állapota felújítást igénylő, belső átalakításra, korszerűsítésre váró, szükség van mielőbbi energetikai korszerűsítésére is. A helyi gazdaságfejlesztés keretében szükséges mihamarabbi gép- és technológiaszintű korszerűsítése is annak érdekében, hogy a közétkeztető megfeleljen a jogszabályi környezetnek, és hiánypótló közfeladatát maradéktalanul el tudja látni.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A településen szervezett sportprogramokhoz minden csorvási lakos diszkriminációtól mentesen, szabadon hozzáférhet. Ezeket a programokat általában a fedett tornacsarnokban vagy a sportpályán szervezik. A Csorvás Város Önkormányzatának tulajdonában álló Tornacsarnokot a KLIK működtetésében a Csorvási Gulyás Mihály Általános Iskola használja. Az iskola a testnevelés foglalkozások megtartására használja még az Arany János utcai „kistornaterem”-nek nevezett helyiséget, mely szintén az önkormányzat tulajdonában áll. Bár e két fedett, felszerelt épület mellett még van egy kis játszóterünk és szabadtéri edzőparkunk a település két pontján, szükséges és tovább már nehezen nélkülözhető közterület-fejlesztési beruházási célunk, hogy a település gyarapodó ifjúsága számára újabb játszótereket, sportparkokat, bringaparkot létesítsünk, valamint korszerű futópályát szeretnénk kialakítani a meglévő sportpálya mellett.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az Egyesített Szociális Intézményben szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat is nyújtanak az arra rászorulóknak illetve az igénylők részére. A működő alapellátások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, az orosházi kistérség feladatellátása keretében biztosított családsegítés és jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, nappali ellátás. Az intézmény szakosított ellátást is nyújt: ápolást, gondozást nyújtó intézmény, valamint idősek és demens idősek otthonaként is működik.

g) drogprevenációs szolgáltatások

A település általános iskolájának tanulói ismeretterjesztő drogprevenációs előadásokon vehetnek részt. ebből a feladatból a rendőrség és a védőnők is kiveszik a részüket, ráirányítva a kamaszkorúak figyelmét a korosztályukra leselkedő veszélyekre.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Nem ismert hátrányos megkülönböztetés szolgáltatnyújtáskor. A jogszabályban előírtak alapján járnak el. A település minden polgára egyenlő eséllyel vehet igénybe minden szolgáltatást.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

Települési támogatásokat kaphatnak azok a szociálisan rászoruló családok, akiknek gyermekük ellátása vagy pl. a beiskolázás megoldhatatlan problémát jelent. Télen tüzelőhöz, tartós élelmiszersegélyhez is hozzájuthatnak a rászorulóknak. A települési önkormányzat szociális konyháján készült ételadagjaival rendszeresen segíti a rászorulókat, népkonyhát ugyanakkor nem üzemeltetünk, ezért a „3.6.2.: Népkonyha” megjelölésű tábla bemutatása nem releváns.

A Csorvási Szolgáltató Nonprofit Kft. napközi konyháján a 2021. évben az önkormányzati bölcsőde és óvoda, valamint a tankerület csorvási általános iskolája számára, ezen gyermekellátást biztosító közintézmények intézményi és szünidei gyermekétkeztetésének biztosításához 50.238 adag ételt készített.

3.6.2. Népkonyha

Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2015	n.a.
2016	n.a.
2017	n.a.
2018	n.a.
2019	n.a.
2020	n.a.

Forrás: önkormányzati adatok

3.7 Közösségi viszonyok, helyi község bemutatása

a) közösségi élet szinterei, fórumai

A helyi közösségi élet szinterei: a Művelődési ház, a Könyvtár, a nyugdíjas klubok, a Hérics szálló és konferencia központ, a sportcsarnok, sportpálya.

A közösségi élet egyik fóruma a Csorvási Híradó, ami a településen havonta megjelenő ingyenes sajtótermék. (Szerkesztőség és kiadó: Csorvási Szolgáltató Nonprofit Kft.) Ebben bárki leírhatja a közre tartozó problémáit, közölheti véleményét, és a településen történő eseményekről is tudósít.

Az intézmények által működtetett honlapok fórum rovata is ezt a célt szolgálja az információk továbbításán túl.

3.7.1. számú táblázat – Intézményi ellátottság (2018)

Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
2	van	11567	1

Forrás: TeIR, KSH-Tstar

A táblázat bemutatja, hogy a településen két testedzésre kijelölt, felszerelt helyiség található, amely a település gyermekei, köznevelési intézményei és a lakosság rendelkezésére áll. E két épület az István király utcai Tornacsarnok és az Arany János utcai „Kistornaterem”. Ezek mellett a két óvodaépületben is biztosított a gyermekek testnevelési célú foglalkozásainak megtartása, valamint két testmozgásra alkalmas helyiség is működik egy vállalkozó és egy társadalmi szervezet jóvoltából. Ezen felül mindenki rendelkezésére áll a település közterületén a sportpark és a focipálya is.

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások

Csorváson nincsenek etnikai konfliktusok. A Csorvási Roma Önkormányzat a rendelkezésére álló eszközökkel megpróbált tenni azért, hogy konfliktusoktól mentes legyen az egymás mellett élés, bár ennek a gyakorlati érvényre juttatására még nem volt szükség, hiszen településünkön még nem alakult ki etnikai konfliktus.

A városban békésen él egymás mellett a szlovák, a cigány és a magyar lakosság. A nemzeti és etnikai kisebbségek tagjai a közösség szempontjából ugyanis egyik közülünk: csorvási lakosok, akik közül többen a helyi Polgárőrségben tevékenykednek naponta a települési béke és nyugalom megőrzéséért.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

Csorváson több civil szervezet működik, a rászoruló családok sok támogatást kapnak tőlük természetben és anyagiakban is. Azonban nemcsak a civil szervezetek, hanem a lakosság adományai is eljutnak a szegények felé.

A településen több alkalommal szerveződtek jótékonysági bálók, az óvoda, az idősek otthona, vagy a Sportkör megsegítésére. Minden karácsony előtt ünnepség keretében kerül kiosztásra a szponzorok és az önkormányzat által adományozott édesség és egyéb élelmiszer a rászorulóknak körében.

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei

A Csorváson élő szlovák és roma kisebbség őrzi és ápolja hagyományait, és minden lehetőséget megkap arra, hogy a település különböző közösségi rendezvényein megismertesse kultúráját az érdeklődőkkel. Az önkormányzat által szervezett városi ünnepségeken

bemutatózási és fellépési lehetőséget kapnak, sőt, az önkormányzat támogatja a határon túlnyúló kapcsolataik erősítését, vendéglátóként várja a kisebbségi önkormányzatok partnereinek delegációját a városban.

A csorvási szlovák kisebbség rendelkezik egy szlovák tájházzal a Csorvás, Bajcsy-Zsilinszky u. 25. alatt, amit pályázati forrásokból és a települési önkormányzat támogatásából újíttak fel hagyományaiknak megfelelően. Ez az ingatlan kulturális és történelmi kincseik bemutatóhelyeként és rendezvényeik helyszínéül is szolgál, valamint a tájház mellett álló közösségi tér (a Csorvás, Bajcsy-Zsilinszky u. 23. szám alatt) nagyobb városi rendezvények helyszíne is lehet.

A roma kisebbségi önkormányzat nem rendelkezik önálló, csak a saját közösségük céljait szolgáló közösségi térrel, de ennek nem is érzik hiányát, mert egyébként is szervesen integrálódtak a település életébe, és rendezvényeik fogadására bármikor rendelkezésükre állnak az egyébként is mindenki számára nyitott középületek valamint a Művelődési Ház.

e) helyi lakossági önszervezések

A településen számos civil szervezet működik, közülük több egyesület az önálló nagyrendezvények megszervezésére és lebonyolítására is képes. Az elmúlt tíz évben megfigyelhető a civil szervezetek közötti összefogás a rendezvényszervezésben, tehát már az egyesület a települési önkormányzattal, a kisebbségi önkormányzatokkal vagy több civil szervezet egymással összefogva szervezi és bonyolítja le rendezvényét, és ez az együttműködés hatékonyak is bizonyul, hiszen az érdeklődő közösség egy nagyobb hányadát képes megmozgatni.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező és önként vállalt közfeladatait a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 115-116. §-ai rögzítik. A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező közfeladata többek közt a képviselt közösség érdekvédelmével, esélyegyenlőségének megteremtésével kapcsolatos feladatok ellátása, különösen tekintettel a helyi önkormányzatnak a nemzetiségek jogainak érvényesítésével kapcsolatos feladataira. A helyi nemzetiségi önkormányzat önként vállalt feladatot láthat el különösen a nemzetiségi oktatási és kulturális önzgatással összefüggő ügyekben, a társadalmi felzárkózás, a szociális, ifjúsági, kulturális igazgatás és a közfoglalkoztatás területén, valamint településüzemeltetési és településrendezési feladatok körében. Csorvás Város Önkormányzata a helyi nemzetiségi önkormányzatok részére - annak székhelyén - biztosítja az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos végrehajtási feladatok ellátásáról. Csorváson 2006. évtől működik roma önkormányzat.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A 2013-as és a 2018-as HEP készítésekor ábrázolt helyzethez képest 2022-ben az alábbi különbségek tapasztalhatók a mélyszegénységben élők és a romák településünkön elfoglalt helyében, társadalmi pozíciójában és integrációs törekvéseikben:

2013-ban közel 200 fővel nagyobb volt Csorvás lakosság száma, mint 2018-ban, és ez a tendencia azóta is tovább romlott, mert 2020-ra további közel 200 fővel csökkent a település lakosság száma.

Az aktív korú, 15-64 év közötti állandó népesség csökkenése ugyanilyen mértékű a fenti időszakban.

2013 és 2020 között közel másfélszeresére nőtt a regisztrált álláskereső 20 év alattiak száma, a 20-24 év közöttieké azonban a 40%-ára, a 30-40 éveseké pedig kb. 60%-ára csökkent. A 40-50 éves korosztályban a regisztráltak 42 %-ára történő csökkenés volt kimutatható, és az 50-60 évesek között is 40%-ára csökkent az arányuk. Az 59. életévüket betöltötték körében azután ugrásszerűen megnőtt az álláskeresők aránya, a 2013 és 2022 közötti években a háromszorosára nőtt.

Az előző HEP-ekben a munkavállalási lehetőségek szűkösségét és az alacsony iskolai végzettség orvoslására „Út a munkához” és „Tanulni egy életen át” címmel 2 intézkedést dolgoztunk ki, melyek által fenntartottuk a közfoglalkoztatást, képzési lehetőségeket biztosítottunk. E két területet vagy problémát összevontan vinnénk tovább, hiszen a munkanélküliség vagy alacsony iskolázottság sajnos azóta sem szűnt meg.

<i>A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége</i>		
	<i>beazonosított problémák</i>	<i>fejlesztési lehetőségek</i>
1.	A hátrányos helyzetű családokban nevelkedő gyermekek ingerszegény környezetben élnek, hiányzó szociális kompetenciák érzékelhetőek	Biztos Kezdet Gyerekház létrehozása pályázati forrás elérhetősége esetén
2.	A munkavállalási lehetőségek szűkösek	Képzések, átképzések, munkaerőpiaci szolgáltatás, információk elérhetővé tétele, valamint a közfoglalkoztatás „helyi húzóágazatainak” fenntartása: pl. seprűkötés, drótfonás, téglagyártás és szőnyegszövés. Fontosnak tartjuk a közétkeztetés céljára felvásárolható mezőgazdasági termékek termelésének újraindítását is, amellyel munkahelyet és élelmiszer-alapanyagot is létrehozhatunk.
3.	Eladósodottság, hátrányos helyzet generációkon keresztüli átöröklődése	Életvezetési tanácsadás, tanulás ösztönzése
4.	Magas a 8 általánosnál magasabb iskolai végzettségű álláskeresők aránya	Önérvényesítő tréningek szervezése, a képzési lehetőségek bemutatása
5.	A szociálisan rászoruló családok gyermekeinek és a szociális étkeztetésre szoruló lakosoknak az otthoni élelmiszer-ellátottsága nem kielégítő.	A közétkeztetés korszerűsítése: település napközi konyhájának felújítása, technológiai és energetikai korszerűsítése a hatékonyabb ellátásért és a megnövekedett kapacitás-igények kiszolgálására
6.	A települési születésszám növekszik, közöttük leginkább azon mélyszegénységben	Sürgősen szükség van egy új csoportszobára önkormányzati óvodánk

	<p>élő, sokgyermekes családok gyermekeinek száma nő, akiket szociális helyzetüknél fogva minél hamarabb az integrált nevelési-oktatási intézményünkbe kell befogadnunk.</p> <p>A születésszám és az óvodakötelesek számának dinamikus növekedésével ugyanis kapacitáshiány lépett fel a településen.</p>	<p>István király utcai feladatellátási helyén a 3 évesek kötelező óvodai nevelésének feladatellátása céljából.</p>
7.	<p>A mélyszegénységben élők környezetkultúrája edukációra szorul: javítaniuk kell pl. saját lakókörnyezetük állapotán, és az ehhez szükséges forrásokkal nem rendelkeznek. Tapasztalatunk, hogy a közfoglalkoztatásban résztvevők a közterületek szépítésével, ápolásával-gondozásával és a települési fásítással nemcsak új kompetenciákra, hanem új ösztönzőkre is szert tettek: saját lakókörnyezetük alakulására is hatással lett a feladatellátásuk során elvárt igényesség, amelyhez nem kellett komoly anyagi forrásokat befektetniük.</p>	<p>A közfoglalkoztatottak edukálására is szolgál a település felszíni csapadékvíz-elvezető árokrendszerének megújítása, amely hatással lehetne a munkát végzők saját otthonának csapadékvíz-elvezetésére és belvízmentesítésére. Ez az egészségi állapotukon is sokat javítana, mert csökkenne gyermekeik között az asztmások száma (e problémával később azután a helyi gyermek-egészségügy és a nevelési-oktatási intézmény is küzd, a felszámolása pedig kizárólag a személyek lakókörnyezetének egészségesebbé tételével együtt értelmezhető). Az ehhez vezető legrövidebb út a települési közműrendszerek problémáinak megoldása úgy, hogy munkához juttassuk a mélyszegénységben élőket, akik munkavégzésük közben tájékozódnak a témában, és ez jó hatással lesz lakókörnyezetükre is.</p>
8.	<p>Több helyi közlekedési útburkolatunk, járdánk állapota még ma is elmarad a kívánatostól, ez ront a közlekedési lehetőségeken, hiszen a rossz úthálózaton nehezebb eljutni a munkába vagy az iskolába.</p>	<p>Szükséges több önkormányzati utunk burkolatának korszerűsítése, ilyenek pl. az Arany János, a Hóvirág, a Mikszáth, és az Október 6. utca. Szükséges a járdaépítés folytatása is, valamint foglalkoznunk kell a még útalappal sem rendelkező utcák lakóút-terveinek elkészítésével is.</p>
9.	<p>A városi programlehetőségek tartalmi és mennyiségi vonatkozásban további fejlesztést igényelnek, és növelni kell a civil szervezetek valamint a lakosság szerepvállalását is a rendezvénykínálat megvalósításában. A programkínálat minőségi és mennyiségi tulajdonságainak javítása érdekében annak kiterjesztésére, továbbá a társadalmi aktivitás ösztönzésére lenne szükség.</p> <p>A bővülő programlehetőségek, a szociális tevékenységek iránti megnövekedett társadalmi igények újabb közösségi és neutrális terek kialakítását, valamint a meglévők bővítését, és</p>	<p>A mélyszegénységben élőket és a romákat érintő kulturális, közösségi, szociális, munkaerő-piaci, bűnmegelőzési, mentálhigiénés egészségmegőrző és egyéb, a társadalmat aktuálisan érintő témájú programok kínálatának színesítése, annak érdekében, hogy mindenki megtalálja saját maga és környezete számára a legalkalmasabb programot, legyen szó workshopról, kiállításról, tanácsadásról, falunapról, segítő szolgáltatásról.</p>

<p>minőségi tartalommal való megtöltését indokolják. Kijelenthető tehát, hogy az azonosított problémák között igen nagy fajsúllyal jelent meg a közösségi terek kulturális-infrastrukturális deficite.</p>	
--	--

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

A Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

A gyermekek helyzetének elemzéséhez kapcsolódó definíciók és szabályozás:

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5. § n) pont)

A **védelembe vétel** a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermek védelembe vétele a gyermekjóléti szolgáltatás feladata. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi.

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, **valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzübeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások biztosítják.**

Csorvácson az alábbi ellátások vehetők igénybe:

- Pénzübeli és természetbeni ellátások:
  - a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
  - lakhatási települési támogatás,
  - születési települési támogatás,
  - speciális nevelési igénye miatt vidéki köznevelési intézményben tanuló, és speciális utazási szükségletű gyermek köznevelési intézménybe való eljuttatásához közlekedési támogatásként igényelhető települési támogatás,
  - települési támogatás adható természetben is, pl. a fűtési nehézségek enyhítésére biztosított tüzelőanyag.
  - intézményi gyermekétkeztetés
  - szünidei gyermekétkeztetés

- A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekek napközbeni ellátása keretében:
  - bölcsődei ellátás 24 férőhellyel,
  - megvalósítás alatt álló mini bölcsőde 8 férőhellyel (2022. novemberi átadással).

- Gyermekjóléti szolgáltatások keretében:
  - Orosházi Kistérség Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálat csorvási feladatellátási helye
  - A Család- és Gyermekjóléti Központ által biztosított óvodai és iskolai szociális segítő szolgáltatás

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet definícióját a Gyvt. 67/A.§ (1)-(2) bekezdése az alábbiak szerint tartalmazza:

„(1) Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 33.§-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek.

(2) Halmozottan hátrányos helyzetű

- a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- b) a nevelésbe vett gyermek,
- c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.”

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény: A jogosult gyermek számára a települési önkormányzat jegyzője a Gyvt-ben meghatározott feltételek szerint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot állapít meg. A jogosultság megállapítása során sor kerül a jövedelmi és vagyoni helyzet vizsgálatára a Gyvt. 19. §-a szerint.

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

4.1. számú táblázat – A gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)

	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	2 360	2 546	4906	48,10%	51,90%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			147		3,00%
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	304	286	590	6,20%	5,83%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	80	81	161	1,63%	1,65%

Forrás: TeIR, KSH-Tstar

A fenti táblázat a kiskorúak nemek szerinti arányát mutatja az állandó népességben belül 2018-ban. A kiskorúak a teljes lakosságállomány 15,6 %-át teszik ki. Sajnos a város lakossága elöregedőben van, ez mutatható ki az „A település bemutatása” című fejezetben ismertetett 3. számú, az öregedési index alakulását vizsgáló táblázatban is. Ebben a táblázatban ugyanis az látszik, hogy a településen élő, 65. életévüket már betöltött lakosok száma közel kétszerese volt a 0-14 éves korú gyermekek számának.

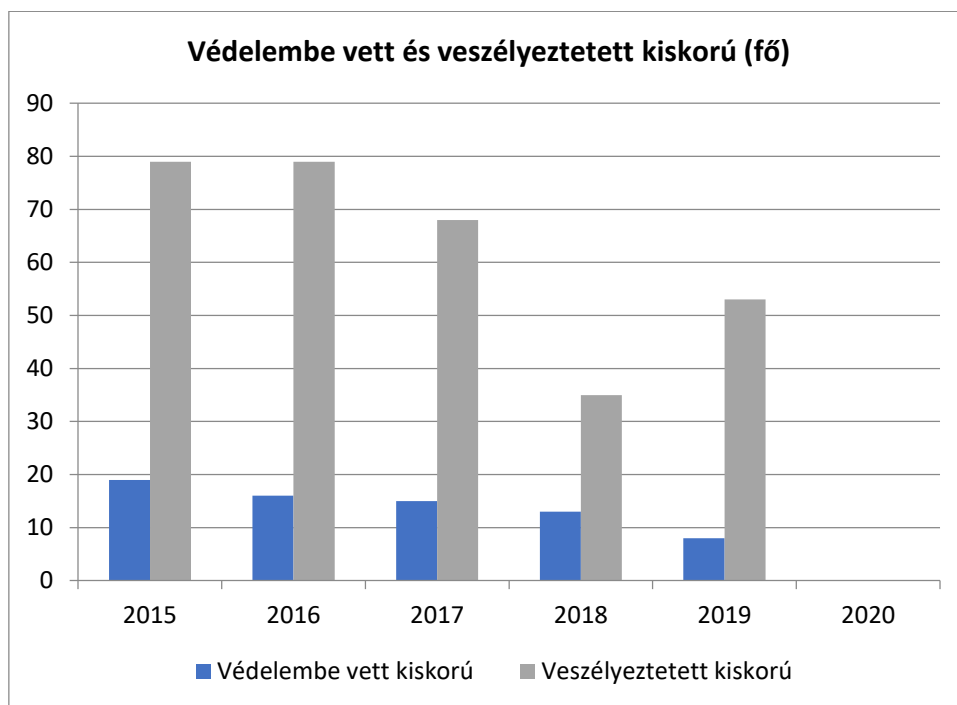
A szociális ellátórendszer támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családokat, és emellett a megelőző tevékenységét a szociális, köznevelési, egészségügyi, közművelődési, sport és civil szervezeteinek hálózatán keresztül és együttműködve tudja végezni. Elmondható, hogy a településen a gyermekvédelmi alapellátások jól működnek, a gyermek-és ifjúságvédelem a gyermekekkel foglalkozó intézményekben jelen van. A gyermekek, az iskoláskorúak ellátása, esélyegyenlősége az egyenlő bánásmód alapelvei szerint, jól működik.

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2015	19	79
2016	16	79
2017	15	68
2018	13	35
2019	8	53
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A fenti kimutatás szerint a 18 év alattiak népességcsökkenésének mértéke nagyobb, mint a védelembe vételek csökkenésének mértéke, ez a tendencia pedig azt mutatja, hogy a gyermekeket nevelő családok szociális, családjogi, egészségügyi vagy életmódbeli helyzete labilissá vált. Bár csökken a kiskorúak száma, a gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevők száma ehhez képest alig változik. A védelembe vétel megszüntetésének esetei gyakran egybeesnek a gyermek nagykorúvá válásával, ez után pedig a gyermekjóléti szolgálat már nem követi őket.

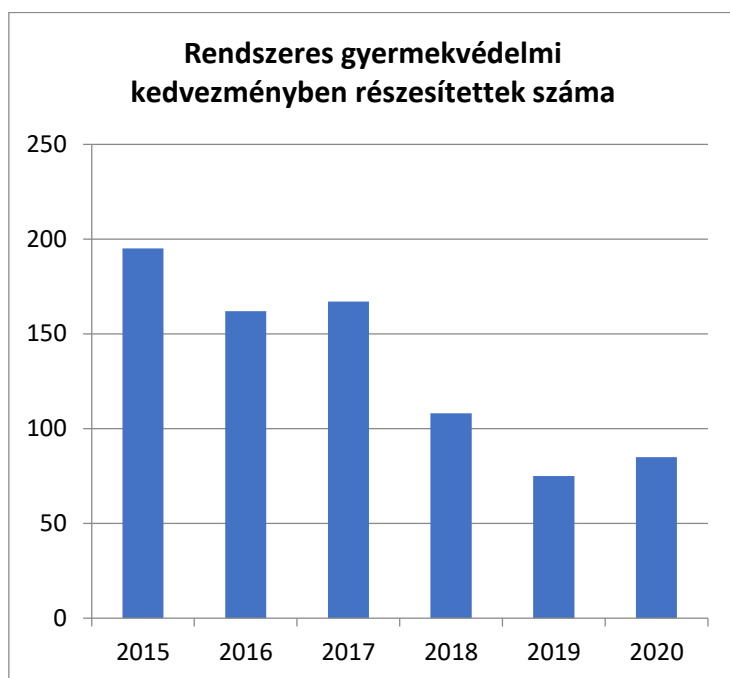
A veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma változatos képet mutat, egyes időszakokban kiugró értékekkel. Elmondható, hogy a táblázat adatai az országos átlagot is tükrözik.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek

Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2015	195
2016	162
2017	167
2018	108
2019	75
2020	85

Forrás: önkormányzati adatok

A 4.1.2. számú táblázat adataiból kimutatható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma évről évre csökken, ám a szociálisan rászoruló családok nehéz anyagi helyzete, esetleges széthullása, a mindennapos megélhetési nehézségek a szükségét szenvedők számára a gyermekvédelmi kedvezménnyel megszerzhető rendszeres juttatásokat és kedvezményeket még értékesebbé teszik, annak megszerzésére kitartóan törekednek. A kiegészítő gyermekvédelmi támogatás megállapítására – jogosultság hiányában - nem került sor Csorváson.

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

A nehéz sorsú csorvási családok közül krízishelyzetben nyújtható települési támogatást vehetnek igénybe azok a rászorulóak, akik létfenntartási gondokkal küzdenek és a családjukban az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 250%-át (71.250 Ft), egyedül élő személy esetében a 350%-át (99.750 Ft). Ennek a támogatásnak az összege támogatási alkalmanként 10.000 Ft, a gyermeket nevelő családok esetén gyermekenként további 5.000,- Ft.

A Képviselő-testület 2015. március 1. napjától állapítja meg a gyermek születéséhez nyújtható támogatást abban az esetben, ha az újszülöttet gondozó szülők, vagy legalább egyikük a településen lakóhellyel rendelkezik, és életvitelszerűen Csorváson élnek. A támogatásról való információszerezést úgy oldjuk meg, hogy a területileg illetékes védőnő a várandós- és újszülöttgondozás részeként magával viszi a kérelem-nyomtatványt a gyermek első megtekintésekor, tájékoztatást nyújtva a szülő számára a támogatás igénylésének feltételeiről. E támogatás összege 2016. április 1-től 50.000 Ft gyermekenként.

A polgármester méltányossági jogkörében eljárva, a költségvetésben rendelkezésre álló források figyelembevételével, települési támogatásként egyszeri támogatásban részesítheti azokat a szociálisan rászoruló személyeket, akik szerepelnek a szociális nyilvántartó rendszerben. E szabály szerint azok a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő

kiskorúak és nagykorúak, akiknek e jogosultsága a tárgyév augusztus 1. napján fennáll, egyszeri, jogosult gyermekenként 15.000,- Ft készpénztámogatásban részesülnek, a beiskolázási költségek viseléshez való részleges hozzájárulás céljából.

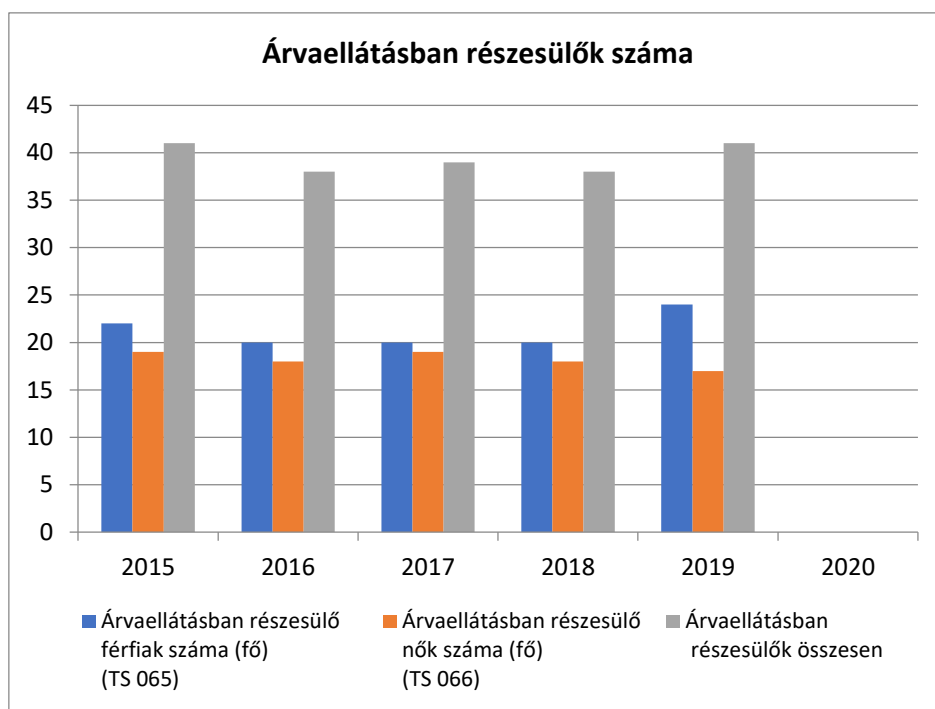
A közlekedési költségekhez való hozzájárulásként támogatásban részesülhetnek azok a tartósan beteg, súlyosan fogyatékos gyermeket nevelő szülők, akik egy másik település speciális ellátást nyújtó nevelési-oktatási intézményében biztosítják gyermekük számára a nappali rendszerű tanulmányok folytatását. A különleges ellátást nyújtó köznevelési intézmények évente kb. 10-12 speciális nevelési igényű gyermek tanulói jogviszonyát igazolják. Számukra tanulmányaik folytatásához évenként egyszeri, jogosult gyermekenként 60.000,- Ft összegű készpénztámogatást nyújthatunk.

Az elmúlt években önkormányzatunknak lehetősége nyílt szociális célú tüzelőanyag vásárlására pályázatot benyújtani. Ennek keretében évente általában 700-900 q közötti mennyiségben barnakőszénat vásárolunk. A pályázati kiírásnak megfelelően a kérelmet benyújtók közül előnyben részesítjük az aktív korúak ellátásában, az időskorúak járadékában, a lakhatási települési támogatásban részesülőket, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket nevelő családokat úgy, hogy részükre egyszeri természetbeni ellátásként háztartásonként 10 mázsa tüzelőanyagot adhatunk ki.

4.1.3. számú táblázat – Árvaellátás

Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2015	22	19	41
2016	20	18	38
2017	20	19	39
2018	20	18	38
2019	24	17	41
2020	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A HEP elkészítési útmutatója előírja, hogy ebben a fejezetben mutassuk ki az árvaellátásban részesülő személyek számának alakulását, bár az árvaellátás nem a helyi önkormányzat szociális rendeletében foglaltak szerinti pénzbeli ellátás. Az árvaellátás ugyanis a jogszabályban meghatározott esetekben az elhunyt nyugdíjas, illetve nyugdíjban nem részesülő, de nyugdíjjogosultságot szerzett elhunyt személy gyermekének, örökbe fogadott gyermekének, meghatározott feltételek esetén nevelt gyermekének, testvérének, unokájának járó ellátás. Településünkön az elmúlt évek adatait vizsgálva megállapítható, hogy számuk és nembeli arányuk az egyes években közel azonos.

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

A kedvezményes óvodai, iskolai juttatásokban részesülők száma a gyermeklétszám csökkenése ellenére évről évre kismértékben növekvő értékeket mutat. Ennek oka, hogy az ingyenes, illetve 50%-os kedvezményben részesítő juttatások igénybevételének lehetőségével a családok mind nagyobb számban élni kívánnak. Ilyen támogatás a családok költségvetését e juttatás nélkül rendkívüli módon megterhelő gyermekétkeztetés, tankönyvvásárlás, óvodai, iskolai közösségbe való bekerülés járulékos beruházásai és mindennapos költségének önkormányzati, ill. normatívából finanszírozott átvállalása, amely kiadás főleg a tartósan beteg, fogyatékos, többgyermekes, illetve állástalan szülők számára jelentene elviselhetetlen terheket.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

Jelenleg egy fő magyar állampolgársággal nem rendelkező, 18 év alatti, Csorváson életvitelszerűen tartózkodó külföldi állampolgárságú gyermekről van tudomásunk a településen.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyermekek jellemzői

Településünkön nem ismertek olyan családokban élő magyar állampolgársággal rendelkező vagy nem rendelkező gyermekek, akik családjukkal együtt külföldről visszatértek, és szociális rászorultságuk okán hátrányos helyzetük megállapítását kérték önkormányzatunktól.

4.2 Szegregált, teleszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Ennek a fejezetnek a vizsgálata nem releváns, mivel a településen nincs szegregátum, nincs szegregált lakókörnyezetben élő gyermekek.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Ez a fejezet megmutatja, hogy Csorvás Város Önkormányzata milyen szakmai válaszokat ad a kiskorúakat érintő szociális kihívásokra. Csorvás önkormányzata elmondhatja magáról, hogy megfelelő intézményrendszert épített ki a gyermekjóléti intézkedések végrehajtására.

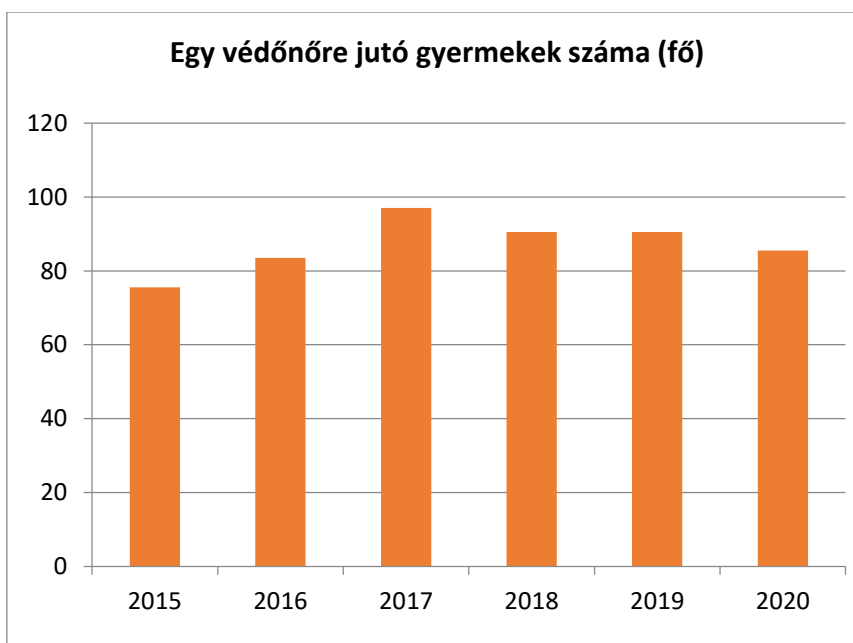
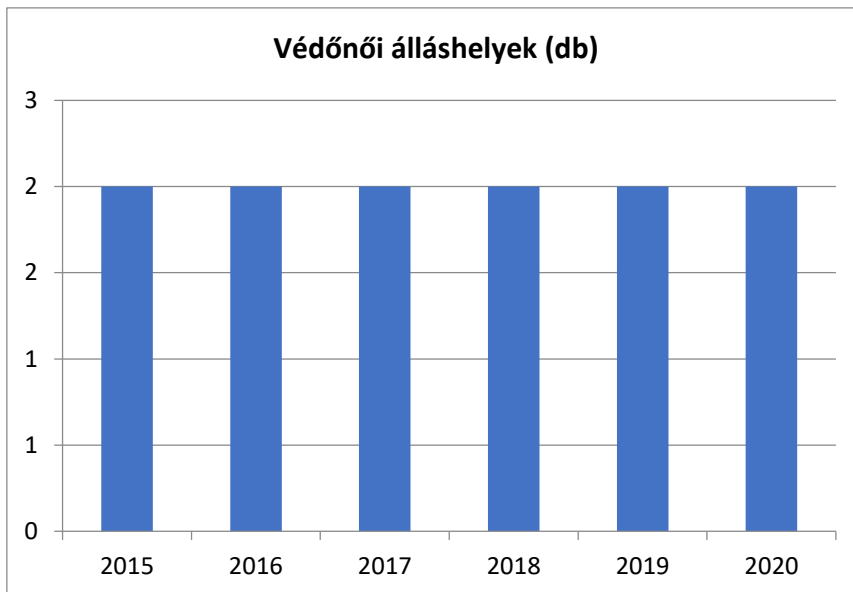
a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok).

Két védőnő tevékenykedik Csorváson, akik csak ezt a települést látják el szolgálatukkal. Betöltetlen védőnői státusz nincs. A védőnők vegyes körzetet látnak el, hiszen a tanulói létszám nem éri el azt az értéket, amely mellett főállású iskolai védőnőt lehetne alkalmazni.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2015	2	151	76
2016	2	167	84
2017	2	194	97
2018	2	181	91
2019	2	181	90,50
2020	2	171	85,50

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A fenti táblázatban kimutattuk a 0-3 év közötti, tehát a védőnői ellátás szoros látóterében lévő gyermekek számának alakulását az utóbbi években. Ebből is kitűnik, hogy a születésszám dinamikus növekedése az egy védőnőre jutó gyermekek számának emelkedését jelentette az elmúlt években. Annak ellenére, hogy a kiskorúaknak a lakosságszámhoz mért aránya évről évre csökken, a védőnők által kiemelt figyelemben, maximális gondoskodásban részesített, a gyermekét kedvezőtlenebb szociális és higiénés körülmények között is vállaló családok száma mind magasabb. Az újszülöttet, csecsemőt gondozó édesanyakkal szoros kapcsolatban állnak, hogy egészségvédelmi feladataikat a családra kiterjeszthessék, így járulva hozzá a gyermekvédelmi jelzőrendszer naprakész működéséhez.

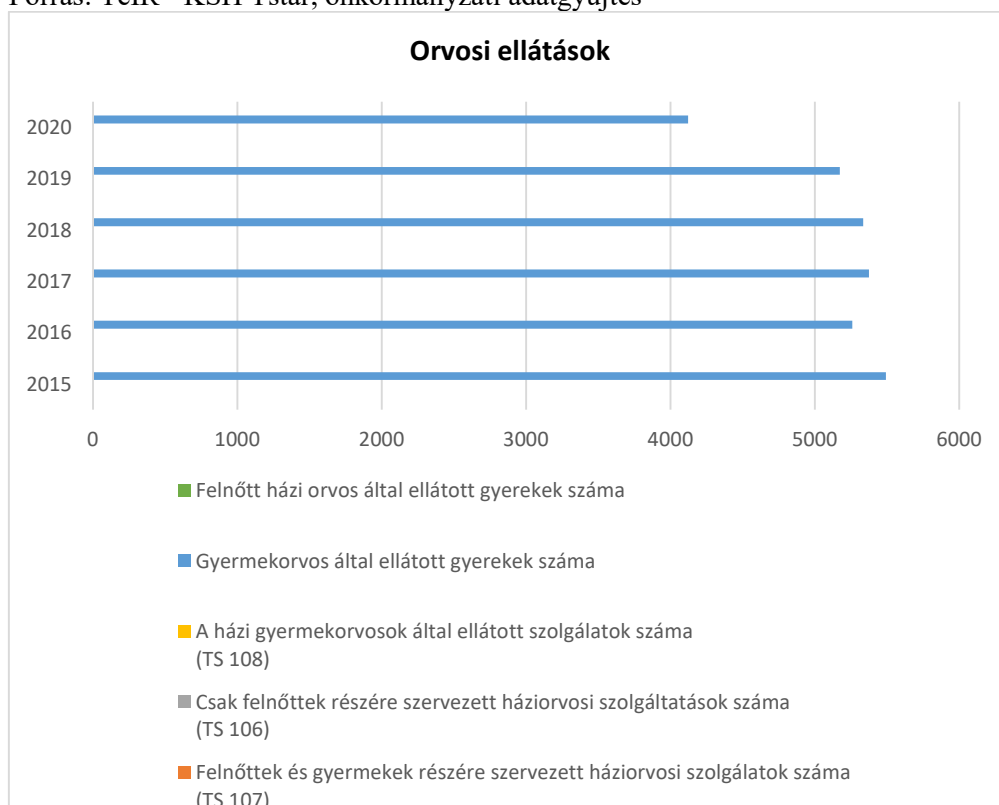
b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

A városban egy házi gyermekorvosi praxis működik. A gyermekorvos szűréseket, vizsgálatokat, iskola-egészségügyi ellátást végez. Nagy az elvándorlás, sok gyermeket más településre hordanak gyermekorvosi ellátásra. Gyermek-szakorvosi ellátás helyben nincs, azt Orosházán, Békéscsabán vagy Gyulán lehet elérni.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2015	0	3	1	5 494	0
2016	0	3	1	5 260	0
2017	0	3	1	5 375	0
2018	0	3	1	5 335	0
2019	0	3	1	5 174	0
2020	0	3	1	4 122	0

Forrás: TeIR - KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A bevezető dokumentum 3. számú, településünk egyre öregedő lakosságának egészségügyi helyzetét bemutató táblázatában található információk mellett jól jellemzik azt a fenti táblázat adatsorai is, hiszen annak ellenére, hogy a lakónépesség fogyásának jelei mutatkoznak statisztikai adatainkban, a háziorvosok által ellátott esetek száma ennek ellenére stagnál a lakosság szám csökkenésének mértékéhez képest.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális, valamint oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

Helyben nincs lehetőség a gyermekek korai fejlesztésére, rehabilitációjára. A speciális ellátást igénylő gyermekek egészségügyi-szociális és oktatási problémájának korai felismerését a védőnők és az óvodapedagógusok nagy szakértelme segíti, akik a gyermekorvos felé jelzik az észlelt problémát. A gyermekorvostól a szakellátó helyre, innen pedig a megfelelő speciális képzést nyújtó intézetbe eljutni hosszú idő, nem működnek a beteg-utak. Általában a szülőknek kell felderíteni, hogy melyek azok az intézmények, ahol a gyermek a speciális helyzetének (betegségének) megfelelő fejlesztést tudja megkapni.

d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások

Csorvás Város Önkormányzata a kötelező feladat-ellátási körébe tartozó, személyes gondoskodás keretében nyújtott gyermekjóléti alapellátásokat integrált intézményén, a Kistérségi Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálaton keresztül biztosítja. A szolgáltatás valamennyi tevékenysége – a gyermekvédelmi törvény szellemiségére és szabályozására építkezve – a gyermekek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányul. A veszélyeztetettség a gyermekvédelmi törvény szerint „olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza”.

A veszélyeztetettség már kora gyermekkorban megjelenik. A jelzőrendszer működésének köszönhetően ezek hamar kiszűrésre kerülnek városunkban, akik a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat javaslatára igénybe veszik a bölcsődei alapellátást. Sajnos településünkön nem működik sem Biztos Kezdet Gyerekház, sem tanoda, céljaink között szerepel, hogy városunkban is a lakosság rendelkezésére álljanak ezek a gyermekek integrálódását, a gyermekközösségek kialakulását segítő szolgáltatások.

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás

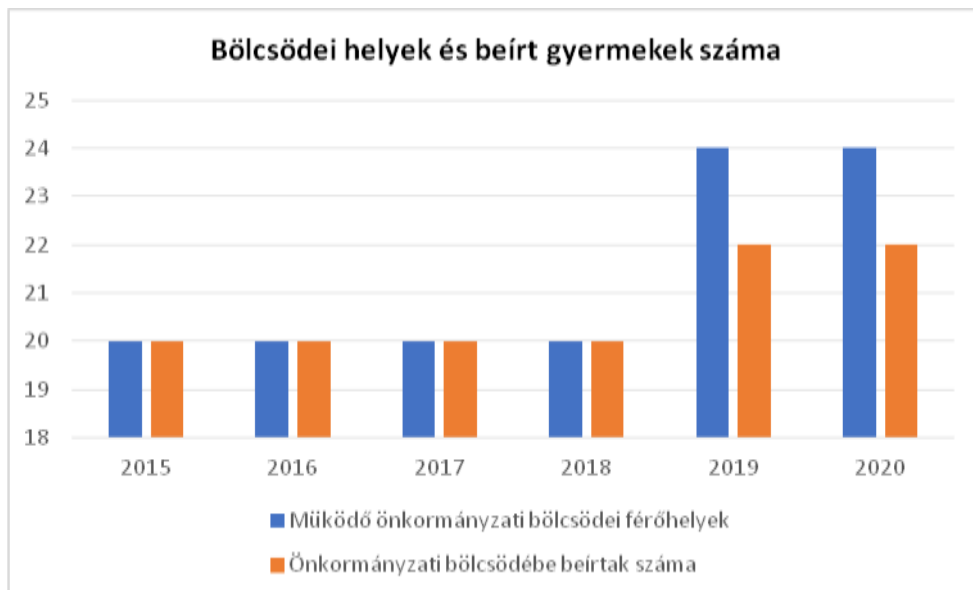
Csorváson a gyermekek napközbeni ellátását biztosító bölcsőde intézmény jelenleg 24 férőhellyel rendelkezik. A családok körében olyan jelentős volt ugyanis az igény arra, hogy a szülők munkavégzése, illetve a szociális rászorultság alapján gondozásba vegyék a kétéves életkort betöltött kisgyermeket, hogy az önkormányzat a bölcsődei ellátás teljesítőképességét egy 20 fő befogadására alkalmassá vált intézményi átszervezéssel oldotta meg 2013-ban, ám ez

a kapacitás is kevésnek bizonyult, így 2020-tól 24 fő ellátására képes feladatellátási helyként működik tovább. 2022. novemberében pedig várhatóan beköltözhetővé válik a 8 kisgyermek ellátására képes mini bölcsőde intézményegységünk, amely közvetlenül a bölcsőde épülete mellett kerül kialakításra, és újabb szülők számára teszi lehetővé gyermekük napközbeni ellátását.

4.3.3.a) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2015	20	20
2016	20	20
2017	20	20
2018	20	20
2019	24	22
2020	24	22

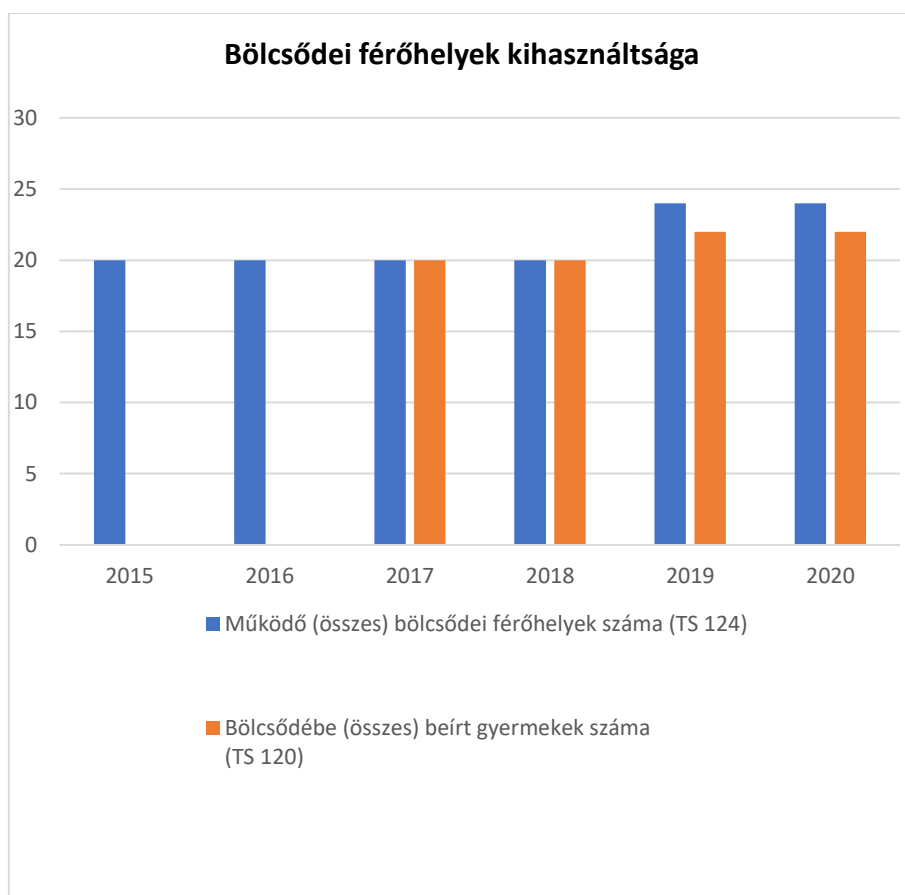
Forrás: TeIR - KSH-TSTAR

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2015	0	0	0	0	0	0	20	n.a.
2016	0	0	0	0	0	0	20	n.a.
2017	0	0	0	0	0	0	20	20
2018	0	0	0	0	0	0	20	20
2019	0	0	0	0	0	0	24	22
2020	0	0	0	0	0	0	24	22

Forrás: TeIR, KSH Tstar

f) gyermekvédelem

A gyermekvédelem egy sokoldalú feladat, amelyet a településen a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjai külön-külön, az általuk ismert korosztályokban és együtt, a jelzőrendszeri munka során látnak el. A gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjai közül a legtöbbnek a tevékenységét a Helyi Esélyegyenlőségi Programban más fejezeteiben bemutatjuk, az általános iskola gyermekvédelmi tevékenységére pedig itt térünk ki.

A Csorváson működő általános iskolát a Klebelsberg Intézményfenntartó Békéscsabai Tankerülete tartja fenn. Tanulóinak száma 240-260 fő, akik két intézményegységben tanulnak. Az iskolai gyermekvédelmi munkát a gyermekvédelmi koordinátor, az osztályfőnökök és az intézményvezető együttesen végzik az évenként összeállított munkaterv szerint. A terv tartalmazza mindazokat a pedagógiai, pszichológiai, szociális és jogi feladatokat, melyek a hátrányos és veszélyeztetett helyzetben élő gyermekek nevelését, erkölcsi, anyagi érdekvédelmét biztosítják.

A hátrányok leküzdésében sokat segít a napközi, az iskolaotthon, a tanulószoba, az egyéni foglalkozások, a logopédiai foglalkozások és az intézmény épületében elérhető gyermekétkeztetés. Legfontosabb elvük a megelőzés. Ennek érdekében olyan gyermekvédelmi feladatokat végeznek, melyek segítségével igyekeznek megóvni a gyermekeket a veszélytől, felkészíteni őket az életben való helytállásra. A társadalmi leszakadás megakadályozása és kirekesztés csökkentése érdekében igyekeznek biztosítani a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségét. Azt tapasztalják, hogy a szülők munkanélkülisége miatt sok család a napi megélhetés gondjaival küzd. Így egyre kevesebb figyelmet tudnak gyermekeikre fordítani. A szociális nehézségek miatt emelkedik a viselkedési-, magatartási- és tanulási zavarral küzdő gyermek száma. Nagy szükségük lenne szexuális felvilágosításra, családtervezési és életvezetési tanácsadásra. A szülők értékrendje, elvárása az iskolával szemben azonban igen széles skálán mozog.

A diákok döntő többsége értéknek tekinti a tudást, a hatékony ismeretanyag- elsajátítás belső igényükké vált. Szívesen kapcsolódnak be a szakköri és tehetséggondozó foglalkozásokba, eredményesen vesznek részt a különböző versenyeken, pályázatokon. A végzős tanulók mindegyike továbbtanul, többségük valamelyik közeli középiskolában. Az iskola körzetében élő családok szociális, anyagi és kulturális helyzete rendkívül változatos képet mutat, ezért a nevelő-oktató munka ehhez a helyzethez igazodik: tanóra alatt és tanórán kívül is megpróbáljuk segíteni a nehéz körülmények között élő, hátránnyal induló tanulók felzárkóztatását, ugyanakkor fontosnak tartják a tehetséges, jó képességű gyermekek fejlesztését is.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tennivalóink

A gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki gyermekek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik. A gyermekek védelmének rendszerében az iskola mellett fontos feladatot látnak el az egészségügyi és szociális intézmények (házi orvosi, védőnői, családsegítő szolgálat), valamint a rendőrség és az ügyészség. A gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaként az iskola által biztosított segítségnyújtási formák a családdal való folyamatos kapcsolattartás, a gyermekkel való többszöri beszélgetés négy szemközt, az értékek közvetítése, egy szakértő segítségének igénybevétele, sikerélmények nyújtása, kapcsolattartás a védőnővel, a családsegítő központtal, korrepetálás, versenyeztetés, szakkörre járatás, sportolási lehetőség biztosítása, előítéletek leküzdése a társakkal, tisztálkodásra nevelés, a helyes táplálkozásra nevelés, ruhaneművel, tanszerekkel való segítség, közös élmények biztosítása.

A Békés Megyei Kormányhivatal 2017-ben kidolgozta a Békés Megyei Gyermekvédelmi Partnerségi Protokollt, amely azzal a céllal készült el, hogy valamennyi jelzőrendszeri tag számára teljes képet nyújtson a jelzőrendszeri tagok feladatának, szerepének, jogszabályi környezetének rendszerszintű áttekintésével. A Protokoll egyben egy olyan eljárásrend lefektetésére is hivatott, amely a gyermeket érintő, azonnali intézkedést igénylő súlyos veszélyeztetés felmerülése esetén segíti a gyámhatóság feladatellátását, illetve meghatározza és összehangolja a gyámhatóság és a jelzőrendszer együttműködésének pontjait.

A gyermekvédelem tekintetében kiépített jelzőrendszer kapcsán kiemelkedő szerepet és koordinációs feladatot látnak el a család-és gyermekjóléti szolgálatok, ahol a szakemberek a beérkezett jelzéseket értékelve mérlegelik a további lépéseket, gyámhatósági intézkedésnek akkor van helye, ha a veszélyeztetettség mértéke eléri a hatósági intézkedés indokoltságának mértékét. A jelzőrendszer tagjai kötelesek egymással együttműködni, és egymást kölcsönösen tájékoztatni a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése érdekében.

A jelzőrendszeri tagok között jelentős feladat hárul az egészségügyi szolgáltatást nyújtókra, különösen a védőnői szolgálatra is. Csorvason jól működik a jelzőrendszer, a Védőnői Szolgálat dolgozói évente 4-5 alkalommal jelzőrendszeri tanácskozáson vesznek részt.

A jelzőrendszer tagjai különösen a védőnők, gyermekorvosok, köznevelési intézmények, rendőrség, ügyészség, bíróság, pártfogó felügyelői szolgálat, társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások településünkön korlátozottak.

A gyermeket nevelő családoknál a kialakult krízis helyzetet – ami főként anyagi helyzet miatt van – igyekszik a város közösen megoldani támogatásokkal, gyermekjóléti alapellátás biztosításával, jelzőrendszer tagjainak munkájával. Az óvodában és az általános iskolában továbbra sincs az intézménybe járókat ellátó pszichológus, ám a Családsegítő Szolgálat utazó pszichológusa az intézmény épületében az ellátásra szorulóknak rendelkezésére áll.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

Egészségfejlesztési, sport-, szabadidős programokhoz a hátrányos helyzetű gyermekek ugyanúgy hozzáférnek, mint a többi kiskorú, ebben a tekintetben sem teszünk különbséget közöttük. Külön számukra ilyen programot nem hirdetünk, mert az ilyen megkülönböztetés káros lenne. A családsegítő szolgálatnál azonban elérhetők olyan programok, amelyeket kifejezetten a szolgálat látókörében lévő gyermekek számára hirdetnek meg, közösségépítő jelleggel. A települési önkormányzat pedig – akire ez személyi és anyagi erőforrás hiányában jelentős terhet ró - nyári gyermekfelügyeletet szervez, ahová a nyári iskolai szünidő alatt is folyamatosan dolgozó szülők gyermekei érkeznek.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétfégi, szünidei)

Az általános iskola épületében működik a települési önkormányzat 100 %-os tulajdonában álló közétkeztetést biztosító vállalkozás, amely az intézményi- és a szünidei étkeztetést, az idősek otthonának étkeztetési feladatait és a településen élők szociális étkeztetését is biztosítja. A szülők nyilatkoznak arról, hogy mit kívánnak igénybe venni: a menzát vagy a napközis gyermekek számára nyújtott tízórait, ebédet és az uzsonnát. Azok a gyermekek, akik jogosultak rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, igénybe vehetik az ingyenes intézményi étkeztetést, de egyéb jogcímenek is biztosított a gyermekek bizonyos – jogszabályban rögzített - köre számára az 50 %-os mértékű, kedvezményes intézményi gyermekétkeztetés. Az iskolában hétfélig ellátás nincs, de a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket nevelő szülők kérésére a szünidőben ingyenesen biztosítják az napi egyszeri, meleg főétkeztetést.

j) eltérő kultúrájú, vagy hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok

E szempontrendszer alapján nem különböztethetünk meg egy gyermeket sem hátrányosan, ezért kifejezetten ilyen témában létrejött programokat sem tartunk nyilván. A gyermekeknek szóló programok a településen nyilvánosak.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Nincs tudomásunk szolgáltatások nyújtásakor a településen megvalósuló hátrányos megkülönböztetésről.

l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül

A leginkább rászoruló, halmozottan hátrányos helyzetű általános- és középiskolás korú gyermekek részére ingyenesen biztosítjuk a nyári szünidő munkanapjain az egyszeri meleg főétkeztést.

A Gyermekjóléti Szolgálat a hátrányos helyzetű vagy veszélyeztetett gyermekekre fókuszálva külön szolgáltatásokat nyújt, többek között kistérségi kereteken belül nyári üdültetést szervez, illetve az Erzsébet-táborok lebonyolításában segítséget nyújt az önkormányzatnak és a Művelődési Háznak.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

- a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei**

A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek érdekében integrált oktatást és integrált pedagógiai programot vezettek be a helyi általános iskolában. Ehhez a gyakorló pedagógusoknak rendelkezniük kell a személyközpontú nevelés és differenciálás megvalósításához szükséges kompetenciákkal. Olyan nevelési és tanulásszervezési módszereket alkalmaznak, amelyek figyelembe veszik a tanulók eltérő háttérét, alkalmasak a legkülönbözőbb helyzetű tanulók együttnevelésére, a differenciálásra és a személyre szabott értékelési rendszer használatára. Ezt egy számítógépes program is segíti, melyet 2013-tól alkalmaznak. Ennek megfelelően az alábbi, a hátrányos helyzetű tanulók együttnevelésében alapvető munkákat végzik:

- Tanórai differenciálás heterogén csoportban: ez teret ad - a sikeres integráció egyik feltételeként - az egyéni fejlődési különbségek szerinti haladásnak, a szükségleteknek megfelelő fejlesztés módszereinek alkalmazásával.

- Kooperatív tanulás: a kooperatív tanulás alapelvei az együttnevelés szempontjából lehetőséget adnak a legfontosabb kompetenciák fejlesztésére.

- Tevékenységközpontú pedagógia: az óvoda nevelési programja szerint az intézmény erőssége, hogy a helyi hagyományokra épít, az intézmény nevelési elvei tevékenységközpontúak (előtérbe helyezve a környezeti nevelést), biztosítja a differenciálást, a személyre szóló, közvetlen és egyéni bánásmódot a kisgyermekkel, a bátorító-kötődő nevelést. Az intézmény igyekszik felkészíteni a gyermekeket az iskolai életre. Nyitottként jellemzi önmagát, aki a szülőkkel közös programokat szervez, jók a kapcsolatai a családdal, iskolával, Pedagógiai Szakszolgálattal, közművelődési, egészségügyi és szociális intézményekkel, helyi civil szervezetekkel. Rendelkezik azokkal a feltételekkel, melyek lehetővé teszik a gyermeki képességek fejlesztését, a szülők igényeinek kielégítését, a gyermeki öröm biztosítását. Az intézmény tanulóit a színház, a könyvtár, a mozi, kirándulások és egyéb rendezvényeken élményeiben részesíti a szülők bevonásával.

Az iskola pedagógiai céljai között szerepel, hogy minél többféle tevékenységet végezhessek a gyermekek. Lehetőséget teremt arra, hogy kipróbálhassák magukat különböző sportágakban, logikai képességeiket sakk és logikai játék csoportokban, kéz ügyességüket pedig a kreatív foglalkozásokon, szakkörökben. Művészi képességeiket kibontakoztathatják a településen működő Békéscsabai Bartók Béla Művészeti Szakgimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola grafika és festészeti, képzőművészeti valamint az alábbi zeneművészeti: akkordikus, billentyűs, fafűvős, kamarazene, pengetős, rézfűvős, ütős, vokális, vonós és zeneismereti tanszakokon.

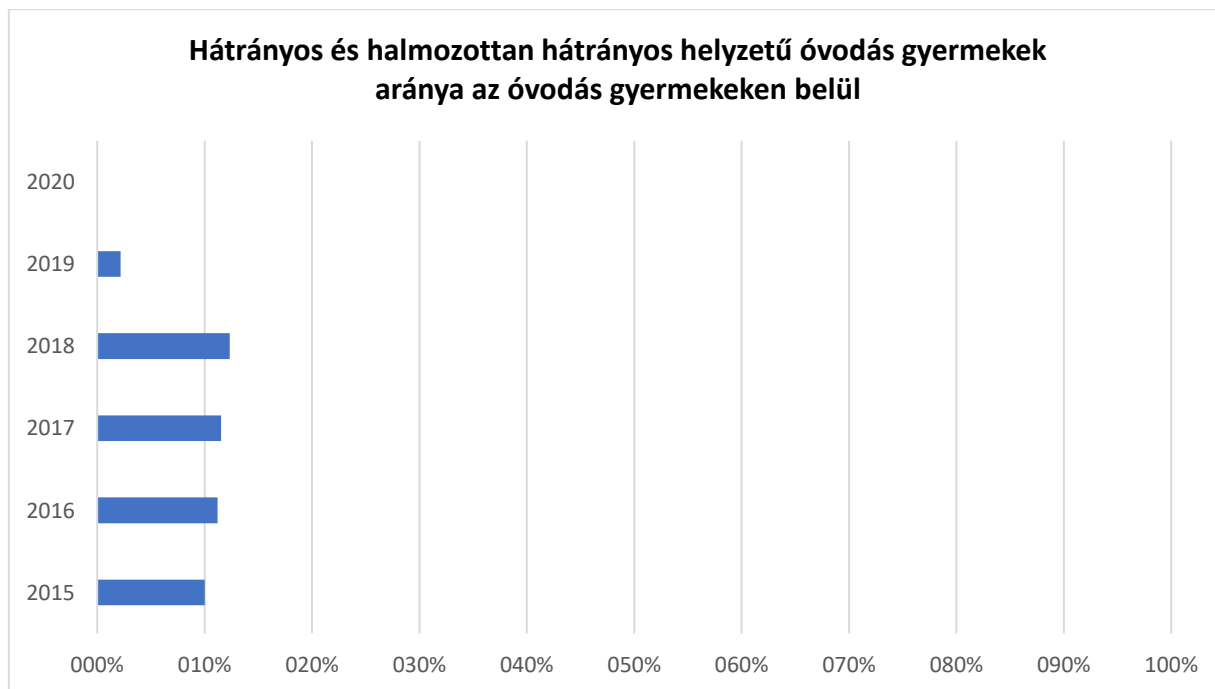
A hatékony tanuló-megismerési technikák és patronáló rendszerek célja a pedagógiai kompetencia erősítése a tanuló-megismerési módszerek kreatív alkalmazásával, pedagógiai megfigyeléssel, dokumentumelemzéssel, interjútechnikák és kérdőíves eljárások alkalmazásával. Ezáltal lehetővé válik, hogy a pedagógusok mélyebben, és egyúttal előítéllettől mentesen ismerjék meg a gyermekek viselkedését meghatározó tényezőket, valamint a tanulókra ható közvetlen környezeti jellemzőket.

A projektpedagógia célja a kulcskompetenciák és személyiségjellemzők fejlesztése, valamint a projektmunkáknak heterogén csoportban történő megszervezése és lebonyolítása érdekében. Évente több évfolyamon, többféle projekt keretében kerül erre sor.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek

Év	Óvodába beírt gyermek szám (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermek aránya az óvodás gyermekek belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2015	110	11	10,00%
2016	125	14	11,20%
2017	139	16	11,51%
2018	138	17	12,32%
2019	138	3	2,17%
2020	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

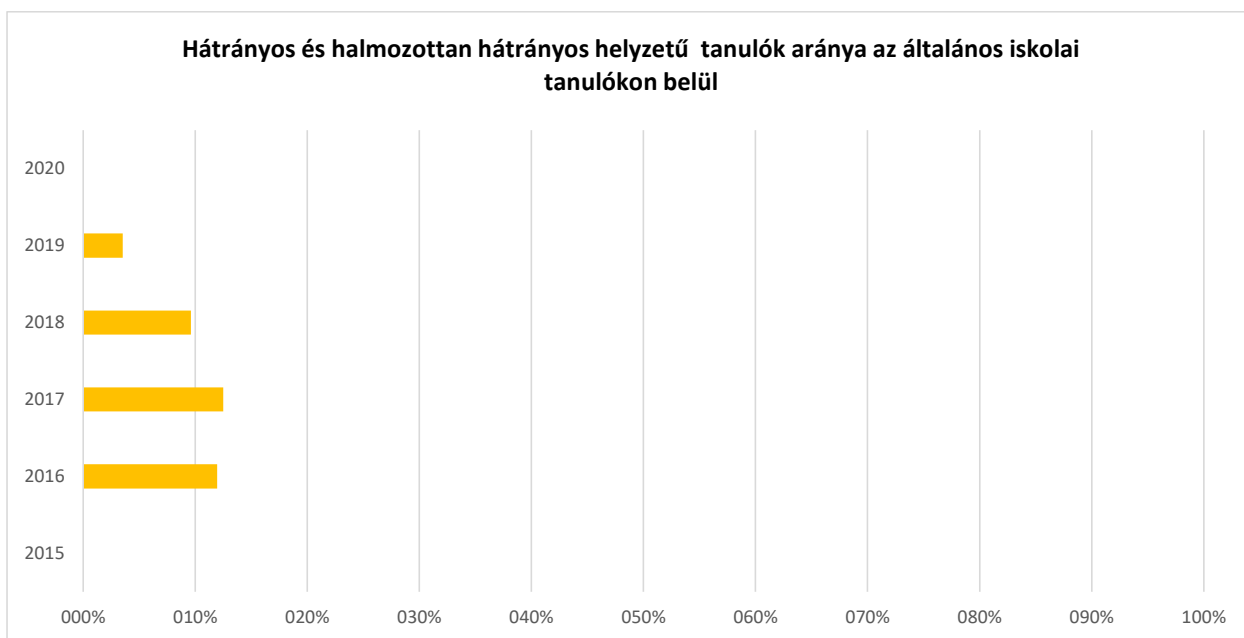

Csorvás Város Önkormányzata egy 150 férőhelyes, két feladatellátási helyen működő óvodaintézményt tart fenn. A fenti táblázatban látható, hogy szinte mind a hat óvodai csoportja nagy létszámmal működik. Az intézményben nevelt gyermekek közül hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetűnek bizonyult a négy, adattal felöltött év átlag 135 fős beírt gyermeklétszámából átlag 12,5 gyermek, ez azt jelenti, hogy az óvodában gondozott gyermekek 9,3 %-a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű.

4.4. a) 2.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók

Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2015	n.a.	n.a.	-
2016	276	33	11,96%
2017	256	32	12,50%
2018	250	24	9,60%
2019	256	9	3,52%
2020	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

A Csorváson működő általános iskola tanulóinak korábban 10%-ot is meghaladó hányada volt hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű. Ma már ez az arány 5% alá esett, ami nemcsak a tanulólétszám csökkenésének, hanem a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők számának a csökkenését is mutatja, hiszen ez a hátrányos/halmozottan hátrányos helyzet megállapításának a feltétele.

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2018	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2019	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2020	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

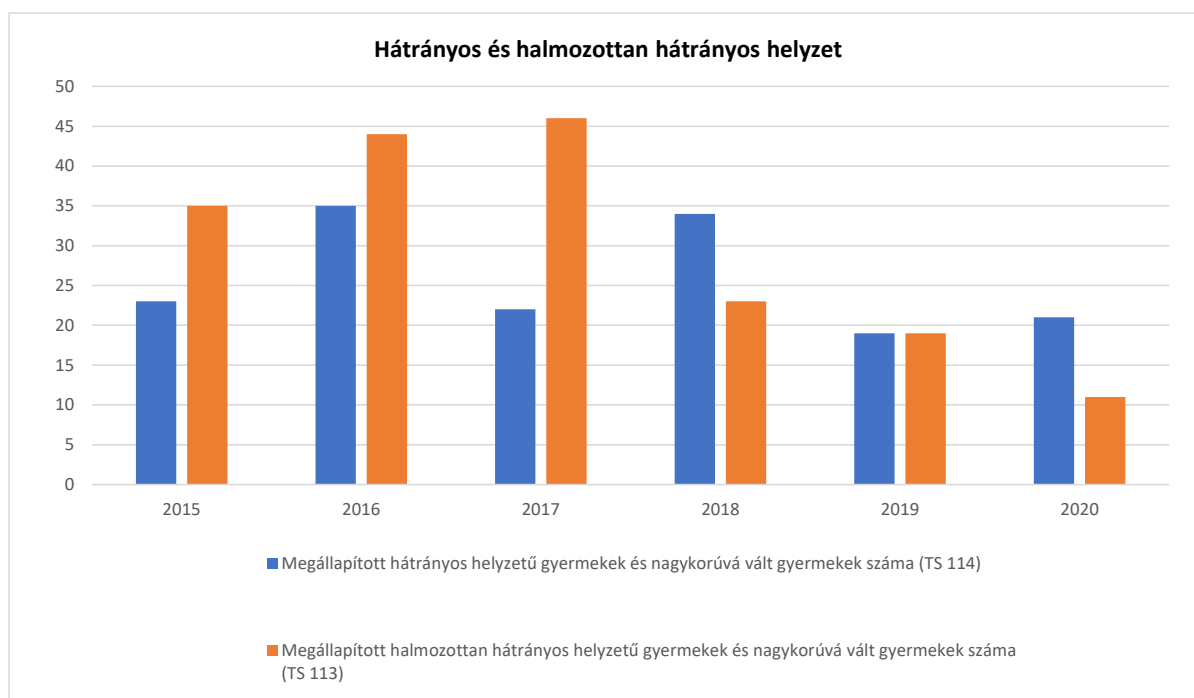
Forrás: TeIR, KSH Tstar

Csorváson nem működik nappali oktatási rend szerinti középfokú oktatási intézmény, ezért a települési gimnáziumi, szakgimnáziumi, szakiskolai és készségfejlesztő iskolai, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulóknak a beírt tanulólétszámhoz viszonyított arányát bemutató táblázat kitöltése és elemzése nem releváns.

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2015	23	35
2016	35	44
2017	22	46
2018	34	23
2019	19	19
2020	21	11

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A fenti táblázat megmutatja, hogy hogyan alakult a településen a kiskorú és nagykorúvá vált hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma. Ez a mutatószám – örömkre – évről évre csökken. A Gyvt. 67/A. §-a 2013. szeptember 1. napja óta változatlanul szabályozza gyermekek hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetének megállapítását, és annak alapfeltételül előírja, hogy a fenti jogosultságot megszerezni kívánó gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre legyen jogosult. Egy gyermekcsoport képez kivételt az alapfeltétel alól, ez pedig a nevelésbe vett gyermekek és utógondozott tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőttek köre, akik társadalmi helyzetüknél fogva – és rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása nélkül - halmozottan hátrányos helyzetűek, annak minden jogelőnyével együtt. Mivel ennek a körnek nem a települési önkormányzatunk állapítja meg halmozottan hátrányos helyzetét, ezért azt a fenti táblázat nem tartalmazza.

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások köre és jellemzői a tanulólétszámhoz viszonyítva

Az óvoda intézményegységeibe a fejlesztőpedagógus és a logopédus a Békés Megyei Pedagógiai Szakszolgálatról jön ki, a sajátos nevelési igényű (SNI-s) gyermekek fejlesztését pedig utazó gyógypedagógussal tudjuk megoldani. A mozgásterápia, a TSMT-, illetve a SZIT-terápia fejlesztései minden esetben Békéscsabán történnek, de sajnos előfordul, hogy a gyermekek odaszállítását a szülők nem vállalják. Az óvoda igényt tartana egy az intézményben tevékenykedő pszichológus szakember közreműködésére a gyermekek pszichés egészségfejlesztése érdekében.

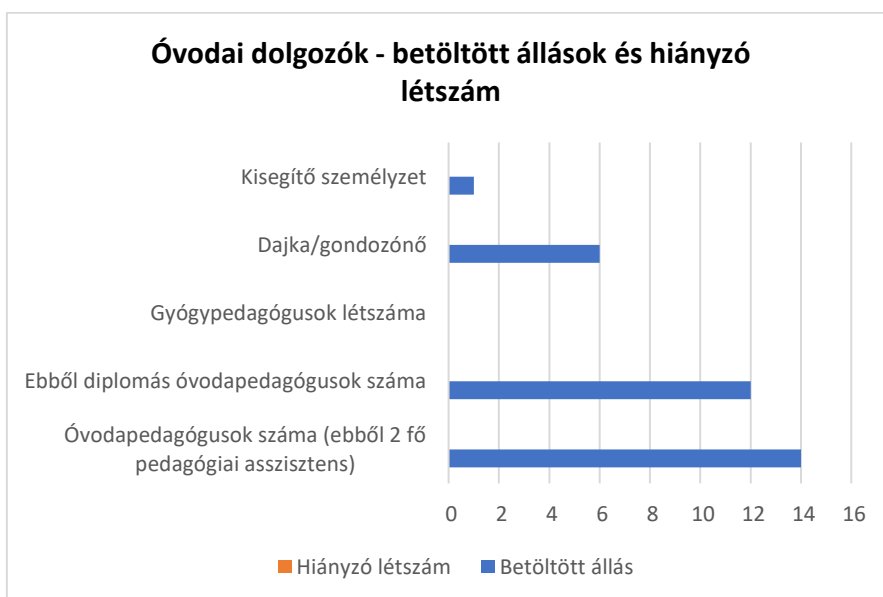
Az iskola intézményének feladatellátási helyein sem dolgozik sajnos pszichológus. Az Orosházi Kistérség Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatával segítségével érhető el a szolgáltatás az általános iskolás korúak és szüleik számára. Az iskola tapasztalata szerint sokaknak szüksége lenne a pszichológus általi megsegítése rendszeres igénybevételére. Az iskola rendelkezik egy fő gyógypedagógiai végzettségű tanárral, így az SNI-s BTM-es diákok fejlesztése helyben ellátható. A Pedagógiai Szakszolgálat utazó logopédusa ellátja az általános iskola tanulóit is.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	2	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	1	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	150	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	6	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	0	1
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	változó	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma (ebből 2 fő pedagógiai asszisztens)	14	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	12	0
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gondozónő	6	0
Kisegítő személyzet	1	0

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

A település óvodájának két feladatellátási helyén biztosított a gyermekek szakemberek általi gondozása-nevelése. Az intézmény infrastruktúra-fejlesztése ütemezetten történik. Az István király utcai intézményegység tekintetében tervbe vettük egy új csoportszoba, egy többfunkciós (testmozgásra is alkalmas) terem és kisegítő helyiségek építését és berendezését.

A szakemberrel való ellátottság kimagasló, jelenleg minden óvodai csoportban óvónők és a jogszabály által előírt pedagógiai asszisztensek és dajkák munkálkodnak az óvodáskorúak szocializációja érdekében.

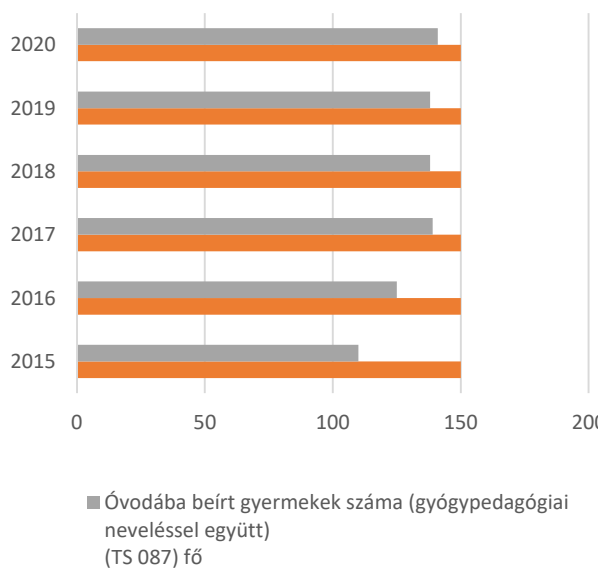
4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

A települési óvodájának mindkét feladatellátási helye azzal büszkélkedhet, hogy igen magasak a kapacitás-kihasználtsági mutatói. A felvett gyermekek létszáma csak egy adat a számos közül, ami meghatározza az intézmény kapacitás-kihasználtságát. Ugyanilyen fontos, hogy ezek az intézménybe felvett gyermekek a szakmai feladatellátás szempontjából „mennyinek számítanak”. A Pedagógiai Szakszolgálatok által kiállított BTMN diagnózissal rendelkező - beilleszkedési-, tanulási- vagy magatartászavarral küzdő gyermekek ugyanis a fejlesztési igényük, a rájuk való odafigyelés vagy a fegyelmezési különbözőségek ellenére csak egy gyermeknek számítanak, de például a sajátos nevelési igényű (SNI-s) gyermekek kettőnek, de közülük is az egészséges gyermekekkel együtt nevelhető autista gyermek három gyermeknek számítanak a korosztály óvodai csoportba való besorolása tekintetében. Ha a lent látható táblázat oszlopaiban megnézzük az óvodába beírt gyermekek számát, akkor megállapíthatjuk, hogy ez a statisztikai mutatószám csak azt határozza meg, hogy hány gyermekkorú személy tartozik az óvodaépületek valamely csoportjába. Az azonban nem derül ki belőle, hogy az óvodai csoportszobák kötött mérete miatt (ez is meghatározza a csoportba beíráható gyermekek számát, ami jelenleg 2 m²/gyermek), az egészséges, egynek számító gyermekek mellett még hány fő, különböző problémákkal küzdő, több gyermeknek számító óvodáskorú vehető fel egy adott csoportba. Az egy óvodai csoportba beíráható gyermeklétszámnak meg kell felelnie a négyzetméter-szabálynak, az egészségesek-problémások arányának, a nehézségekkel küzdők integrációs törekvéseinek figyelembevételével, de a szakmai munka, a gyermekek fejlődések biztosításával, és az ezeket szabályozó, hatályos jogszabályok érvényre juttatásával.

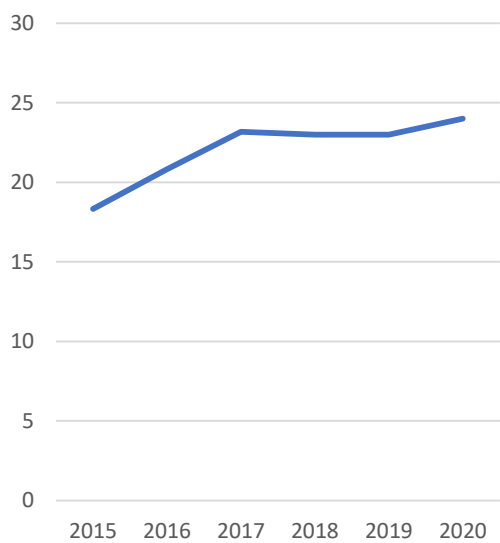
Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai csoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2015	n.a.	6	150	2	110	0	0	18
2016	102	6	150	2	125	0	0	21
2017	121	6	150	2	139	0	0	23
2018	116	6	150	2	138	0	0	23
2019	138	6	150	2	138	0	0	23
2020	138	6	150	2	141	0	0	24

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Óvodai férőhelyek

Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)

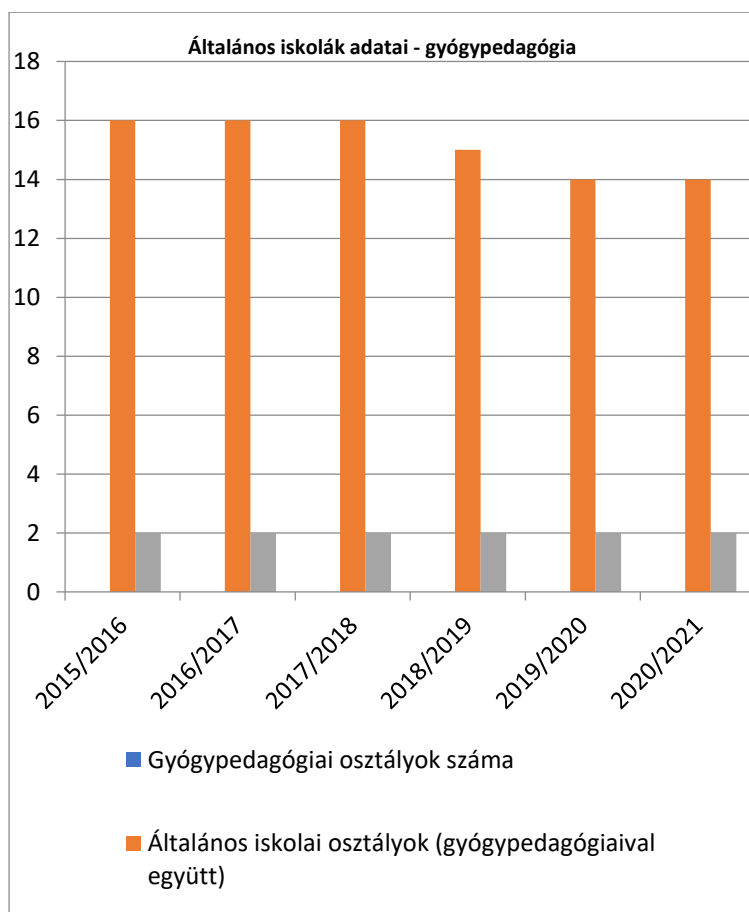

A város önkormányzati fenntartású óvodájának két feladatellátási helyén összesen 150 gyermek fogadására és nevelésére van lehetőség. Az intézmény kapacitás-kihasználtsága évről évre emelkedik, már-már eléri a maximumot. Az egyes nevelési években indítható óvodai csoportok száma azonban állandó, mivel csupán a fenntartó önkormányzat önerejéből sem az intézményi infrastruktúra, sem a pedagógusállomány létszáma nem teszi lehetővé még egy óvodai csoport indítását.

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2014/2015	0	16	2	18	1,00%
2015/2016	0	16	2	17	1,00%
2016/2017	0	16	2	16	1,00%
2017/2018	0	15	2	17	2,00%
2018/2019	0	14	2	18	1,00%
2019/2020	0	14	2	18	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A Csorváson működő általános iskola tanulójának száma folyamatosan csökken, de a két feladatellátási helyen el tudja látni a tanulók oktatását. Sajnos az egyes tanévekben indított osztályok száma is csökkenő tendenciát mutat, de legalább a jogszabályban meghatározott létszámú, évfolyamonként párhuzamos osztályok kialakíthatóak (a 6. és a 7. évfolyamok kivételével, ahol a tanulók létszáma 23-22 fő évfolyamonként, így csak egy osztály volt indítható).

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2014/2015	34
2015/2016	42
2016/2017	41
2017/2018	38
2018/2019	33
2019/2020	32

Forrás: TeIR, KSH Tstar, intézményfenntartói adatok

Az általános iskola nyolcadik évfolyamát sikeresen elvégzők száma évről évre csökken. Nemcsak a gyermekszám-csökkenés, hanem az elköltözések száma is hatással van erre a mutatóra. Az utóbbi években azonban a születések száma örömteli módon növekedésnek indult, ez remélhetőleg legkésőbb egy évtized múlva megmutatkozik az általános iskolából elballagók számában is. Az általános iskola infrastruktúra-fejlesztéseit áttekintve már előrelátó módon készül erre, hiszen az iskolaépületek megújítására törekszik, korszerűsítenek, tetőcserepet cseréltek az ingatlanon.

Egy kiemelten fontos fejleszteni való maradt, amely bár nem az általános iskola szakmai része, de az épületegyüttesében helyezkedik el, és szervezete kapcsolódik annak napi feladataihoz: a menzaépület teljes átalakítása, felújítása, bővítése, energetikai korszerűsítése nyílászáró-cserékkal, modern főzőeszközökkel és gépekkel való felszerelése annak érdekében, hogy hatékonyabban szolgálhassa ki a város iskoláit is.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek

Városunkban csak egy általános iskola működik, így intézmények közötti szegregációról nem is beszélhetünk. Az intézményen belül pedig figyelünk, hogy a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos gyermekek aránya az osztályokon belül aránylag egyforma maradjon. Az egyes évfolyamokon belül természetesen lehet eltérés, amin nem lehet változtatni. Ez az iskolába érkezők éppen aktuális családi hátterétől függ. A roma kisebbség tagjai nem jelentenek problémát sem iskolai, sem városi szinten, hiszen személyüket illetően elfogadott és elismert tagjai a települési közösségünknek, így az etnikumhoz való tartozásuk nem lehet a szegregációjuk alapja, ennek a kérdése fel sem merülhet nálunk. Tanulási, magatartási gondok sem jellemzőbbek körükben, mint általánosságban a település gyermekes családjai vagy a város hátrányos helyzetű családjai körében. Ilyen jelenségeket nem tapasztaltunk és nem is tartunk nyilván.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutató eltérések

Csorváson egy oktatási intézmény keretei között működik általános iskola, így ennek a kérdésnek a megválaszolása Csorvás városa esetében nem releváns.

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások

Az első osztályosok beiratkozásakor, az ő osztályba sorolásuknál a jogszabály és az iskola SZMSZ-e szerint az egyik fontos szempont a gyermek hátrányos helyzetének figyelembevétele, és ennek megfelelően a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű tanulók szabályozott feltételek szerinti egyenlő elosztása az osztályközösségekben.

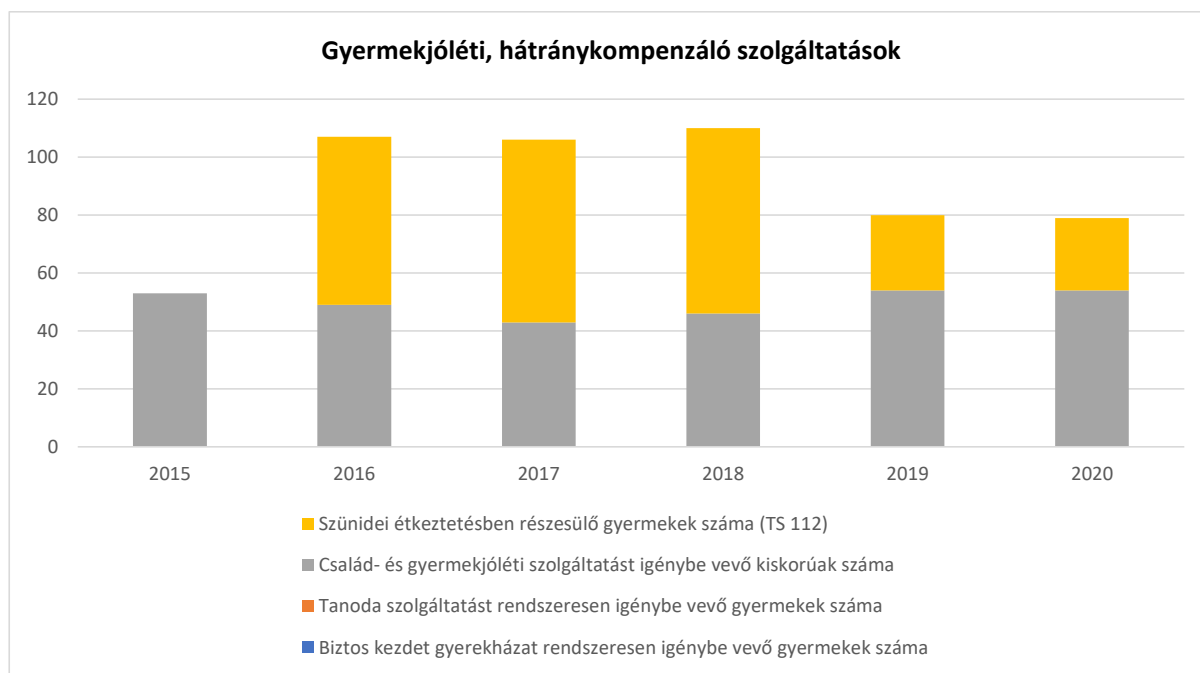
Az iskola megadja a hátrányos helyzetű tanulóknak a szabályozásokban megkövetelt megsegítést, ilyenek például, hogy ezek a tanulók a művészeti iskolában tandíjkedvezményt, illetve tandíjmentességet élveznek. Az iskola igyekszik bevonni őket a tehetségsegítő programjaiba is.

Pozitív diszkriminációként mutatható ki egy tanulmányi ösztöndíj, mely a cigány kisebbséghez tartozó általános iskolás diákokat jó tanulmányi munkára ösztönzi, és segít nekik a továbbtanulásuk, érettségihez, szakmához jutásuk biztosításában.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások

Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2015	0	0	53	n.a.
2016	0	0	49	58
2017	0	0	43	63
2018	0	0	46	64
2019	0	0	54	26
2020	0	0	54	25

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

A fenti táblázat bemutatja azokat a szolgáltatásokat, amelyeket igénybe vehetnek a rászoruló gyermekek és családtagjaik. A családsegítő szolgálat kifejezetten gyermekjóléti szolgáltatásait igénybevevő kiskorúak táblázatunkban bemutatott éveken látható száma változatlan, őket a szolgálat az általuk rendszeresen gondozott gyermekek között tartja nyilván. Rajtuk kívül még évente átlagosan 23 gyermek egyedi ügyeit kezelik eseti jelleggel.

Csorvás Város Önkormányzata évek óta csatlakozik a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszerhez, mely az esélyteremtés érdekében a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatal felnőttek számára teszi elérhetőbbé a felsőoktatásban való részvételt. Csorvás Város Önkormányzatának Egészségügyi-, Szociális-, Oktatási-, Közművelődési- és Sport Bizottsága már sok-sok felsőoktatásban tanulmányait folytató, nappali tagozatos hallgató számára ítélte meg az egyes naptári éveken egymás után következő két tanulmányi félévre havi 10.000 Ft összegű, összesen 100.000 Ft összegű készpénztámogatást, melyet a felsőoktatási intézmény illetve a Békés Megyei Önkormányzat összesen havi 6.000 Ft-tal egészít ki, és ezek az összegek kerülnek folyósításra a tanuló bankszámlájára. Mivel a Bursa-rendszerben csak a szociális szempontok számítanak a támogatás odaítélésekor, így itt kifejezetten előnyben részesülnek a szociálisan rászoruló, hátrányos helyzetű fiatalok.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyermek- és ifjúságvédelem minden gyermekre kiterjedő gondoskodás, jogi, szociális, egészségügyi tennivalók összessége, amelyek a gyermekek gondozását, ellátását, eltartását, nevelését, érdekvédelmét hivatottak biztosítani.

A gyermekvédelmi prevencióban a jelzőrendszer tagjainak van elsődleges szerepe. A gyermekjóléti szolgálat családgondozója, az iskola nevelőtestülete, az iskolai ifjúságvédelmi előadó, az óvodákban a gyermekvédelmi feladatokkal megbízott óvónő, a védőnők és a helyi rendőrök segítenek a problémás esetek felderítésében, jelezve, ha tudomásukra jut a gyermek veszélyeztetése. Az elmúlt években a jelzőrendszer jól látta el feladatát.

A fiatalok – közülük is elsősorban a serdülőkorúak – különösen veszélyeztetettek az alkohol, a drog és a dohányzás káros egészségkárosító hatása miatt, ezért nagyon fontos a felvilágosítás, valamint a fiatalok szabadidejének hasznos eltöltése, figyelmük értékes programokkal történő lekötése.

Hatóságunk látókörében sajnos vannak felelőtlen életmódot folytató családok. A Gyermekjóléti Szolgálat munkatársa és a Családsegítő Szolgálat kollégái is segítségünkre vannak a problémák megfelelő megoldásainak megtalálásában, a család gondozásában, az évek során jó kapcsolat alakult ki.

A család életébe történő beavatkozásra azonban kizárólag a gyermek érdekében kerülhet sor. Pusztán anyagi okokból a gyermeket nem lehet családjától elszakítani, ezeknek a családoknak az önkormányzat anyagi lehetőségeihez mérten igyekszik segítséget nyújtani pénzügyi, természetbeni ellátások útján.

A gyermekek iránti felelősség érvényesítése, a családi felelősség növelése közös célunk.

Kiemelkedően fontos szerepe van a felvilágosításnak, és a gyermekek hasznos szabadidő eltöltésének, melyek elősegítése az önkormányzatnak és az iskolának egyaránt feladata kell, hogy legyen.

Célunk, hogy városunkban a családi és iskolai kontroll erősítésével, a gyermekvédelemben tevékenykedők hathatós segítségével előzzük meg a veszélyeztetetté és veszélyeztetővé válást, annak érdekében, hogy a fiataljaink egészséges, értelmes, és értékes életet éljenek.

Sajnos bizonyos „veszélyeztetett” családok esetében a szülőktől - magatartásuk, életvitelük okán - nem várható el a normakövető magatartás, ezért itt a gyermekvédelem különböző területein tevékenykedő munkatársak segítik a gyermekek helyes irányú fejlődését.

A városunkban élő roma családok egy része szeretettel, féltőn gondozza, neveli a gyermekeit. A körükben az anyagi veszélyeztetettség igen nagyfokú, mivel általában az iskolai végzettségük alacsony, ezért a munkaerő piacon nehezebben tudnak elhelyezkedni.

Csorváson sajnos jelenleg nincs sem óvoda-, sem iskolapszichológus. Hosszú kimaradás után újra van utazó pszichológus, aki havi 4 órában a Családsegítő Szolgálat épületében próbálkozik azzal a lehetetlen feladattal, hogy a teljes település pszichológiai ellátását biztosítsa.

A szegénység és a hátrányos helyzet újratermelődése érdekében továbbra is indokoltnak látjuk felvilágosító órák tartását 7-8. évfolyamokon.

A gyermekvállalás ösztönzése, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők számának csökkentése és a gyermekek egészséges táplálkozásának biztosítása mindig megoldandó feladatunk. Bár ezek az intézkedések részben teljesültek, továbbra is folyamatos odafigyelést igényelnek. Jelenleg és a jövőben törekedni szeretnénk a fiatalok mentális egészségi állapotának karbantartására, illetve tudatos felnőtté válásukra való felkészítésükre is.

A védőnői szolgálattal kötött együttműködési megállapodás hatályban léte ellenére 2020-ban és 2021-ben sajnos nem valósult meg az általános iskolai szexuális felvilágosító órák megtartása. Ennek egyik oka lehet a covid járvány miatt bevezetett és fenntartott online oktatás.

<i>A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége</i>		
	<i>beazonosított problémák</i>	<i>fejlesztési lehetőségek</i>
1.	Nincs állandó pszichológiai ellátás.	Álláshely finanszírozásához forrásteremtés.
2.	Nincs változatos szünidei gyermekprogram és felügyelet.	Szünidei felügyelethez az anyagi forrás biztosítása.
3.	A gyerekek tájékozatlanok szexuális téren, nincs egészséges jövőképük.	Felvilágosító, életmód-tanácsadó órák tartása
4.	A hátrányos helyzetű családok gyermekei szocializálatlanok, alultápláltak, elhanyagoltak	Biztos Kezdet Gyerekház létrehozása pályázati forrásból
5.	Az óvodaépületek „megteltek”, nincs több kapacitás az óvodáskorúak kötelező befogadására	Az István király utcai feladatellátási helyen új csoportszoba és többfunkciós terem kialakítása vált szükségessé
6.	A gyermekek hasznos szabadidő eltöltési lehetőségei korlátozottak a szabadban, biztonságos helyen	Bringaparkot, játszótérket, futópályát szeretnénk létrehozni a meglévő sportpálya mellett, valamint sportparkokat a település idegenforgalmilag fontos, de a gyermekeket nem veszélyeztető közterületein
7.	A megnövekedett gyermeklétszám okán a közétkeztetést is végző napközi konyhára egyre nehezebb feladat hárul az előállítandó adagszámok növekedése miatt.	A Csorvás, István király utca 34. szám alatti napközi konyha főzőkonyhájának, kiszolgáló helyiségeinek és étkezdéjének belső felújítása, átalakítása, bővítése, gép és technológia beszerzése és utólagos energetikai korszerűsítése

8.	A Művelődési ház és Könyvtár épülete elavult fűtésrendszerű, magas költséggel üzemeltethető	Az épület utólagos energetikai korszerűsítése, nyílászáróinak cseréje, ezzel a legfontosabb közösségi területünk fejlesztése valósul meg
9.	A települési közvilágítás nem megfelelő az iskolaépületek és sportlétesítmények környékén, ez korlátozza a gyermekek biztonságos közlekedését az utcákon, közutakon	A települési közvilágítás lámpatestjeinek korszerűsítése fényerőnöveléssel és napelemes lámpák elhelyezése az iskolaépületek és sportlétesítmények környékén
10.	A Forrás-tóként ismert népszerű kirándulójelvényünkhöz nem vezet burkolt út, a külterületi földút kátyús, poros, a faállománya meggyérült, elöregedett.	A Forrás-tó, mint osztálykirándulási célpont, táborhelyszín megközelíthetőségének javítása a Forrás-tóhoz vezető útburkolat kialakításával, a közterület fásítása.
11.	A település járdarendszere több helyen elavult, elöregedett, közel 10.000 méteren pedig hiányzik. A babakocsik, a kerekesszékesek és a gyermekkerékpárok számára a régebben épített járdák kevésbé alkalmasak a közlekedésre.	A településen közel 10.000 méter járda építése, a meglévő sérült, veszélyes járdaszakaszok alkalmassá tétele a babakocsik és kerekesszékesek közlekedésére.
12.	A település közbiztonsága különösen rendezvények után vagy a kihelyezett ünnepi dekorációk közelében nem minden esetben felel meg a kifogástalanság kritériumainak	A település közbiztonsága általában jónak mondható, azonban a kiskorúak védelmét szolgálja, ha a térfigyelő kamerarendszer jelenléte visszatartja a garázdaságtól a lehetséges bűnelkövetőket. A gyermekek számára a közterületekre kihelyezett ünnepi, alkalmi vagy tartós használatra szánt élményelemek védelme, és az azokkal játszó gyermekek védelme mellett a közterületen áthaladó idősekre, védelemre szoruló személyekre is gondolunk ezzel a fejlesztéssel.
13.	Az általános iskolás korú gyermekek és a sportszakkörök lebonyolításának helyszíne a Csorvás, István király u. 21. szám alatti „Tornacsarnokként” ismert, valamint az Arany János u. 8. száma alatti „Kistornaterem” néven ismert épület. Mindkét épület korszerűsítésre és eszközfejlesztésre szorul.	A Tornacsarnok és a Kistornaterem teljes körű energetikai, közművesítettségi és szaktantermi eszközökkel való fejlesztése az oktatás színvonalának hatékony növelése érdekében.
14.	A városi programlehetőségek tartalmi és mennyiségi vonatkozásban további fejlesztést igényelnek, és növelni kell a civil szervezetek valamint a lakosság szerepvállalását is a rendezvénykínálat megvalósításában. A programkínálat minőségi és mennyiségi tulajdonságainak	A gyerekeket érintő kulturális, közösségi, szociális, munkaerő-piaci, bűnmegelőzési, mentálhigiénés egészségmegőrző és egyéb, a társadalmat aktuálisan érintő témájú programok kínálatának színesítése, annak érdekében, hogy mindenki

<p>javítása érdekében annak kiterjesztésére, továbbá a társadalmi aktivitás ösztönzésére lenne szükség.</p> <p>A bővülő programlehetőségek, a szociális tevékenységek iránti megnövekedett társadalmi igények újabb közösségi és neutrális terek kialakítását, valamint a meglévők bővítését, fejlesztését, és minőségi tartalommal való megtöltését indokolják. Kijelenthető tehát, hogy az azonosított problémák között igen nagy fajsúllyal jelent meg a közösségi terek kulturális-infrastrukturális deficite.</p>	<p>megtalálja saját maga és környezete számára a legalkalmasabb programot, legyen szó workshopról, kiállításról, tanácsadásról, falunapról, segítő szolgáltatásról.</p>
--	---

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.
- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni.

Az Ebktv. megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A nők gazdasági, a munkaerő-piaci speciális helyzetét többek között az adja, hogy egyszerre több szerepet töltenek be a mindennapi életben, egyszerre kell helytállniuk a munkahelyen és a családjukban. A kettős szerep miatt sokszor plusz terhek nehezdednek rájuk, s a szerepek összehangolása néha nehézséget jelenthet mindkét fél számára. A gyermekgondozási szabadságról (GYES, GYED, GYET) visszatérni szándékozó, illetve a kisgyermeket nevelő nők számára a korábbi munkahelyükre való visszatérés több szempontból is nehéz feladatot jelent. A munkaadók sokszor gondolják azt, hogy a gyermeket nevelő nők kevésbé terhelhetők, gyermekük esetleges betegségei, család ellátása miatt kevésbé kiszámíthatók. Munkától való tartós távollétük alatt készségeik, ismereteik elavulnak, megkopnak, amely alkalmazásukban hátráltathatja őket (főleg, ha több gyermek születése miatt hosszabb időt töltöttek távol). Még nagyobb hátrányban vannak azok, akik gyermeküket, vagy gyermekeiket egyedülállóként nevelik, és/vagy esetleg pályakezdőként kevés munkatapasztalattal rendelkeznek.

Az önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

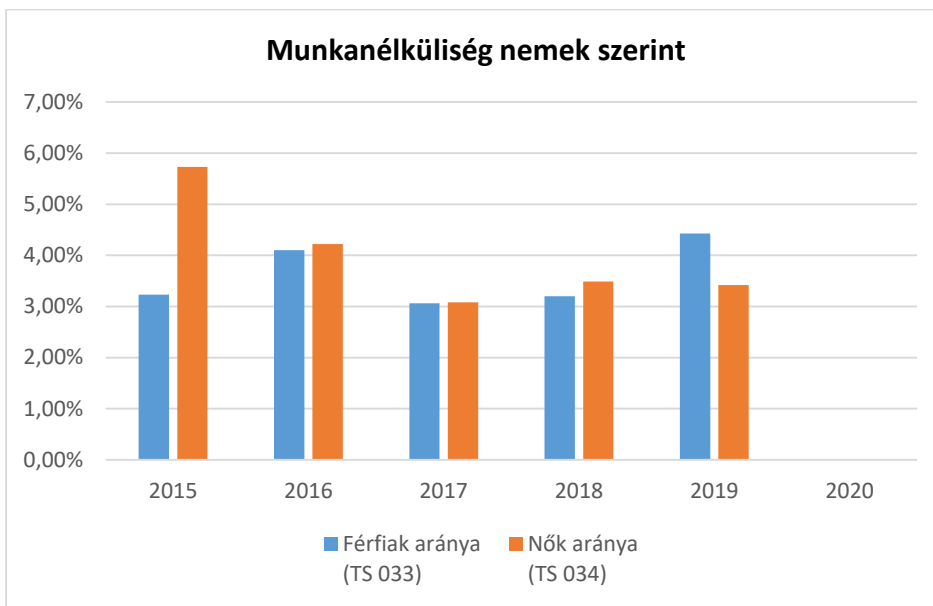
5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat – Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2015	3,23%	5,73%	4,48%
2016	4,10%	4,22%	4,16%
2017	3,06%	3,08%	3,07%
2018	3,20%	3,49%	3,35%
2019	4,43%	3,42%	3,93%
2020	n.a.	n.a.	0,00%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

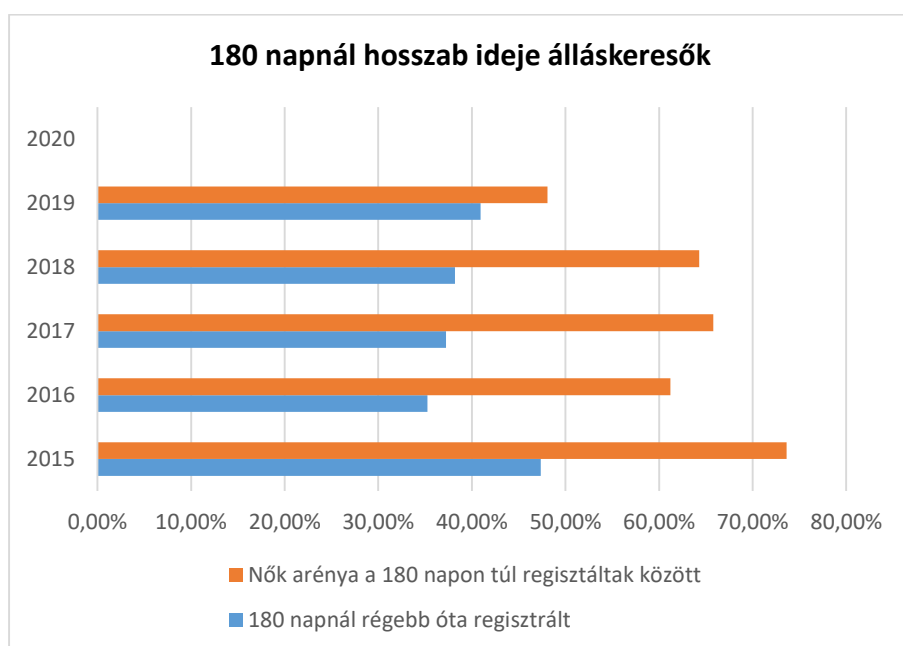

Az adatgyűjtésből látható, hogy a munkavállalási korúak körében közel azonos arányban találjuk a női és a férfi álláskeresőket. A 2020-as évre vonatkozóan még nem rendelkezünk a nemek szerinti munkanélküliséget bemutató adatsorral, azonban a világjárványnak lehetett a munkanélküliség kimutatható mértékű rosszabbodását eredményező hatása, amelyet a települési önkormányzat szociális támogatásainak nyújtásával igyekezett kompenzálni. A nemek arányát vizsgálva megállapítható, hogy a nők magasabb munkanélküliségi aránya csökkenni látszik, ennek okai között tudhatjuk az újabb gyermek vállalása miatt elmaradó munkaügyi regisztrációt és a közeli városok gyáregységeiben tömegesen lehetővé humán erőforrás-kapacitásbővítést egyaránt.

5.1.2. számú táblázat - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2015	47,37%	73,61%
2016	35,25%	61,22%
2017	37,25%	65,79%
2018	38,18%	64,29%
2019	40,94%	48,08%
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

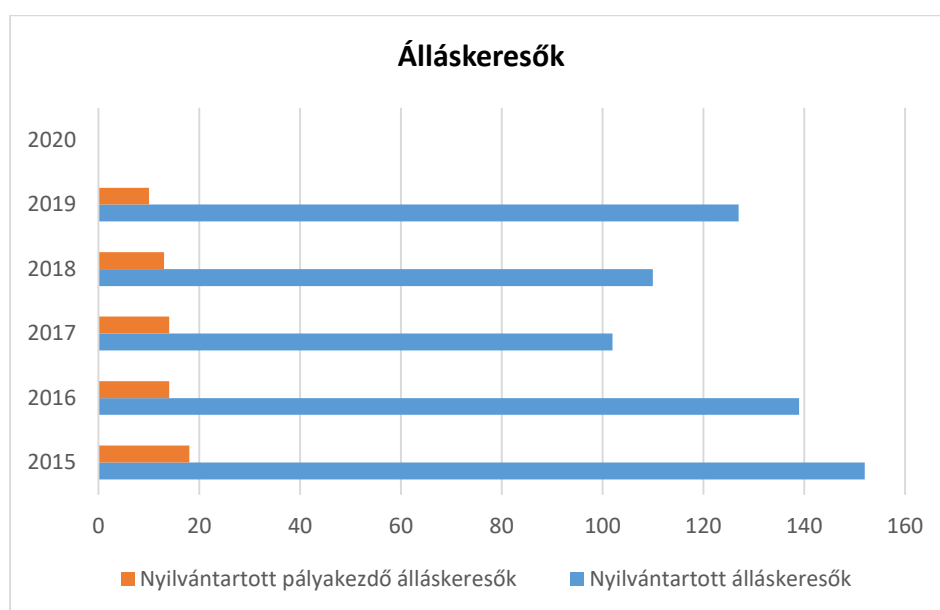
Sajnos a legalább fél éve eredménytelenül állást kereső aktív korúak aránya a 2015-ös érték utáni csökkenéshez képest most emelkedést mutat, azonban legalább a nemek aránya kiegyenlítődött. Korábban a nők közül sajnos sokkal többen voltak legalább fél évig munkanélküliek, mint a férfiak, ennek okaként a statisztikai bázison kívüli (leginkább hallomásból, a Családsegítőtől vagy a köznevelési intézménytől megszerzett) információk tanulsága szerint leginkább az jelölhető meg, hogy a nőknek kellett megoldaniuk a beteg gyermek vagy a beteg családtag ápolását, gondozását, valamint a szünidei gyermekfelügyeletet is. Más információforrások arról számoltak be, hogy a közeli városokban elérhető könnyű fizikai munkalehetőségek korlátozottabbak voltak, és a gyermeket nevelő nők kevésbé tudják vállalni a váltott műszakos munkarendet, mint a férfiak.

5.1.3. Pályakezdő álláskeresők száma

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
----	--	---

	fő	Fő
2015	152	18
2016	139	14
2017	102	14
2018	110	13
2019	127	10
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Csorváson foglalkoztatást segítő képzés tekintetében egy felnőttképzést biztosító gimnázium működik, mely az érettségi megszerzésének lehetőségét biztosítja esti munkarend szerinti oktatással. Ez a Báthory István Gimnázium, melynek befogadó intézménye a Csorvási Gulyás Mihály Általános és Alapfokú Művészeti Iskola épülete. A képzésben munkavégzés mellett résztvevők nemek és korcsoportok közötti arányáról nem rendelkezünk információval, de tudjuk, hogy ez a tanulási forma kiváló lehetőséget nyújt a már dolgozó, érettségit megszerezni kívánó nőknek abban, hogy helyben szerezzék a meglévőnél magasabb végzettséget.

A Csorvás Város Önkormányzata által megvalósított, ún. hosszabb idejű közfoglalkoztatás keretében foglalkoztatható 58 fős keretben jelenleg 55 főt alkalmaznak, közülük a nők aránya 63 %-os. A nők között az általános iskola 8. osztályát sikeresen elvégzettek számát nem tartjuk nyilván. A közfoglalkoztatásba bevont nők között legalább 3 fő olyan munkavállaló, aki 5 éven belül nyugdíjba vonul, további 2 fő pedig 6 éven belül. A közfoglalkoztatott nők közül gyermekét egyedülállóként neveli 1 fő. Az önkormányzati közfoglalkoztatási program keretében jelenleg nincsen tanfolyam, de a munkaügyi szervek képzési tervei között a legtöbb programévben szerepel egy-két olyan lehetőség, mely a közfoglalkoztatottak számára a szabad munkaerő-piaci foglalkoztatást elősegítő képzésben való részvétel lehetőségét biztosítja.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Kifejezetten a nők iskolai végzettségére vonatkozóan nem rendelkezünk adattal. Mivel a 8 általános iskolát el nem végzettek átlaga a nyilvántartott álláskeresők között évente átlagosan 4 fő (ebben valószínűleg férfiak is vannak), ezért nem szükséges és nincs is általános iskolai képzés Csorváson. Nagyobb igény mutatkozik a középfokú képzésekre, ill. érettségire épülő képzésre, amelyek közül az érettségi megszerzésének igényére a Báthori István Gimnázium szolgáltatása reagál, a közeli városok érettségire épülő szakképzési kínálata pedig a legtöbb tanulni vágyó felnőtt számára megfelelő kínálattal rendelkezik.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A nők munkaerő-piaci hátrányos megkülönböztetése nehezen vizsgálható jelenség, megmutatkozhat a munkára való jelentkezéskor (ha a munkakör betöltésére mindkét nem képviselője alkalmas, és azonos kvalitásokkal is rendelkeznek, de a munkáltató mégsem szeretné a nőt alkalmazni), az azonos munkáért járó eltérő bérezésben, vagy az előmeneteli lehetőségek szűkösségében. A diszkriminációs gyakorlat visszaszorítása szempontjából fontos a foglalkoztatási viszonyok ellenőrzése, szükség esetén az Egyenlő Bánásmód Hatóság bevonása, a tájékoztató kampányok, vagy a területtel foglalkozó társadalmi szervezetekkel történő együttműködés.

A nők kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzete számos okra vezethető vissza. Ilyen többek között az anyaság, az iskolázottság, az életkor. E területe vonatkozóan nincs adat arról, hogy hány esetben lehetett nőket érintő hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén. Azonban előfordulhat, hogy a munkáltató a várandóssága, gyermekei, vagy éppen kora miatt nem a női munkaerőt alkalmazta.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A nők munkaerő-piaci elhelyezkedése szempontjából lényeges a gyermekek számára nyújtott napközbeni ellátásokhoz történő hozzáférés. A településen 2010. óta biztosítják a bölcsődei ellátást, a 2 éves kor feletti gyermekek számára. Az intézmény jelenleg 24 férőhelyet biztosít a csorvási, 2-3 éves gyermekek számára.

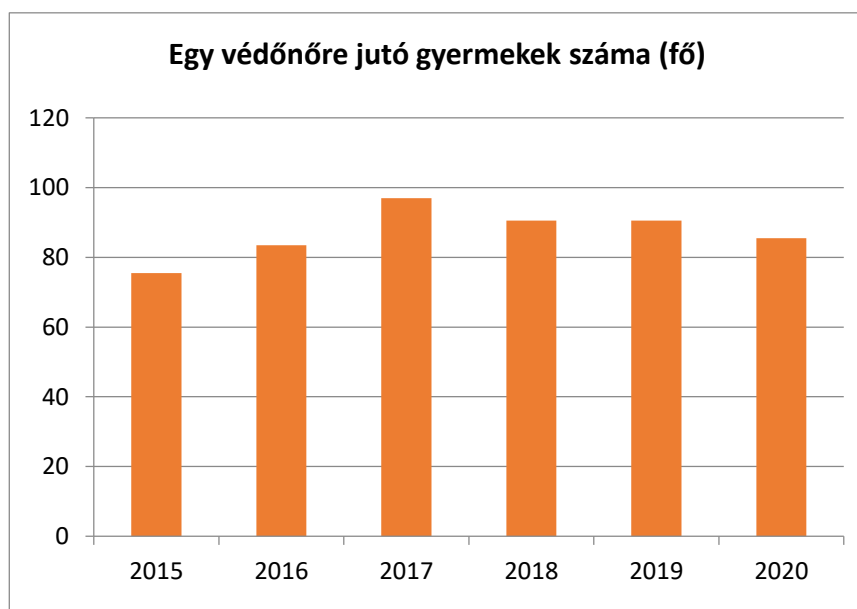
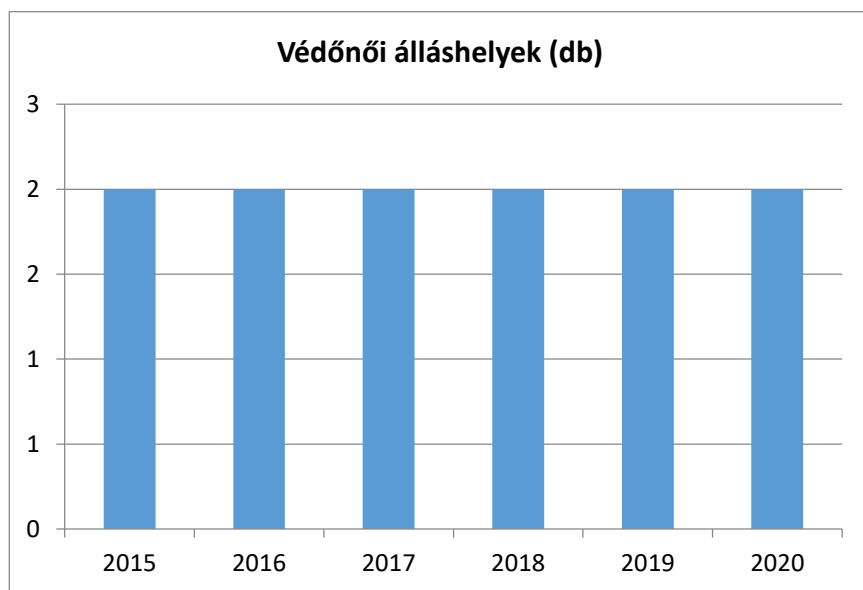
A kisgyermekesek munkaerő-piaci esélyeinek tekintetében elsődleges a gyermekeik napközbeni biztonságos elhelyezése. Ez a lehetőség Csorváson biztosított az óvodai nevelés területén, hiszen nem volt elutasított gyermek, minden óvodásba jelentkező számára biztosított az ellátás. Továbbá működik a napközi ellátás, amelynek keretében az iskolaépületben az általános iskolás korú gyermekek felügyeletét és tanórák utáni tanulását, a következő napra történő felkészítést biztosítják. Helyi anyagi és emberi erőforrások, valamint központi költségvetési támogatások és pontos jogszabályi rendelkezések hiányában azonban minden évben küzdelmes dolog az általános iskolás korú gyermekek szünidei felügyeletének megszervezése.

5.2.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
----	--	--------------------------------	---------------------------------

	db	fő	fő
2015	2	151	75,5
2016	2	167	83,5
2017	2	194	97
2018	2	181	90,5
2019	2	181	90,5
2020	2	171	85,5

Forrás: TeIR, KSH Tstar

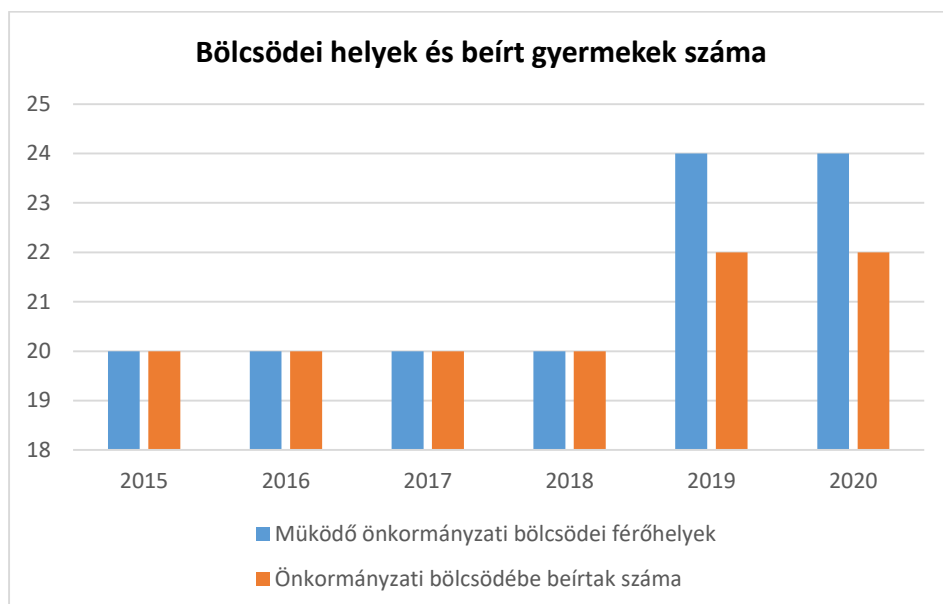

A hungarikumok közé sorolt területi védőnői ellátás megszervezéséből Csorvás Város Önkormányzata is kiveszi a részét. A Védőnői Szolgálat épülete a közelmúltban megújult. A településen már kimutatható méretű a születésszám változása, az utóbbi tíz évben annak kismértékű növekedése. A két főállású védőnő körzetébe sorolt kisgyermek és szülei bizonyosan hozzájutnak a szakmailag megfelelő ellátáshoz, gondozáshoz az ifjú, sokszor még tapasztalatlan anyák öröme.

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2015	20	20
2016	20	20
2017	20	20
2018	20	20
2019	24	22
2020	24	22

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

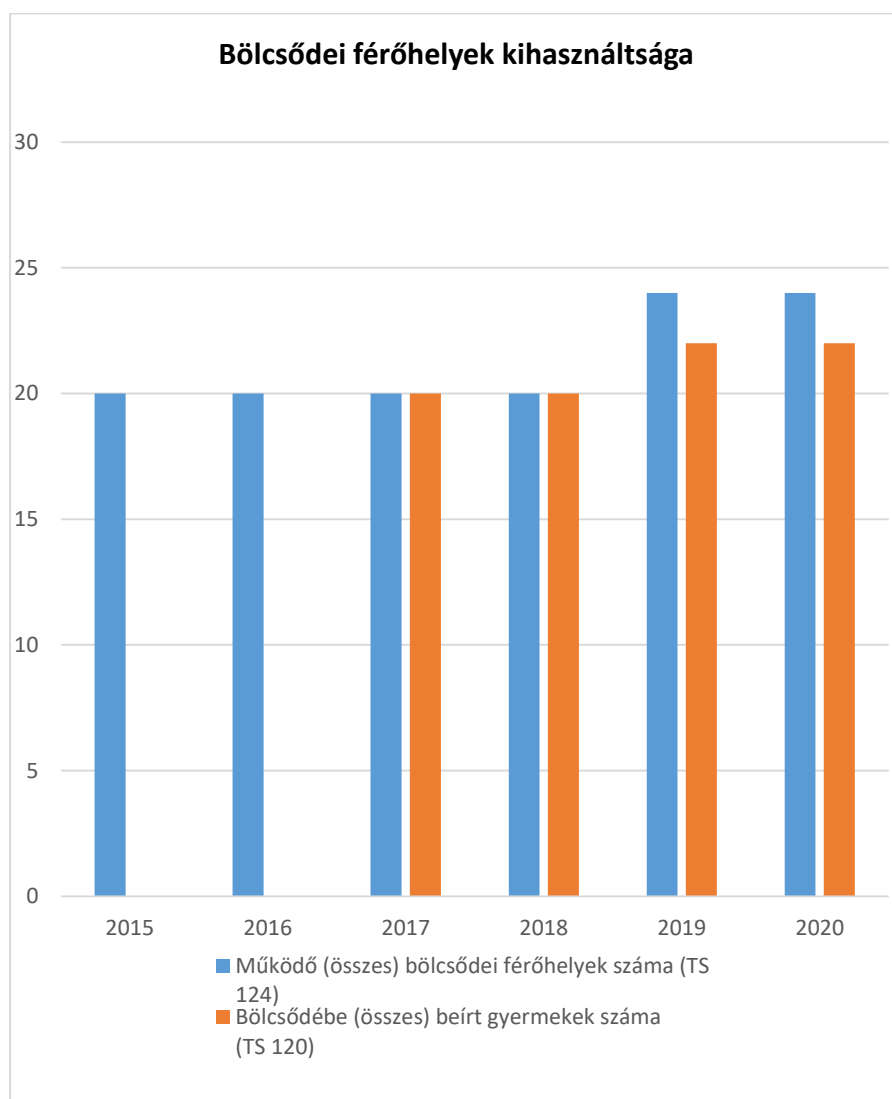

Az önkormányzat a bölcsődei ellátást Bocskai utcai óvodaépületben helyezte el, 2009-től egy csoporttal működött. Azóta újabb csoportszobával gyarapodott az ellátás és 20 gyermeknek biztosítottak ellátást. 2019-től a két 10 csoport is kevésnek bizonyult, 24 férőhelyre emelték annak kapacitását. Mióta azonban ez is „teltházás”, az önkormányzat pályázatot nyújtott be egy mini bölcsőde megépítésére a jelenlegi bölcsődeépület udvarára építve, amelyet terveink szerint 2022. novemberében meg is nyitunk a kisgyermek számára, ahol további 8 csöppséget gondozhatnak majd.

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődéi férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődéi férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2015	0	0	0	0	0	0	20	n.a.
2016	0	0	0	0	0	0	20	n.a.
2017	0	0	0	0	0	0	20	20
2018	0	0	0	0	0	0	20	20
2019	0	0	0	0	0	0	24	22
2020	0	0	0	0	0	0	24	22

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A települési önkormányzat mindent megtesz azért, hogy azok a szülők, akik igénylik bölcsődéskorú gyermekük felügyeletét, hozzájuthassanak ehhez a szolgáltatáshoz. Az ellátás iránti igény egyre növekszik, de a szolgáltatás nyújtására alkalmas ingatlan kevés, az ellátást biztosító eszközök korlátozottak, valamint a kisgyermeknevelők létszáma is kevés. Ennek ellenére törekszünk a fejlesztésre, amelynek keretében a közeljövőben megvalósul az önkormányzat mini bölcsőde építési beruházása.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A címben bemutatott gondozási terület az egyébként rendkívül sokrétű védőnői munka feladatrendszerében helyezkedik el települési szinten: a védőnők feladatai közé tartozik ugyanis a nővédelem, a várandós anyák gondozása, a gyermekágyas időszakban biztosított segítségnyújtás, az újszülöttkortól az iskolakezdésig biztosított gyermekgondozás, az óvodavédőnői és az iskolavédőnői feladatellátás, a családgondozás és az egyéni és közösségi egészségfejlesztési, egészségvédelmi programok tervezésében, szervezésében és megvalósulásában való részvétel.

A 2011 körül a csorvási gyermekek létszámában kimutatott csökkenés és nyugdíjba távozás miatt már csak két védőnő tevékenykedik településünkön. A védőnői hálózat hatékonyan működik, a gyermek és az anya védelmét is szolgálja. A védőnők nyilvántartják a körzetükben bejelentett lakcímmel rendelkező, illetve életvitelszerűen ott élő várandós anyákat is. Célzott és szükséglet szerinti gondozást végeznek családlátogatás és védőnői tanácsadás keretén belül. Írásban értesítik a gyermekvédelmi szolgálatot, ha észlelik a várandós anya válsághelyzetét. A védőnők 6 éves korig segítik a gyermekeket családlátogatások és a szolgálati helyiségben tartott gondozási alkalmak keretében, azután pedig 6 éves koruk betöltését követően az iskola-egészségügyi ellátás keretében. A védőnői szolgálat szervezte a korábbi években a helyben elérhető nőgyógyászati rákszűréseket is, amely azonban a szakorvosok túlterheltsége és a világitárny miatt az elmúlt két évben nem valósulhatott meg Csorváson.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A nőket érő erőszakról nincs pontos helyi adatunk. Sajnos ez nem jelentheti azt, hogy nem is történik nőket érő erőszak a családon belül, vagy a párkapcsolatban, hanem inkább azt, hogy az ilyen eseteket megoldják úgy, hogy nem tesznek feljelentést, vagy nem kérnek segítséget, hogy ezzel is védjék a családot. Inkább diszkrété maradnak, nem tárják az ilyen jellegű problémáikat a nyilvánosság elé. Ha mégis történik feljelentés, azt az érintettek később visszavonják. A családon belüli erőszak megelőzésénél fontos a probléma korai feltárása. Fontos, hogy a veszélyeztetettek tisztában legyenek azzal, hogy hová fordulhatnak segítségért. Növelni kell a bejelentési aktivitást, tudatosítva az áldozatokban azt, hogy csak akkor lehet segíteni, ha szakemberhez fordulnak. Csorváson a bántalmazott nők érdekeik védelmében fordulhatnak a rendőrséghez, a Családsegítő Szolgálathoz, a védőnőkhöz, de működik a jelzőrendszer is. A jelzőrendszer tagjai a rendőrség, a Családsegítő Szolgálat, a védőnők, valamint az iskola és az óvoda gyermekvédelmi feladatok ellátásával megbízott felelőse. Rendszeres időközönként jelzőrendszeri értekezletet tartanak, ahol a Családsegítő Szolgálat munkatársai tájékoztatót tartanak változásokról, a jogszabályok módosításáról, az együttműködés új lehetőségeiről. A résztvevők megtárgyalják az aktuális problémákat, a konkrét eseteket. Az éves értékelő értekezleten az önkormányzat jegyzője, és a szociális területen dolgozók is részt vesznek.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaoththon, családok átmeneti otthona)

Kizárólag a gyermekükkel együtt veszélyben lévő anyák krízishelyzetben igénybe vehető, lakhatást biztosító szolgáltatás nincsen a településen. Csorváshoz legközelebb kistérségi szinten, Orosházán található a Családok Átmeneti Otthona, ahová az anyákat és gyermekeiket tudják elhelyezni, ha a mindennapjaikat veszélyeztető krízishelyzetbe kerülnek. Anyaoththonok találhatóak még Békéscsabán és Gyulán is.

Önkormányzatunk úgy segít a krízishelyzet bekövetkezése esetén, hogy szociális ellátásként igényelhető a krízistámogatás az arra rászorulóknak számára.

Az anyák edukációja sürgős és fontos, hogy egy családi krízishelyzet bekövetkezése után a különvált szülők ne csak szóban egyezzenek meg arról, hogy a gyermek melyikük háztartásában nevelkedik tovább, illetve a tartásdíjat fizető fél milyen módon és mekkora összegben támogatja a családot. Bírósági ítélet birtokában a gyermeket ténylegesen nevelő szülő könnyebben kérheti számon a nem fizető felet, ráadásul a különböző állami és önkormányzati támogatások igénybevételekor dokumentumokkal szükséges igazolni a család helyzetének a megfelelő jogi rendezettségét. A köznevelési intézmények számára is fontos, hogy tudják, ki gyakorolja a szülői felügyeleti jogokat. Mivel ezekkel a szülők nincsenek tisztában, ezért tájékoztatásuk, ösztönzésük egy-egy jogi procedúra lefolytatására elengedhetetlenül fontos valamennyi szereplő érdekében.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A helyi közéletben is, hasonlóan az országos átlaghoz, a férfiak számához képest kevés nő tevékenykedik. A 2014-2019-es települési önkormányzati képviselői ciklusban a Képviselő-testület létszáma 9 fő volt, tagjai közül 3 fő volt nő. A 2019-2014-es települési önkormányzati képviselői ciklusban a Képviselő-testület létszáma 6 fő, tagjai közül 2 fő nő, a nem képviselő bizottsági tagok közül négy főből kettő nő. A nők százalékos aránya a helyi közéletben az utóbbi időben nagyjából változatlan maradt, de kiemelendő, hogy az önkormányzat mindkét nagy ellátó intézményét (Csorvás Város Önkormányzatának Óvodája és Bölcsődéje, valamint Csorvás Város Önkormányzatának Egyesített Szociális Intézménye) nő vezeti, valamint a KLIK fenntartásában működő Csorvási Gulyás Mihály Általános iskola is nők irányításával neveli az ifjúságot.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezésekről nehéz beszélnünk, mivel az önkormányzat intézményei nagyon kevés adattal rendelkeznek a szempontok és problémák tekintetében. A nők elleni hátrányos megkülönböztetést nem könnyű objektíven, tényszerűen regisztrálni. Az önkormányzatnak az egészségügy, oktatás, területfejlesztés, foglalkoztatás, gazdaság, a kultúra terén a szolgáltatások kialakítása során tekintettel kell lenni a nemek eltérő helyzetére és szükségletére, valamint törekedniük kell speciális, éppen nemük miatt jellemző problémák megoldására.

A gyermeket vállaló anyák elhelyezkedésének elősegítése során elsősorban a kisgyermekes nappali ellátását biztosító férőhelyeket (bölcsőde) kell továbbra is megfelelő számban biztosítani. Csorváson ez a szolgáltatás megoldott. További, évről-évre visszatérő probléma a gyermekek szünidei felügyeletének megszervezése, melyet a költségvetési források hiánya és a jogszabályi rendelkezések kuszasága tovább nehezít.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A regisztrált munkanélküli nők száma 2012 óta harmadára csökkent, a munkavállalási korú lakossághoz viszonyított arányuk most is azonos a férfiakéval. 2010-ben 10, később már 20, jelenleg pedig 24 bölcsődei férőhely áll rendelkezésre Csorváson, és nemsokára újabb 8 férőhelyes mini bölcsődét nyit meg települési önkormányzatunk.

A nők problémájaként kell beazonosítanunk az iskolai tanítási szünetekben, különösen a nyári szünetben a szünidei napközbeni gyermekfelügyelet biztosítását, és a családon belüli erőszaknak a gyermeket ellátó intézményen belüli gyors felismerését és hatékony kezelését. Mindkét intézkedés kiemelten kezelendő. Ugyanakkor az egymástól elváló gyermeket ellátó partnereket vagy különálló házastársakat rá kell venni helyzetük jogi úton való rendezésére.

<i>A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön</i>		
	<i>beazonosított problémák</i>	<i>fejlesztési lehetőségek</i>
1.	Különélő szülők nem hivatalos úton egyeznek meg a gyermek elhelyezéséről	Tájékoztatás nyújtása a szülőknek arról, hogy milyen előnyökkel jár a hivatalos bírósági ítélet vagy gyámügyi jegyzőkönyv megléte.
2.	A családon belüli erőszak, mint rejtett probléma.	Tájékoztatás nyújtása a családban élőknek, aktív és hatékony jelzőrendszeri együttműködés fenntartása, a működés ösztönzése jó gyakorlatok átvételével. A gyermekeket ellátó intézmények munkatársainak képzések biztosítása annak érdekében, hogy a problémát időben felismerni és hatáskörükben kezelni legyenek képesek.
3.	Szünidőben a gyermekek napközbeni felügyelete biztosított. Az önkormányzat által szervezett nyári szünidei gyermekfelügyelet biztosítására ugyanakkor kevés az a személyi kapacitás, akik saját munkaköri tennivalóik mellett látják el ezt a feladatot is, a felügyelet helyszínén (a Művelődési Házban) is szervezik saját rendezvényeiket, ennek megfelelően tudnak csak szabad helyiséget biztosítani a gyermekfelügyelet lebonyolításához. A szabad kapacitással rendelkező szakemberek, pedagógusok nincsenek bevonva a gyermekfelügyelet szakmai lebonyolításába. A gyermekfelügyeletben való részvétel lehetősége közismert a településen, ennek	Szükséges lenne a helyi civil szervezetek, a szociális ellátóknál működő partnerek, és a pedagógusok bevonására a napközbeni felügyelet biztosításához, hogy a dolgozó nők ne essenek ki a munkából a teljes nyári szünidő idejére, rosszabb esetben ne veszítsék el a munkájukat azzal, hogy a gyermekük a biztos óvodai nyári felügyeletre már nem számíthat, hiszen iskolás lett.

	<p>ellenére előfordul a csellengés, a nappal felnőtt felügyelet nélkül lődörgő 10 év alatti kiskorú, sőt, néha szükséges a védelembe vett gyermek kötelezése a szünidei felügyeletben való részvételre, a további veszélyeztetés megakadályozása érdekében. Sajnos az ismerten veszélyeztetett gyermekek közül többen alultápláltak és higiénés hiányosságokkal élnek (előfordul a fejtetvesség is).</p> <p>A települési önkormányzat mindent megtesz a gyermekek csellengésének megakadályozása érdekében. Személyi, intézményi és pénzügyi forrásai felhasználásával segíti a dolgozó szülőket és a gyermekeiket egyedül nevelő (többségében) nőket, úgy, hogy a szabadidő hasznos eltöltését biztosító programokat, gyermekfelügyeletet kínál számukra a nyári szünidő munkanapjain 8-16 óra közötti időben. Erre a lehetőségre sokan úgy tekintenek, mint az egyetlen olyanra, ami helyben biztosítja a felügyeletet, ingyenes, hiszen csak az étkezésért kell térítési díjat fizetni annak a gyermeknek, akinek nincs megállapítva a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzete. Kiemelten fontos lenne a szakképzett gyermekfelügyelőket honorálni annak érdekében, hogy tartósan biztosítva legyen a szakemberekkel való feladatellátás.</p>	
4.	<p>A sportélet nem csak az iskolásoké, a Tormacsarnokba vagy a focipályára látogatóké, hiszen a legtöbb mozgásformát sokan szívesen űzik a kisgyermektől a szépkorúakig. A legismertebb, kifejezetten a csorvási nők által helyi ismertségre szert tett sport a futás, amelyet néhány lelkes amatőr futó anyuka tett népszerűvé. Ők azóta futóversenyeken is indultak, és minden vágyuk egy Csorvás belterületén megvalósuló, kifejezetten a futók számára kialakított futópálya. Sajnos az önkormányzat nem rendelkezik a futópálya finanszírozására alkalmas szabad forrásokkal. Bár felismertük, hogy ez a futópálya nemcsak a létesítését kezdeményező női futócsapatnak, hanem a gyermeknek, a szabadidő-szervező</p>	<p>A futópálya létesítésére alkalmas belterületi, önkormányzati ingatlan a Kazinczy utcán található focipálya körüli terület, amely alkalmas a sportolói igények magasszintű kiszolgálására. Erre a területre szükséges állami vagy EU-s forrást találni a futópálya mielőbbi megvalósulásához.</p>

	<p>közösségeknek, az általános iskolának, a sportkluboknak és az összes sportbarátnak hasznos lesz, mégis, források híján a megvalósulása akadályozott.</p>	
5.	<p>Az önkormányzat a település egyik legnagyobb foglalkoztatója. Intézményeiben: a Csorvási Óvoda és Bölcsődében, az Egyesített Szociális Intézményben és a Művelődési Ház és Könyvtárban egyaránt 90%-nál magasabb arányú a női munkavállalók aránya. Sőt, a településen működő iskola is a női munkaerőre épül. Aki mindezeket az intézményeket kiszolgálja: az önkormányzati tulajdonú közétkeztető cég szintén nagymértékben támaszkodik a szakképzett, lelkes női munkaerőre. A közétkeztetőnél elavult az eszközpark, egyre kevésbé alkalmas a régi ingatlan a modern igények kiszolgálására. Ha a közétkeztető cég munkakörülményein, infrastruktúráján javítunk, javul az általuk biztosított ellátás, az ételkészítés színvonala is, amely az összes többi közintézményünk ellátásának színvonalára is kihat, ezért a települési közétkeztető fejlesztése legfontosabb céljaink egyike.</p>	<p>A települési önkormányzat külső források bevonásával elvégzi a Csorvás, István király u. 34. szám alatti napközi konyha épületének belső felújítását, átalakítását, bővítését, ezzel együtt gép- és technológiai, valamint utólagos energetikai korszerűsítését is.</p>
6.	<p>A településen élő, kisgyermeküket azok 0-3 éves kora között otthon gondozó nők számára kiváló közösségi tér a gyermekjátsszótér. Mindamelllett, hogy a gyermekek szocializációjában nélkülözhetetlen szerepet játszik, szükséges és fontos kapcsolódási pont a szülők, az anyák számára. A településen egyetlen, a közösség számára nyitott, biztonságos játszótér üzemel. Igény mutatkozik a település több, idegenforgalmilag is hasznos pontján hasonló létesítmények kialakítására, amely a jelenlegi játszótértől messze élők számára is kikapcsolódási lehetőséget nyújt.</p>	<p>Pályázati források bevonásával szükséges megoldást találunk arra, hogy a városban több közösségi játszótér épüljön.</p>
7.	<p>A Tornacsarnok egy olyan sportlétesítményünk, amely a „munkanapokon” az általános iskolások testnevelés-foglalkozását, a sportszakköröket és az egyesületi sporttevékenységet szolgálja ki. A sportfoglalkozások tartása azonban nemcsak a közneveléshez köthető, helye van az épületben az egyéb önszerveződő</p>	<p>A Tornacsarnok szabványos méretű kézilabda-csarnokként is funkcionáló felújítása, átalakítása, bővítése az egyik legfontosabb közösségi sportcélú fejlesztési elképzelésünk, mindenképpen külső források bevonásával kívánjuk megvalósítani.</p>

	<p>közösségek sporttevékenysége folytatásának is. Leginkább a kézilabda-sportot űző, sikeres női csapataink vágnak egy számukra is megfelelő méretű sportcsarnokra, amelyben hazai környezetben szerezhethéneek dicsőséget Csorvásnak.</p>	
8.	<p>A települési önkormányzat tulajdonában áll 23 db önkormányzati lakóingatlan. Közülük 16 db a Fecskeháznak nevezett ifjúsági garzonházban, 2 db a Hunyadi utcában, 5 db pedig a Gábor Áron utcában. Az elmúlt évtizedekben az utóbbi két utcában álló lakóingatlanainkban leginkább női pedagógusok laktak családjaikkal, egyes lakások újabban szociálisan rászoruló családanyák és gyermekeik ideiglenes otthonává váltak.</p> <p>Az önkormányzati tulajdonú lakóingatlanok felújítása rendkívül fontos lehet a településen az egyes szakmákban tapasztalható szakemberhiány mérséklése céljából, azzal a szándékkal, hogy az itt bérlőként megjelenők később letelepedjenek és családot alapítsanak a városban.</p>	<p>A 23 db önkormányzati tulajdonú lakóingatlan fejlesztése, felújítása fontos annak érdekében, hogy a településre vonzzuk az egyes, a városban hiányszakmaként számon tartott képzettségű munkavállalókat, akik munkájukkal, családjukkal épülnek be a helyi közösségbe.</p>
9.	<p>A település belterületén 9894 méter hosszan hiányzik a gyalogosközlekedést, a babakocsival való közlekedést és a kerekesszékesek közlekedését elősegítő járdaburkolat.</p>	<p>A település belterületi fejlesztései között előkelő helyen áll a járdaépítés és járdafelújítás, az ehhez igénybe vehető közlekedésfejlesztési források a babakocsis anyák és a kerekesszékesek könnyebb közlekedését is szolgálják.</p>
10.	<p>Burkolt belterületi közutak arányának javítása</p>	<p>A település belterületén javításra, felújításra vagy burkolattal való ellátása szoruló utcákat pályázati forrásból kívánjuk a nők, a kerekesszékesek, a babakocsisok, a kisgyermekek egyéb közlekedési eszközeivel közlekedők számára is használhatóvá tenni.</p>
11.	<p>közbiztonság-fejlesztés: térfelügyelő kamerák telepítése a város egyes pontjain</p>	<p>A HEP célcsoportjai közül talán a nők örülnének legjobban a térfelügyelő kamerarendszernek: a számukra a közlekedésbiztonságot jelentő fejlesztést energiatakarékos és vandálbiztos eszközökkel kívánjuk kialakítani.</p>
12.	<p>A kisgyermekes évek alatti önképzés lehetősége helyben biztosított képzésekkel</p>	<p>A városban hosszú ideje érettségit nyújtó, középfokú végzettséget adó</p>

		<p>képzést kínálunk azoknak, akiknek ez segítséget jelent a munkájukban való előre lépéshez. Szükséges továbbá, hogy azok is választhassanak a képzési kínálatból, akik ennél alacsonyabb fokú végzettséget szeretnének megszerezni, vagy újabb szakmát tanulnának ki.</p> <p>Az önkormányzati közfoglalkoztatási programjainkba eddig mindig belefoglaltunk egy-egy újabb készséget fejlesztő, kompetenciákat bővítő képzést.</p> <p>A kisgyermekes anyák otthon töltött idejében „kitanulható” újabb végzettség megszerzésére irányuló képzés színhelyének településünkre költöztetése ugyanakkor nem reális elvárás. El kell fogadnunk, hogy ezzel a lehetőséggel a közeli nagyvárosokban élhetnek az érdeklődő anyák. Az általuk választott képzések sikeres elvégzése érdekében pályázati forrásokból fejlesztjük a bölcsődei és óvodai ellátást, megszervezzük a szünidei gyermekfelügyeletet, figyelemmel kísérjük a közösségi közlekedési szolgáltatók (a busz- és vonatközlekedést) szolgáltatásnyújtását, így tudjuk őket hozzásegíteni a kisgyermekes évek alatt a vágyott végzettség megszerzéséhez.</p>
13.	<p>A jelentős családtámogatási intézkedéseknek köszönhetően egyre többen maradnak helyben és vállalnak gyermeket, illetve azok száma is jelentős, akik Csorváson vásárolnak ingatlant, itt telepednek le és alapítanak családot.</p> <p>Az utóbbi időben emelkedett a születések száma. Jelenleg az óvodai férőhelyek megteltek.</p> <p>A gyermekeket nevelő nők munkaerőpiaci helyzetét hátrányosan befolyásolhatja, ha gyermekének óvodai elhelyezését nem tudja helyben megoldani.</p>	<p>Az István király utcai feladatellátási helyen új csoportszoba és többfunkciós terem kialakítása vált szükségessé</p>
14.	<p>A városi programlehetőségek tartalmi és mennyiségi vonatkozásban további fejlesztést igényelnek, és növelni kell a civil szervezetek valamint a lakosság szerepvállalását is a</p>	<p>A nőket érintő kulturális, közösségi, szociális, munkaerő-piaci, bűnmegelőzési, mentálhigiénés egészségmegőrző és egyéb a</p>

<p>rendezvénykínálat megvalósításában. A programkínálat minőségi és mennyiségi tulajdonságainak javítása érdekében annak kiterjesztésére, továbbá a társadalmi aktivitás ösztönzésére lenne szükség.</p> <p>A bővülő programlehetőségek, a szociális tevékenységek iránti megnövekedett társadalmi igények újabb közösségi és neutrális terek kialakítását, valamint a meglévők bővítését, fejlesztését, és minőségi tartalommal való megtöltését indokolják. Kijelenthető tehát, hogy az azonosított problémák között igen nagy fajsúllyal jelent meg a közösségi terek kulturális-infrastrukturális deficite.</p>	<p>társadalmat aktuálisan érintő témájú programok kínálatának színesítése, annak érdekében, hogy mindenki megtalálja saját maga és környezete számára a legalkalmasabb programot, legyen szó workshopról, kiállításról, tanácsadásról, falunapról, segítő szolgáltatásról.</p>
---	--

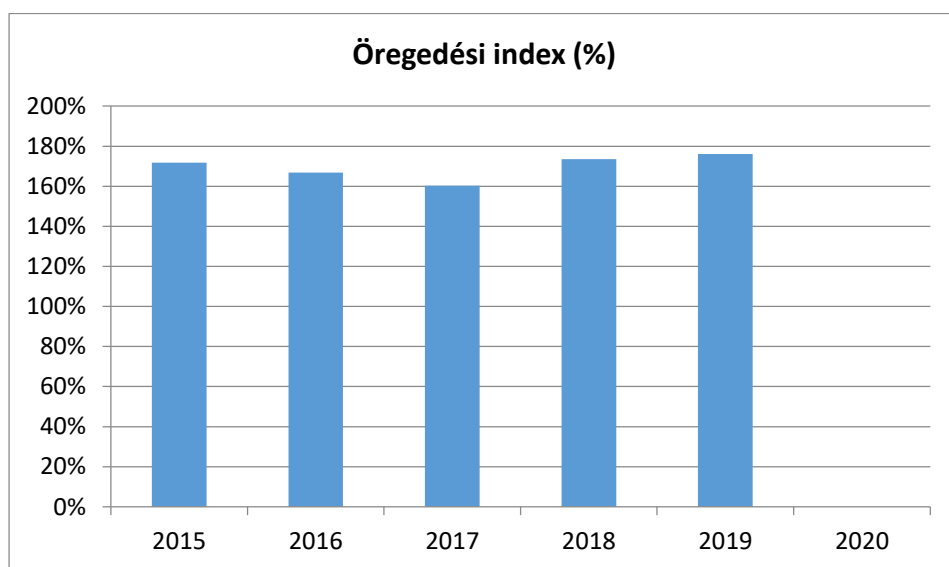
6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

6.1. számú táblázat – Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2015	1 027	598	171,74%
2016	1 023	613	166,88%
2017	1 013	632	160,28%
2018	1 024	590	173,56%
2019	1 023	581	176,08%
2020	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH-Tstar

A település népességének elöregedése kimutatható. A fenti táblázatban látjuk, hogy a 65 éven felüliek száma ha kismértékben is, de növekszik, a gyermekeké ugyanakkor az évek előrehaladtával csökken. Az öregedési index ezért az elmúlt öt évben közel tíz százalékos emelkedést mutat.

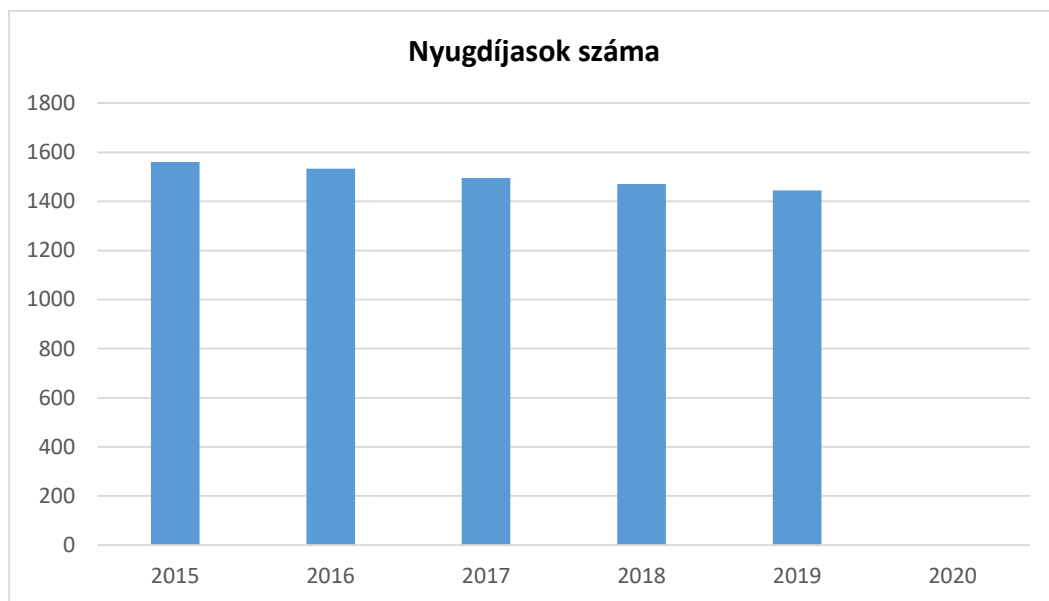
Meg kell jegyeznünk azonban, hogy a fenti táblázat csak kor szerint rendezi a település fiatal és idős lakosait, nem a megállapított járandóságuk szerint, ezért van eltérés a 6.1. és a 6.1.1. számú táblázatok adattartalma között.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma nemek szerint

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
----	--	--	------------------

2015	600	961	1561
2016	586	947	1533
2017	571	924	1495
2018	561	910	1471
2019	558	886	1444
2020	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH-Tstar

A településünk lakosságának 22 %-a időskorú (65 év feletti). A nyugdíjasok között igen magas az egyszemélyes háztartások száma. Ezen háztartások nagy részét alacsony nyugdíjjal rendelkező, özvegy nők alkotják. Az, hogy az idősek hogyan élik meg az évek múlását és az egyedüllétet, nagymértékben függ életkörülményeiktől és az idősekkel szemben tanúsított társadalmi magatartástól. Találkoztunk olyan idős személlyel, aki élettársi kapcsolatban élt, ám ez jogilag rendezetlen volt, emellett előfordult olyan is, hogy lakcímük sem egyezett. Emiatt az életben maradt fél özvegyi nyugdíjra nem számíthat. Erre megoldás lehet az időben adott felvilágosítás, tájékoztatás. Egyedülállóknak nehezíti a helyzetet, hogy a család aktív tagjai távol vannak, vagy a megélhetésük miatt több mint nyolc órát dolgoznak, és így kevés idő marad az idősek gondozására, a velük való törődésre. Ennek hatására megnő a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások iránti igény, ami jelentős kihívás elé állítja önkormányzatunkat.

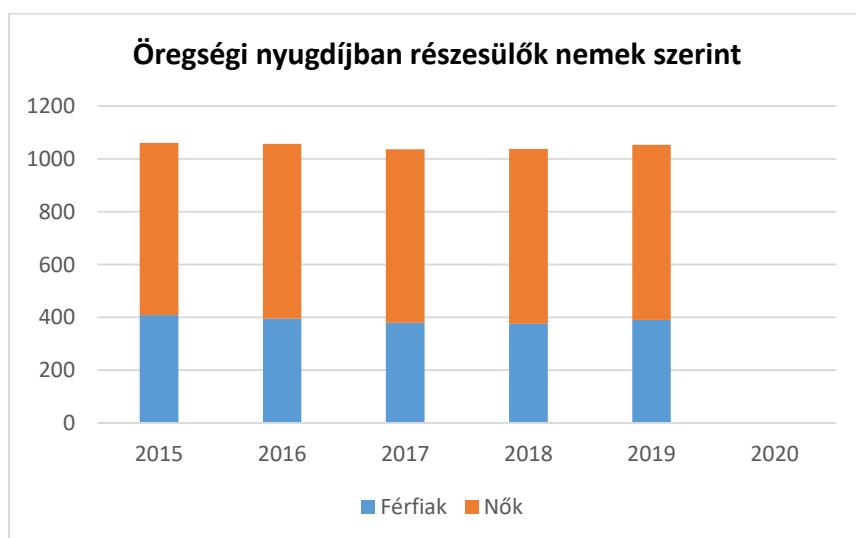
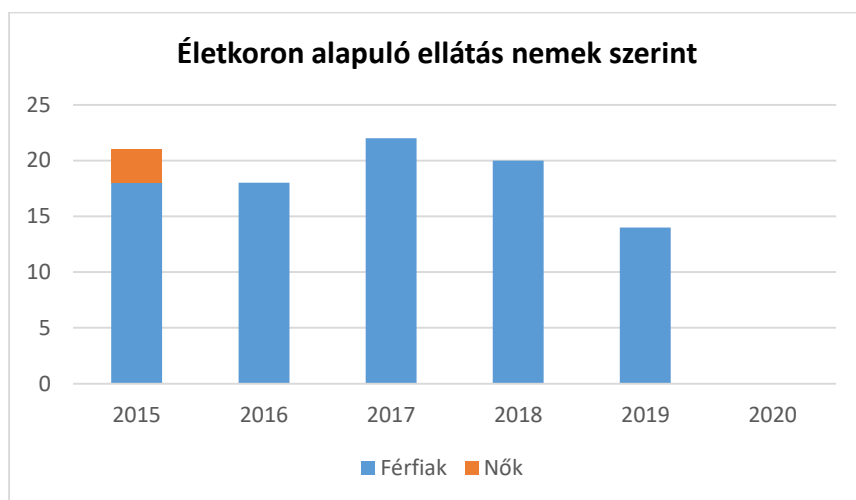
Városunkban ezeket a feladatokat az Egyesített Szociális Intézmény (ápolást, gondozást nyújtó bentlakásos intézmény) látja el.

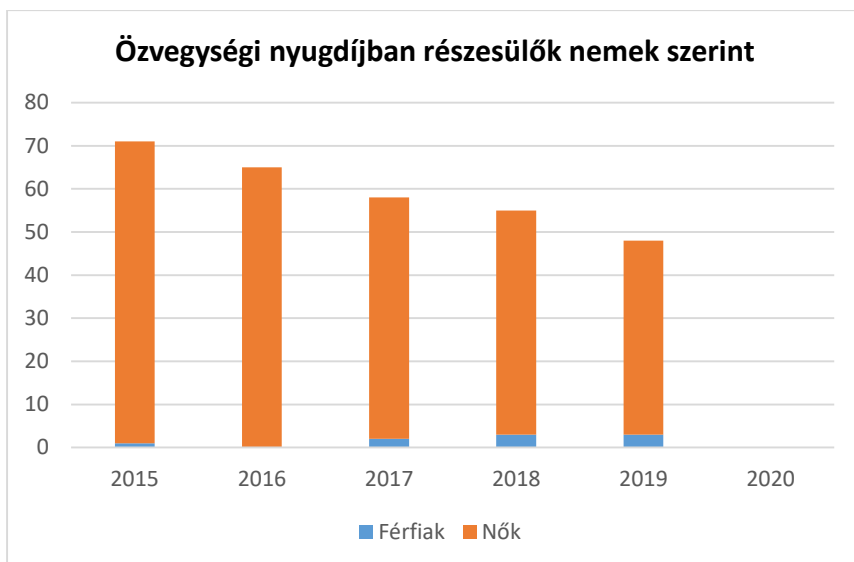
Az Egyesített Szociális Intézmény feladatai között nyújtja az alábbi szociális alapszolgáltatásokat: étkeztetés, házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása, továbbá az alábbi szakosított ellátásokat: időskorúak tartós bentlakásos ellátása, demens betegek tartós bentlakásos ellátása. Az intézmény a szolgáltatásokat az állam által biztosított feladatfinanszírozásból, fenntartói hozzájárulásból, adományokból, illetve térítési díjakból tudja biztosítani. Az intézmény dolgozói körében is kiemelkedően magas a nők aránya.

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások

Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2015	18	3	408	653	1	70	n.a.
2016	18	n.a.	395	662	n.a.	65	n.a.
2017	22	n.a.	380	657	2	56	7
2018	20	n.a.	376	662	3	52	7
2019	14	n.a.	391	662	3	45	6
2020	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A fenti táblázat bemutatja a 65 éven felüliek számára nyújtott állami juttatásokat.

Az életkoron alapuló, nyugdíjszerű ellátásban részesülő személyek leggyakrabban a következő jövedelmek valamelyikében részesülhetnek: pl. rokkantsági-vagy rehabilitációs ellátásban, vagy nyugdíj előtti álláskeresői segélyben (NYES), vagy korhatár alatti rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, korbetöltött rokkantsági nyugdíjban, baleseti járadékban, rokkantsági járadékban, házastársi jövedelempótlékban, stb., vagy ellátatlanok. A legszembevetőbb az öregségi nyugdíjban részesülők nemenkénti és számossági mutatója. Az öregségi nyugdíjban részesülő férfiak 160%-ának megfelelő nő részesül ugyanis ebben az ellátásban. Ugyanez tapasztalható az özvegyi ellátásban részesülők tekintetében is, de ott még számottevőbb a különbség: az ilyen juttatásban részesülő férfiak csak a töredékét jelentik az ugyanebben részesülő nők állományának. Az időskorúak járadékában részesülő személyek száma évek óta változatlan, ők ezt a járási hivataltól folyósított ellátást kapják nyugdíj helyett életük végéig, mert bár a saját jogú nyugdíjhoz szükséges kort betöltötték, a megfelelő szolgálati idővel nem rendelkeznek (tipikusan ilyenek voltak az aktív évtizedeik során gyermekneveléssel és házvezetéssel foglalkozó, ún. „háztartásbeliek”).

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

Nyilvántartott álláskeresői száma összesen	Év	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Fő összesen		152	139	102	110	127
41-45 év (TS 042)	Fő	13	18	12	11	9	n.a.
	%	8,55%	12,95%	11,76%	10,00%	7,09%	-

46-50 év (TS 043)	Fő	20	8	8	4	9	n.a.
	%	13,16%	5,76%	7,84%	3,64%	7,09%	-
51-55 év (TS 044)	Fő	19	13	11	12	10	n.a.
	%	12,50%	9,35%	10,78%	10,91%	7,87%	-
56-60 év (TS 045)	Fő	17	17	10	16	14	n.a.
	%	11,18%	12,23%	9,80%	14,55%	11,02%	-
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	10	10	9	18	18	n.a.
	%	6,58%	7,19%	8,82%	16,36%	14,17%	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat

A HEP elkészítési útmutatója előírja, hogy itt számoljunk be azokról a személyekről, akik valamilyen okból hátrányos megkülönböztetést szenvednek a foglalkoztatás terén. Csorváson általában nem jellemző, hogy az öregségi nyugdíj korhatárát betöltött személyek a nyugdíjba vonulás helyett inkább álláskeresőként regisztrálnának, ilyenről nem szerzünk tudomást, statisztikák sem készülnek a tárgyban. Mivel azonban a munkavállalói-, és általában az aktív életkor meghosszabbodása következett be, ezért fontos, hogy előtérbe helyezzük az egészség megőrzését, az állapotromlás észrevételét és kezelését, az idősebb korosztály számára is megfelelő munkavégzési környezet megteremtését, valamint az élethosszig tartó tanulás népszerűsítését szolgáló szempontokat.

b) tevékeny idős kor (pl. élethosszig tartó tanulás, idős kor, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

A tevékeny idős kor azt jelenti, hogy a kor előrehaladtával az emberek továbbra is jó egészségi állapotban, a munkával megelégedve, a mindennapi élet feladatait önállóan ellátva töltik időskorukat, és aktív szerepet játszanak a társadalomban. Ahogyan azonban nő a várható élettartam egész Európában, úgy nő a nyugdíjkorhatár is. Sokan attól tartanak, hogy nem lesznek képesek munkahelyüket megtartani, vagy másik állást találni annyi ideig, ameddig az a tisztességes nyugdíj eléréséhez szükséges lenne. Jobb lehetőségeket kell biztosítani a munkaerő-piacon az idősebb munkavállalók számára is. A nyugdíjba vonulás nem jelenti azt, hogy valaki hasznavetlenné válik. Az idősebbek támaszként szolgálhatnak a társadalomban más személyek számára, általában saját szüleik, házastársuk vagy unokáik ellátásában segítenek. Az időskorral együtt jár az egészségi állapot romlása, a leépülés ellen azonban sok minden tehető. A lakókörnyezetben végrehajtott apró változtatások jelentős különbséget jelenthetnek a különböző egészségkárosodással és fogyatékosokkal küszködők számára. A tevékeny idős kor azt is jelenti, hogy az idősödő személyek lehetőséget kapnak arra, hogy továbbra is – és amilyen sokáig csak lehet – kezükben tartsák saját életüket.

A Csorvás Város Önkormányzata által fenntartott Egyesített Szociális Intézményben figyelnek arra, hogy a lakók elfoglalják magukat: foglalkozásokon vehetnek részt, ahol tevékenykedhetnek, hasznosnak érezhetik magukat. A foglalkoztatás által megtarthatók a kognitív képességek, a szunnyadó készségek újra felébreszthetők, illetve az értelmi és fizikális leépülés megállítható vagy legalább lassítható.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A diszkrimináció felmérése rendkívül nehéz. Azt tudjuk a szakirodalomból, hogy az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, tehát nehezebben helyezkednek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A helyi önkormányzatok feladata megszervezni a helyben biztosítható szociális alapellátásokat. Éppen ezért a szolgáltatások működtetésével kapcsolatos feladatoknak, felelőségeknek minél közelebb kell kerülniük a lakossághoz, akkor érzik a magukénak. Ezért az emberek sajátos szükségleteit legjobban az önkormányzatok, illetve a helyi szolgáltatók ismerik, ezáltal lehetővé válik a helyi és egyéni körülményekhez jobban igazodó ellátás biztosítása. Fontos alapelveként a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés esélyének a lehetőségét és a szolgáltatások minél magasabb szintű szakmai színvonalának biztosítását kell figyelembe venni és alkalmazni.

Csorvás Város Önkormányzatának Egyesített Szociális Intézménye annak a lehetőségét kínálja a Csorvás területén élő, személyes gondoskodás szolgáltatásait igénylő időseknek, hogy a számukra naponta szükséges szociális alap-és szakellátásokat akadály nélkül, helyben igénybe vehetik. E szolgáltatások igénybevételének egyetlen valós gátja az intézmény férőhely-kapacitásának végeessége, ugyanis a szolgáltatásaira olyan jelentős a túligénylés, hogy évek óta várólistát alkalmaznak.

Az Egyesített Szociális Intézmény alapszolgáltatásai között *házi segítségnyújtás* keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást. Az *étkeztetés* a leggyakrabban igényelt ellátási forma az idősek részéről, melynek keretében azoknak a szociálisan rászorulóknak a legalább napi egyszeri meleg étkeztetéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani. A *nappali ellátást* azok a személyek vehetik elsősorban igénybe, akik a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek. A szolgáltatás számukra biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezik az ellátottak napközbeni étkeztetését is. A nappali ellátást 2018 óta szervezik, korábban erre nem mutatkozott igény. A résztvevők összetételétől függően felügyeletet biztosítanak, illetve foglalkozásokat tartanak. A nappali ellátást igénylők beszállítása az önkormányzat kisbuszával, személygépkocsijával történik, amennyiben az ellátott maga nem tudja megoldani a bejutást.

A szakosított ellátás keretében *ápolást, gondozást nyújtó tartós bentlakásos intézmény* működik településünkön. Az önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek napi legalább háromszori étkeztetéséről, szükség szerint ruházattal, illetve textíliával való ellátásáról, valamint lakhatásáról az ápolást, gondozást nyújtó intézményekben kell gondoskodni, feltéve, hogy ellátásuk más módon nem oldható meg. Ebben az ellátási formában folyamatosan, a nap 24 órájában biztosítják a jogszabályi kritériumoknak megfelelő teljes körű komplex ellátást. (fizikai-, egészségügyi-, mentálhigiénés ellátás, foglalkoztatás, érdekvédelem) Az idősek otthonában a napi 4 órát meghaladó gondozási szükségletű, de rendszeres fekvőbeteg, gyógyintézeti kezelést nem igénylő, a nyugdíjkorhatárt betöltött személyeket ápolják és gondozzák. Az időskorúakon kívül felvehető és ellátásban részesíthető az a 18. életévét betöltött, napi 4 órát meghaladó gondozási szükségletű személy is, aki betegsége miatt nem tud önmagáról gondoskodni.

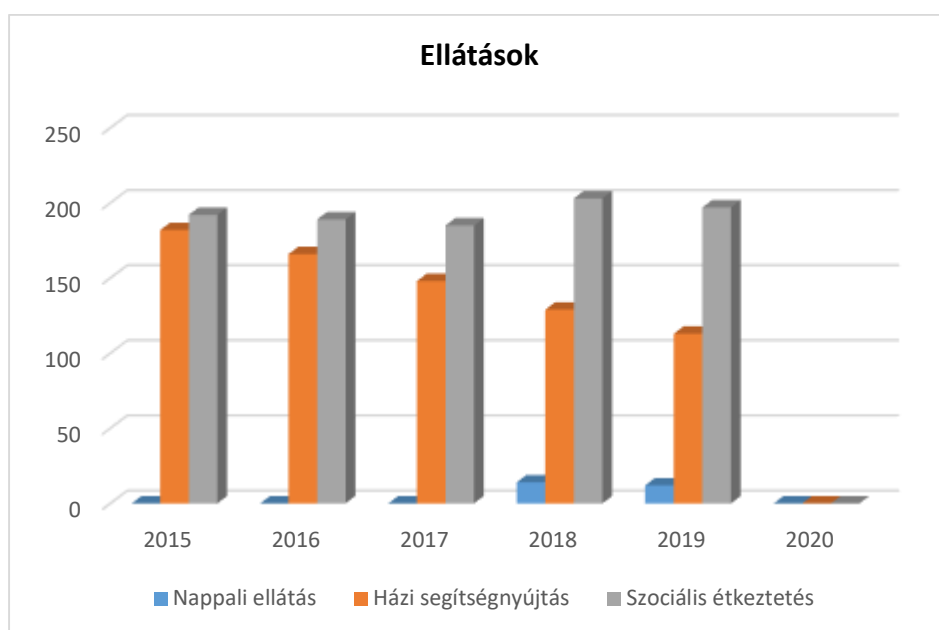
Az intézménnyel kapcsolatban állóknak lehetőségük van az egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz hozzájutni. Igyekeznek maradéktalanul minden igényt kielégíteni, időnként egyedi igényeket is megoldanak. Kulturális és közművelődési szolgáltatásokhoz is hozzájuttatják azokat, akik ezt igénylik. A településen megszervezett bármilyen programra elkísérik azokat, akik ezt szeretnék. A település valamennyi lakóját érintő, de életkorukból adódóan főként az idősek esetében fordul elő, hogy haláluk után bankszámlájukhoz senki nem fér hozzá, az azon tárolt összeg hagyatéki eljárás alá kerül, ami megnehezíti az életben maradt hozzátartozók hozzáférését. Erre megoldás lehetne, ha az érintettek tudomást szerezhetnének pl. az ún. haláleseti rendelkezésről, mint lehetőségről.

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

6.3.1. számú táblázat - 64 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2015	1 027	n.a.	182	192
2016	1 023	n.a.	166	189
2017	1 013	n.a.	148	185
2018	1 024	14	129	203
2019	1 023	12	113	197
2020	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-Tstar

A 65 év feletti lakosok a település lakosságának több, mint egyötödét alkotják. Ez igen magas arány, és az is ismert, hogy igen sok az egyszemélyes háztartások száma, ezekben is leginkább özvegy nők élnek. Ebben a korban ez egyedüllét sajnos elmagányosodáshoz vezethet. Pozitívan befolyásolná az idősek állapotát, ha azonos korosztállyal, azonos problémákkal küzdőkkel tölthetné mindennapjait. Ezen segíthet a nappali ellátás, amely szolgáltatás igénybe vehető az Egyesített Szociális Intézményben.

A települési önkormányzat fenntartásában működő szociális intézmény mellett a **Közösségi Misszió** fenntartásában működő, békéscsabai járásszékhelyű Humán Szolgáltató Központ elnevezésű szociális alapellátásokat nyújtó szervezet is gondoskodik a városban élő idős, illetve beteg, de otthonukban élő emberekről. Feladatuknak tartják a személyi és környezeti higiéné megteremtése mellett az ellátottak egészségügyi, anyagi, jogi helyzetének megőrzését, annak javítását, az ápoltak elhagyatottságának megszüntetését, a gondozottak aktivitásának megtartásával. 10 éve működnek közre a házi segítségnyújtásban, itt közel 120 gondozottat tartanak nyilván. A házi segítségnyújtás keretében 10 házigondozó az alábbi feladatokat látja el: közreműködnek a lakások rendben tartásában, vállalják a mosogatást, a főzés előkészítését, az ügyintézésben való kísérést, a bevásárlást, ezen túl azon gondozottak esetében, akik nem képesek ellátni magukat, közreműködnek a fürdetésben, a mosdatásban, az ágy rendezésében és az ágyneműcserében, a gyógyszerek adagolásában és az otthoni ügyintézésben egyaránt. Az étkeztetés szolgáltatását 160-en igénylik. Ők 3 békéscsabai főzőkonyha étrendjéből választhatnak, amit Közösségi Misszió gondozói közreműködésével juttatnak el az ellátottakhoz.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés tekintetében nem rendelkezünk adattal arról, hogy az idősek évente hány alkalommal látogatnak különböző rendezvényeket. Azonban Csorváson igen aktív nyugdíjas csoportok működnek. Az Egyesített Szociális Intézményen túl tevékenyen működik a Nyugdíjasok Érdekvédelmi Szervezete, és az Életet az éveknek elnevezésű nyugdíjas klub. A csoportok rendszeresen klub-foglalkozásokat tartanak, rendezvényeket szerveznek, népzenei fesztiválokon, nyugdíjas találkozókra vesznek részt. Többnyire csak a helyben szervezett rendezvényeket látogatják, színház, mozi, múzeum nincs a településen. Az ilyen programokhoz való hozzáférésre Békéscsabán, Gyulán, Szegeden van lehetőség, de ide el kell utazni. Az utazás jelentős költséggel jár, ami megterheli a nyugdíjasok egyébként is szűkös költségvetését.

c) idősek informatikai jártassága

Az idősek informatikai jártassága kapcsán meg kell említeni, hogy ez a korosztály az, amelyik aktív időszakában a munkahelyén még alig, vagy egyáltalán nem használt számítógépet. Ezen a téren a technika rohamos fejlődése kevésbé érintette őket. Azonban napjainkban már nélkülözhetetlen eszközzé válik a számítógép, az okostelefon vagy a tablet, amelyek ma a kapcsolattartás legfontosabb eszközeivé váltak. Sok egyedül élő idős ember családja vidékre vagy külföldre költözött, ezekkel az „okoseszközökkel” a szeretteikkel való kapcsolattartást folytathatják hatékonyabban. Fontos cél, hogy minél több idős ember szerezzon informatikai ismereteket, fontos, hogy ismerjék a számítógép működését, hiszen a kommunikáció, a családdal való kapcsolattartás erőt ad az időseknek, tartalmasabbá teszi mindennapjaikat. Mindezek mellett a számítógép használatával sok hasznos

ismeretre is szert tehetnek, érdeklődési körüknek megfelelő témákkal foglalkozva az elmagányosodás, beszűkülés is kevésbé érinti őket.

d) a generációk közötti programok

A településen élő idősek számára nyitott bármelyik önkormányzati, civil szervezeti vagy intézményi program, amelyet a városi közérdeklődésre számot tartó módon meghirdettek.

Az Egyesített Szociális Intézmény programkínálatában szerepel egy családi nap, amelyen az intézmény lakói, ellátottjai mutatják be közösségi életüket, művészetüket, bepillantást engedve mindennapi tevékenységükbe a városlakók, a családtagok és a fiatalabb generációk számára.

A Művelődési Ház teret ad a közösségi művelődésnek, az információáramlást tájékoztatásaival segíti, és rendezvényeivel megszólítja a város lakosságának legszélesebb rétegeit, így a különböző generációk egymásra találhatnak.

A Csorvási Híradó megnevezésű havi megjelenésű, nyomtatott sajtótermékünkben – amelyet mind a 2200 háztartás postaládájába eljuttatunk, ezzel biztosítjuk a közvetlen hozzáférést - minden generáció számára kínálunk programokat, együttműködési lehetőségeket, amelyekkel élnek is a település lakói. Megjegyezzük, hogy a havilapot az önkormányzat weboldalán is közzétesszük, ezzel azoknak kedvezünk, akik már elköltöztek a településről, vagy hosszabb-rövidebb ideig távol tartózkodnak. Az abban szereplő programkínálatot olvasva, a rendezvényekre ellátogatva ők is találkozhatnak a településen élőkkel.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az idősebb célcsoport igényeit kielégítő programok évente rendszeresek: nyugdíjas találkozók, népzenei találkozók, kiállítások (pl. kézimunka), kirándulások, kulturális programok. A településen működő nyugdíjas-szervezetek és az önkormányzat közötti együttműködés eredményeképpen a civil szervezetek térítésmentesen vagy kedvező áron juthatnak a rendezvényeik lebonyolítását biztosító helyszínhez.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A város lakosságának több, mint egyötöde nyugdíjas. Kiemelten fontos a róluk való gondoskodás, és az, hogy számukra helyben biztosítsuk az igényeiknek megfelelő nappali ellátást. Korosztályuk megszólításához, az ő információval való ellátásukhoz nem megfelelő elérési út a digitális kommunikáció, hanem előnyben kell részesítenünk a nyomtatott sajtóterméket. A leghasznosabb kapcsolatteremtési mód velük a hivatali ügyintézés során a személyes kontaktus, az idősek aktívabb közösségi életének előmozdítása érdekében pedig közösségeiken keresztüli megszólításuk lehet célravezető az ismerőseik felkutatására és bevonására. Tájékoztatni szeretnénk az érdeklődőket a szociális ellátások vagy az özvegyi nyugdíj megszerezhetőségéről, a pénzintézeteknél elérhető haláleseti rendelkezésről, amellyel haláluk esetére elkerülhetővé teszik a hátrahagyott szeretteik anyagi nehézségbe kerülését.

beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az idősek informatikai jártasságának hiánya tapasztalható, ami a gyors, online ügyintézését is hátráltatja.	A technika fejlődésével fel kell kelteni az idősebb korosztály érdeklődését az informatikai eszközök mindennapi alkalmazásának hasznossága iránt, képzést és tájékoztatást kell nyújtani a településen elérhető szolgáltatókról (pl. könyvtár) és szolgáltatásokról (pl. free wifi pontok a településen, gyors ügyfélkapu regisztráció a könyvtárban).
Az idősek leginkább egyedül, egyszemélyes háztartásban élnek, ez elmagányosodáshoz vezethet, ugyanakkor egészségük romlik. Az egyedüllét és az infokommunikációs lehetőségeik korlátozottsága miatt problémáikat nem tudják időben jelezni, így azok megoldása késik vagy elmarad.	A településen jelzőrendszeres segítségnyújtást működtetünk, amelynek kapacitása azonban csekély az idősek számához képest. Ennek kapacitását bővíteni szükséges az eszközállomány és a személyi állomány növelésével.
Az egyszemélyes háztartásokban élő, elmagányosodott idős nők száma kiugróan magas, a kapcsolatrendszerük, korosztályukkal való kommunikációs lehetőségük csökken vagy már hiányzik.	A településen az idősek nappali ellátása megszervezett, de ennek a növekvő igényekhez alkalmazkodó kapacitásbővítése szükséges. Az idősek érdeklődési körének megfelelő közösségi programok szervezése, a nappali ellátás helyszínére történő szállításuk megszervezése szükséges. A nappali ellátás személyi és eszközállományának az igényekhez alkalmazkodó növelése indokolt.
Kevesen veszik igénybe a nappali ellátást a szükségét szenvedő idősek közül.	Az idősek személyes felkeresése, számukra tájékoztatás nyújtása szükséges, a szolgáltatás előnyeit papíralapon kell összefoglalni számukra a digitális ismeretek hiánya miatt.
A nappali ellátás	A város főként időseknek szóló, 2018-ban bevezetett szolgáltatása a Csorvás, Rákóczi u. 15. szám alatt található nappali ellátás. A helyi idősek által leggyakrabban használt közösségi terek közül a nappali ellátást befogadó helyiség és kiszolgáló infrastruktúra fejlesztését meg kell vizsgálni a kapacitás-kihasználtság mutatóinak emelkedése miatt, annak érdekében, hogy minél több igénybe vevőt kiszolgálhasson, és minél több számukra hasznos szolgáltatást befogadhasson.
Kevesen vannak tisztában a szociális téren igénybe vehető támogatásokkal. Többben nincsenek tisztában az özvegyi nyugdíj és a haláleseti rendelkezés fogalmával, lehetőségével.	Az időseket speciális módon kell tájékoztatnunk az igénybe vehető szociális ellátásokról: kiemelt szerepet kap a kézben fogható, papír alapú nyomtatvány és a személyes tájékoztatás.

<p>Az idősök egészségügyi állapota általánosan rosszabb, mint a fiatalabb korosztályoké. A prevenció, valamint a szakellátások igénybevételéhez való hozzásegítésük szükséges.</p>	<p>Tájékoztatás nyújtása az egészségi állapotuk megőrzéséről, javításáról – a digitális hozzáférésük hiányában – papíralapon: plakátokon, nyomtatott sajtótermékekben, szórólapokon. A helyben is biztosítható, de a környező városokban megszervezett szakellátás-szolgáltatók (pl. tüdőszűrés, nőgyógyászati szűrés, ortopédia, pszichiátria) helyben történő elérésének biztosítása: ehhez a helyszín és az eszközállomány szállításának megszervezése, lebonyolítása.</p>
<p>A településen – bár van működési engedéllyel rendelkező piacterünk – nincs működő termelői piac. Ennek a főként az idősök által elfogadott és igényelt hagyománynak az újjáélesztéséhez szükséges a városlakók és a környékbeli termelők tájékoztatása.</p>	<p>Szükséges a termelői piac működésének „reklámozása” az idősök és kistermelők felé, mert egykor ők népesítették be házias termékeikkel, és szeretnénk, hogy újra az idősebb generáció gazdálkodói vehessék birtokba.</p>
<p>Tapasztalataink szerint az idősebb generáció nem kifejezetten érdeklődik a szelektív hulladékgyűjtés, a hulladékhasznosítás és a korszerű hulladékgazdálkodás iránt. A szemétszállítási települési támogatást igénybe vevő 70 éven felüliek a szállítási napokon leginkább ki sem teszik a házuk elé a sárga vagy zöld szelektív hulladékgyűjtő kukáikat. Többen közülük azt mondják, hogy inkább minden egyes kommunális hulladékukat eltüzelik otthonukban, mert „megszokták”. Tüzelőberendezéseik ugyanakkor inkább elavultak, így a veszélyes szénmonoxid-terhelés, és a füst által okozott környezetterhelés is nagyobb a fűtési időszakban.</p>	<p>A település lakosságának, kiemelten az idősöknek szükséges a szelektív szemétygyűjtés témájában tájékoztatást nyújtani kézbe fogható módon: kitűzhető szórólapokon, plakátokon, újságban. A kéményseprés ingyenes és ajánlott közszolgáltatásnak népszerűsítését és a környezetterhelés csökkentéséről szóló ajánlást is meg kell oldanunk az idősök számára készített kiadványokon.</p>
<p>A település idősebb korosztálya fogékony inkább a hagyományokra, a helytörténetre, a muzeális értékek gyűjtésére és bemutatására. Így jött létre az a helytörténeti gyűjtemény, amelynek látogatói között is nagyobb számban találjuk az idősöket. Azonban az ezt befogadó épület elavult infrastruktúrájú.</p>	<p>A Csorvás, Arany János u. 10. szám alatti Helytörténeti Gyűjtemény megóvásához az épület tetőszerkezetének felújítása, a nyílászárók korszerűsítése, az épület fizikai akadálymentesítése, a világítás és a fűtésrendszer korszerűsítése, valamint az ingatlan vagyonvédelmének kialakítása szükséges, annak érdekében, hogy újra befogadhassa a főleg idősökből álló népdalköröket, korosztályos közösségeket.</p>
<p>A városban az elmúlt évtizedekben már 68971 méter hosszan építettünk járdát, azonban 9894 méter hosszan még kiépítetlen, és a már régen elkészült szakaszok közül is számos helyen felújításra szoruló. A kiemelt fontosságú járdaszakaszok ellenőrzése és a közülük</p>	<p>A járdaszakaszok felújítása pályázati forrásból valósítható meg, és a fejlesztés eredményeképpen biztonságos közlekedési útvonalak alakulnak ki az idősök számára.</p>

<p>járdaépítésre- vagy felújításra szoruló területek akadálymentes kiépítése vagy felújítása szükséges a nagyszámú idős és mozgásában korlátozott személy általi használat okán.</p>	
<p>A közlekedés rendjének felülvizsgálata során megfontolásra érdemes a Rákóczi utcai és a Békéscsabai utcai közúti gyalogátkelőhelyek, valamint a Bajcsy-Zsilinszky utcai közúti gyalogos átkelési pontok közül minél többnek az ún. „okos-zebraival” való kiegészítése annak érdekében, hogy a lassabban közlekedő, nehezebben mozgó gyalogosok (többségében idősek és mozgáskorlátozottak) is biztonságban áthaladhassanak rajta.</p>	<p>A balesetveszélyes gyalogátkelőhelyek és gyalogos átkelési pontok biztonságossá tételének számos lehetősége közül az „okos-zebra” bizonyul a leghatékonyabbnak és a legkönnyebben fenntarthatónak. Jelentős szerepet kap a település balesetveszélyes csomópontjainak csökkentésében.</p>
<p>A belterületi közúthálózat-fejlesztés egyik régóta hiányzó láncszeme az Arany János utca útburkolatának kiépítése a Táncsics utcától a Hunyadi utcáig. Ez nemcsak elterelő útvonalként használandó, hanem hozzásegíti a főként ebben a városrészben élő idősebb korosztályt a közszolgáltatásokhoz való hatékonyabb, akadálymentes hozzáféréshez.</p>	<p>Az Arany János utcai belterületi közút útalappal és aszfalttal történő burkolása a város legforgalmasabb közlekedési útvonalait lesz képes tehermentesíteni. A forgalmas utca burkolata elvezeti a szükség esetén elterelt közúti forgalmat, hozzájárul a kerékpáros és kerekesszékes forgalom megfelelő elvezetéséhez.</p>
<p>A belterületi közúthálózat-fejlesztésnek ki kell terjednie a Hóvirág, a Mikszáth, az Október 6. utca belső oldala útburkolatának kialakítására, mivel ez a környék is idősek által lakott.</p>	<p>A felsorolt utcák útburkolata útalappal részben ellátott, hiányosan burkolt vagy burkolatlan. A környék lakóinak magas hányadát adja az idős korosztály.</p>
<p>Az idősek is profitálhatnak a belterület forgalmas helyein elhelyezendő térfigyelő kamera-hálózat kiépítéséből, ezzel az ő élet- és vagyonbiztonságuk is jobb helyzetbe kerül.</p>	<p>Az idősebb korosztály egyedül élő tagjainak mindennapjait leginkább befolyásoló tényezők egyike a biztonságérzet. Amennyiben ők a közterületen a biztonságérzetüket tekintve hiányt szenvednek, még zárkózottabbá válnak, és elmaradnak a közösségi rendezvényekről, kimaradnak a település életéből. Ennek megváltoztatására szükséges a település lakosságának, főként az időseknek a biztonságérzetét javító térfigyelő-kamerarendszer, melyet pályázati forrásból kívánunk kialakítani.</p>
<p>Az idősek közül sokan szociálisan rászorulók, ugyanis az otthoni ételkészítés ellátottságuk nem kielégítő, így egyre többen jogosultak a szociális étkeztetést igénybe venni, azonban a közétkeztetést ellátó korszerűtlen konyha hosszú távon nem tudja ellátni ezt a feladatot.</p>	<p>A közétkeztetés korszerűsítése: a település napközi konyhájának felújítása, technológiai és energetikai korszerűsítése a hatékonyabb ellátás és a megnövekedett kapacitás-igények kiszolgálása érdekében.</p>
<p>A településen jellemző, hogy az óvodás korú gyermekeket egyre több esetben a nagyszülők viszik az óvodába, és gyakran ők is mennek a gyerekekért, mivel a szülők dolgoznak</p>	<p>Az István király utcai feladatellátási helyen új csoportszoba és többfunkciós terem kialakítása vált szükségessé.</p>

<p>A nagyszülők általában idősek, ezért számukra aránytalan nehézséget jelentene, illetve el is lehetetlenülne, hogy az unokáikért másik településre utazzanak.</p>	
---	--

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Fogyatékossgal élő személy: az, aki érzékszervi - így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi - képességeit egyáltalán nem vagy csak csekély mértékben birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során. Fogyatékos személynek számít minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

A településen élő fogyatékos személyek számának megállapítása igen nehéz, nincs megfelelő és egységes nyilvántartás a birtokunkban. Mindössze helyi adatgyűjtésekre és tapasztalatokra, megközelítő számokra tudunk támaszkodni. E téma teljeskörű feltérképezése folyamatban van.

Ismereteink szerint Csorváson körülbelül 15 olyan család él, akik fogyatékkal élő fiataalt, gyermeket nevelnek, de szociális körülményeiről, lakhatási helyzetükről, ellátásban és fejlesztésben részesülésükről csak felszínes képünk van. Csorvás idősellátásában és a fogyatékkal élők ellátásában az egyik legnagyobb szerepet betöltő intézmény a Csorvás Város Önkormányzatának fenntartásában működő Egyesített Szociális Intézmény, amelynek széleskörű tevékenységére az idősekről szóló fejezetben kitértünk, azt itt nem részletezzük.

A szociális intézmény mellett két civil szervezet is foglalkozik a segítséggel élő, segítséget igénylő emberekkel:

- Csillag Szociális Szolgáltató Központ, Lakóotthon és Integrált Támogató Szolgálatok (a Mozgáskorlátozottak Békés Megyei Egyesülete fenntartásában működik), Csorvás
- Békéscsabai Humán Szolgáltató Központ (a Magyar Pünkösdi Egyház fenntartásában működik), Csorvás

Mozgáskorlátozottak Békés Megyei Egyesülete – Csillagház Szociális Szolgáltató Központ, Lakóotthon és Integrált Támogató Szolgáltatás, Csorvás

2005 áprilisában kezdte meg munkáját Csorváson a Csillag Szociális Szolgáltató Központ Lakóotthon és Integrált Támogató Szolgáltatás a Széchenyi u. 24. szám alatti ingatlanban.

A támogató szolgáltatás a békéscsabai Önálló Életvitel Központ mintájára, és azokat az elveket követve végzi hasznos tevékenységét az orosházi kistérségben.

Ez a rehabilitációs célú intézmény tartós elhelyezést, illetve segítséget biztosít a fogyatékos felnőttek számára az önálló életvezetési képességeik kialakításában, továbbá a társadalomba való beilleszkedés támogatásában és az utógondozás megszervezésében.

Az ellátott emberek köre: a csorvási Csillagház Lakóotthon 8-14 fő 18 év feletti és az öregségi nyugdíj korhatárt el nem érő, aktív korú, ép értelmű mozgássérült fiatalok ellátását célozta meg, akik legalább részben képesek az önellátásra, folyamatos és tartós ápolást, felügyeletet nem igényelnek, és a Lakóotthon szolgáltatásainak segítségével önálló életvitelre képesek.

Az ellátási terület: a lakóotthon az egész ország területéről fogadja a jelentkezőket, de elsődlegesen Csorvás – Orosházi kistérségből.

A lakóotthonban igényelhető szolgáltatások az étkezés, a munka jellegű foglalkoztatás megszervezése, a pénzkezeléssel kapcsolatos segítségnyújtás, az egészségügyi és mentálhigiénés alapszolgáltatás (tanácsadás, életvitel javítását segítő programok), egyes szabadidős programok szervezése (kirándulás, rendezvények), bizonyos sportszerek használatának biztosítása, a lakók szükségletei szerinti szolgáltatások elérhetőségének megkönnyítésében segítség, a támogató szolgálat igénybevételeinek lehetősége.

A lakóotthon teljes körűen akadálymentesített, az elhelyezés fürdőszobával és főzőkonyhával felszerelt apartmanokban történik. Az intézményben az ellátás időtartama nem haladhatja meg a három évet. A három éves időtartam egy alkalommal, legfeljebb két évvel meghosszabbítható, amennyiben a lakó önálló életvitelének kialakítása további segítséget igényel. A lakóotthoni ellátásért térítési díjat szükséges fizetni, mely a lakó havi jövedelmének 50%-a.

Integrált Támogató Szolgáltatások: A támogató szolgáltatások célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén. Szolgáltatások:

- szociális gondozási feladatok
- személyi segítség
- szállítószolgálat

A Lakóotthon szakmai programjának lényege, hogy a megszokott gondozási formából egyénre szabott program keretén belül először a gondoskodás szintjéig eljutni közösen, majd az utolsó lépcső a segítségnyújtás szintje. Az utolsó lépcsőben az önálló életvitelhez elengedhetetlenül szükséges segítség megadása a cél, és az egyén önrendelkezésének a megvalósítása. Az önálló (önrendelkező) élet filozófiája kimondja, hogy önálló életet élni elvileg bárki tud, fizikai korlátaitól függetlenül. Aki képes önálló döntéseket hozni a mindennapok feladatainak megoldására, meg tudja szervezni élete színtereit, s ezekért a döntésekért felelősséget is vállal, az felkészült az önálló élet megvalósítására. Ehhez kínál a Csillagház Lakóotthon egy olyan lehetőséget, amelyben a lakóotthon gondoskodásától elszakadva, megfelelő egyénre szabott (kor, nem, sérülés foka) szakmai program, segítség mellett készülhetnek fel későbbi önálló életvitelükre, megtanulva, hogy döntéseik milyen felelősséggel járnak.

Jelenleg 4 lakója van a Csillagháznak, s a tapasztalatok szerint nehéz megtalálniuk a potenciális ügyfeleket, lakókat.

Mozgáskorlátozottak Békés Megyei Egyesülete – Önálló Életvitel Központ és Támogató Szolgálat

Ellátási terület: a Békéscsabai járás területe

Célcsoport: Egyedül vagy családban élő, önmaga ellátására részben, vagy egyáltalán nem képes, súlyosan fogyatékos gyermekek, fiatalok, felnőttek.

Célja: egy a lakókörnyezetben való maradáshoz és a társadalomba való beilleszkedést elősegítő szociális szolgáltatási szerkezet jöjjön létre a fogyatékos személyek számára, és az önrendelkezésen alapuló, önálló életvitel megkönnyítése, elsődlegesen a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítségével, valamint önállóságuk megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása.

Szolgáltatások:

- **Személyi segítség:**

A személyi segítő szolgáltatást az igénybe vevők legmagasabb fokú önálló életvitelének megtartása mellett biztosítják, hiszen a tevékenységek végzésében a fogyatékos személlyel élő személy is aktívan részt vesz. Az ellátottak számára elsősorban a háztartási munkák végzésében pl.: főzés, mosogatás, takarítás nyújtanak segítséget. A gondozási feladatok elvégzése képezi a segítségnyújtás másik nagy csoportját pl.: étkezés segítése, fürdés segítése, segédeszköz használatának betanítása.

- **Szállító szolgálat:**

A szolgáltatást 2 db Opel Vivaro elektromos beemelő szerkezettel felszerelt gépkocsival és 1 db Fiat Doblo mobil rámpával felszerelt gépkocsival végzik. A szállító szolgáltatást igénybe véve jutnak el ellátottaik korai fejlesztésre, fejlesztő iskolába, fogyatékosok nappali intézményébe, munkahelyre, és onnan haza, egészségügyi intézménybe, sport-és kulturális rendezvényekre, szabadidős programokra.

- **Szállító szolgáltatáshoz kapcsolódó személyi segítség:**

Halmazottan sérült, valamint autista ellátottaik számára személyi segítőt biztosítanak az utazás során, amennyiben az ellátott szállítása – pszichiáter vagy neurológus szakorvos által igazoltan – csak állandó felügyelet mellett biztosítható.

- **Információnyújtás, tanácsadás:**

Információnyújtás a fogyatékossgal élő embereket érintő jogszabályokról, jogszabályváltozásokról, az általuk igénybe vehető kedvezményekről, különböző sport-, szabadidős-, kulturális programokról, ügyintézés segítése, bevásárlás, tanácsadás, a tanácsadást követően a társadalmi beilleszkedést segítő szolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása.

- **Ellátottak fogadásának rendje:** A személyi segítség szolgáltatást ellátottaik munkanapokon 8 órától 16 óráig, a szállító szolgáltatást 6.30 órától 16 óráig, az információnyújtás, tanácsadás szolgáltatást hétfőtől – csütörtökig, 7.30-16 óráig, pénteken 7.30-13.30 óráig tudják igénybe venni.

A szolgáltatások munkaidőn túl, munkaszüneti napokon előzetes egyeztetéssel, a szolgálatvezető egyedi elbírálása alapján is igénybe vehetők.

Humán Szolgáltató Központ, Csorvás

Gondozók létszáma: 10 fő, házigondozottak létszáma kb. 90 fő, az étkeztetést igénylők száma 170 fő, az összes ellátott közül sérült, fogyatékossgal élő személy: 10 fő.

Házi segítségnyújtás: Házi segítségnyújtás alapszolgáltatással biztosítják a gondozásra szoruló emberek egyéni igényeire alapozott ellátás nyújtását, amelynek célja az igénybe vevő önálló életvitelének fenntartása – szükségleteinek megfelelően – saját lakásában, lakókörnyezetében. A Szolgálat segítséget nyújt ahhoz, hogy az ellátást igénybe vevő fizikai, mentális, szociális szükséglete saját környezetében, életkorának, élethelyzetének és egészségi állapotának megfelelően, meglévő képességeinek fenntartásával, felhasználásával, fejlesztésével biztosított legyen.

A szolgáltatások biztosítása érdekében a gondozók az ellátást igénybe vevővel segítő kapcsolatot alakítanak ki és tartanak fenn, az orvos előírása szerinti alapvető gondozási, ápolási feladatokat látják el. A szakképzett feladatellátók közreműködnek a személyi és lakókörnyezeti higiéné megtartásában, közreműködnek az ellátást igénybe vevő háztartásának vitelében, segítséget nyújtanak az ellátást igénybe vevőnek a környezetével való kapcsolattartásában. Segítséget nyújtanak továbbá az ellátást igénybe vevőt érintő veszélyhelyzet kialakulásának megelőzésében, a kialakult vészhelyzet elhárításában. Részt vesznek az egyéni és csoportos szabadidős, foglalkoztató és rehabilitációs programok szervezésében, segítik az ellátást igénybe vevőt a számukra szükséges szociális ellátásokhoz való hozzájutásban. Az ápolók együttműködnek az előgondozást végző személlyel, igény esetén segítik a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözést, munkájuk során együttműködnek az egészségügyi és szociális alap- és szakellátást nyújtó intézményekkel.

Az *étkeztetést*, mint szociális alapszolgáltatást azoknak a szociálisan rászorultaknak nyújtják, akik önmaguk, illetve eltartottaik számára tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani a legalább napi egyszeri meleg étkezést, különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékossguk miatt. Ezt a szolgáltatást 170 fő veszi igénybe. Ők több főzőkonyha étrendjéből választhatnak, amit a szolgáltató gondozói közreműködésével juttat el az ellátottakhoz.

A Humán Szolgáltató Központ a házi segítségnyújtást térítésmentesen, az étkeztetést kedvezményesen biztosítja az ellátottak részére.

Mozgáskorlátozottak Csorvási Egyesülete

A közhasznú szervezet tagjainak száma megközelíti a 100 főt. A tagok megfelelő orvosi diagnózis alapján jelentkezhetnek és nyerhetnek felvételt az Egyesületbe, valamint felvételre jogosultak a fogyatékosági támogatásban részesülők is. Az egyesületnek 25 pártoló tagja van. Az egyesület alapszabályban rögzített feladata, hogy a mozgáskorlátozott emberek életkörülményeit megkönnyítse, tájékoztatással, tanácsadással segítse az ügyeik intézését, kapcsolatot tartsanak hasonló szervezetekkel. Az Egyesület ezeket a feladatait a Mozgáskorlátozottak Országos Szövetsége célkitűzéseivel összhangban végzi. Fontos feladatuknak tartják, hogy segítséget nyújtsanak a mozgáskorlátozott embereknek az egészségmegőrzés-, a betegségmegelőzés-, gyógyító-rehabilitációs tevékenység területén, ismereteket adjanak át az egészséges táplálkozás alapelveiről. Fontos célnak tartják továbbá, hogy a tagok ismerjék meg az egészségügyi problémájuk leküzdéséhez, vagy szinten-tartásához segítséget nyújtó gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök kínálta lehetőségeket.

Az egyesület tagjai havonta tartanak taggyűléseket, klubfoglalkozásokat, ahol a hasonló problémával küzdő emberek együtt tölthetik szabadidejüket, szórakozhatnak, bővíthetik ismereteiket, kulturális programokon vehetnek részt.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma nemenként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - férfiak	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - nők
2013	150	222
2014	139	209
2015	133	202
2016	135	190
2017	128	180
2018	126	167
2019	109	152

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény szerint megváltozott munkaképességű személyek ellátásaira jogosult az a 15. életévét betöltött személy, akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű és aki a jogszabályban meghatározott ideig biztosított volt; keresőtevékenységet nem végez és rendszeres pénzellátásban nem részesül.

A megváltozott munkaképességű személyek száma a fenti adatok alapján csökkenő tendenciát mutat az utóbbi években, ami annak tudható be, hogy a megváltozott munkaképességűek folyamatosan érik el a nyugdíjas kort, melynek eredményeként kikerülnek ebből a kategóriából.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma	Egyházi fenntartású intézményben	Civil fenntartású intézményben
2015	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.
2018	n.a.	n.a.	n.a.
2019	n.a.	n.a.	n.a.
2020	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, helyi adatszolgáltatók.

A fogyatékkal élők számára helyben bentlakásos intézmények vannak. Nappali ellátást nyújtó intézmény Orosházán és Békéscsabán érhető el.

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (Fot.tv.) 15-16. §-a értelmében a fogyatékossgal élő személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult.

A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető.

Ha a fogyatékossgal élő személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

Az a személy nevezhető fogyatékossgal élő munkavállalónak, akit a jogszabályi rendelkezések szerint fogyatékossgal élőként elismert egyén, vagy elismerten fizikai, elmebeli vagy pszichológiai károsodásban szenvedő munkavállaló.

A települési önkormányzat által szervezett közfoglalkoztatási programokban olyan megváltozott munkaképességű munkavállaló juthat munkához, aki a közmunkaprogramba való felvétele előtt a Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályán nyilatkozik a számára folyósított, megváltozott munkaképességű személyeket megillető ellátásról, és arról, hogy a rehabilitációs célú közfoglalkoztatásba bevonható-e a rokkantsága fokának megfelelő kategóriába sorolás alapján. Az elmúlt tíz év közfoglalkoztatási gyakorlata azt mutatja, hogy eddig már több megváltozott munkaképességű személynek tudunk munkát biztosítani, bár a rokkantságuk foka alapján történő nyilvántartásuk nem lehetséges.

b) munkavállalást segítő lehetőségek

Gyakori probléma, hogy kevés a foglalkoztatási lehetőség, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak a különleges eszközök és feltételek.

A védett foglalkoztatás túlsúlya mutatkozik az integrált foglalkoztatással szemben. Probléma továbbá, ha nem áll rendelkezésre olyan foglalkoztatási szakember, aki a fogyatékos személy állapotának ismeretében javaslatot tesz a foglalkoztatás jellegére és helyére. Amennyiben nincs képzett szakember, aki a munkahelyi beszoktatást kísérlje, úgy sikertelen lehet a beszoktatás, amelynek következménye a fogyatékos munkavállaló alkalmatlanságának rövid időn belüli megállapítása. Mindezekre tekintettel javasolt folyamatosan felkutatni a fogyatékos munkavállalókkal is betölthető álláshelyeket, és fogyatékosügyi mentor, tanácsadó foglalkoztatásával a fogyatékos személyek elhelyezkedését biztosítani. Javasolt önkormányzati szakember ez irányú képzése, állami és civil munkaerőpiaci szolgáltató szervezet bevonása a feladat megoldásába.

Nem rendelkezünk adattal arról, hogy a településen lévő gazdasági vállalkozások alkalmaznak-e, illetve milyen mértékben alkalmaznak fogyatékosokkal élő személyt. A városban 15-20 csökkent vagy megváltozott munkaképességű személynek ad munkát az Összefogás az Egyenlő Esélyekért Nonprofit Közhasznú Kft. napi 4-6 órában. A dolgozók általában nyomdaipari termékeket dolgoznak fel, hajtogatnak, s viszonylag jó fizikai állapotban vannak, képesek önállóan eljárni munkahelyükre. Amellett, hogy anyagi helyzetük javítását szolgálja a foglalkoztatásban megkeresett jövedelem, nagyban hozzájárul gyógyulásuk, és mentális állapotuk javulásához az a tény, hogy a társadalomnak szüksége van rájuk, valamint az, hogy nem magányosak, mivel hasonló problémával küzdő emberek között vannak. A foglalkoztató fenntartását állami támogatásból fedezik, de számos igényük nincs kielégítve, pl. az épület és a nyílászárók állaga, mosdók akadálymentesítése, fűtés korszerűsítése még várat magára.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Nincs adatunk ilyen esetről.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

A saját lakókörnyezetben, lakóotthonban élő fogyatékos személyeknek nyújt alapszolgáltatást a Csillagház épületében működő Támogató Szolgálat. A támogató szolgálat többek között a különböző közösségi és szabadidős szolgáltatások elérésében (mind szállítás, mind kommunikáció szintjén) ad támogatást, emellett az igénybe vevő környezetében, lakásán nyújt fejlesztést, gondozást, segíti az önálló életvitelt, támogatja az ön-érdekérvényesítést.

A személyes szociális gondoskodási ellátások közül nappali ellátás (klub, fejlesztő napközi otthon stb.) a saját lakókörnyezetben élő fogyatékos személyeknek napközben nyújt fejlesztést, étkezést, segít az önálló életvitelben és a társadalmi szerepek gyakorlásában.

Az önálló életvitelt támogató intézmény Csorváson az előzőekben ismertetett a Mozgáskorlátozottak Békés Megyei Egyesülete – Csillagház Szociális Szolgáltató Központ, Lakóotthon és Integrált Támogató Szolgálat, valamint ilyen irányú segítséget nyújt a Békéscsabai Humán Szolgáltató Központ Csorváson működő csoportja. A Misszió a gondozásra szoruló részére saját lakásában, lakókörnyezetében nyújt szolgáltatást úgy, hogy az ellátást igénybe vevő fizikai, mentális, szociális szükségeit saját környezetében, életkorának, élethelyzetének és egészségi állapotának megfelelően, meglévő képességeinek fenntartásával, felhasználásával, fejlesztésével biztosított legyen.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzübeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Az alábbiakban felsoroljuk és röviden ismertetjük azokat az ellátási formákat, amelyeket jogszabályok biztosítanak a fogyatékkal élő személyek számára. Az ezekhez való hozzáférés helyi vizsgálata az esélyegyenlőségi helyzetelemzés egyik feladata.

Lehetséges, hogy a fogyatékos személy megfelelő információk hiányában nem részesül a számára jogszabály szerint járó pénzbeli és természetbeni ellátásban.

Ellátási formák:

- Fogyatékosági támogatás: A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 22. §-a alapján biztosított fogyatékosági támogatás a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A támogatás célja, hogy - a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül - anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.
- Rokkantsági járadék: A rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet értelmében rokkantsági járadékra jogosult az a személy, akinek a 25. életéve betöltése előtt keletkezett egészségkárosodása legalább 70%-os mértékű, és nyugellátásban, baleseti nyugellátásban vagy megváltozott munkaképességű személyek ellátásában nem részesül.
- Közlekedési kedvezmény: A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet 6. §-a értelmében szerzési és átalakítási támogatásra (közlekedési kedvezmény) a súlyos mozgáskorlátozott személy jogosult.
- Parkolási igazolvány: a mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról szóló 218/2003. (XII. 11.) Korm. rendelet szerint parkolási igazolványra az a személy jogosult,
  1. aki közlekedőképességében súlyosan akadályozott,
  2. aki látási fogyatékosnak; értelmi fogyatékosnak; autistának; mozgásszervi fogyatékosnak minősül,
  3. akit a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló rendelet alapján 2001. július 1-jét megelőzően vaknak minősítettek, vagy aki vaknak vagy gyengénlátónak, mozgásszervi fogyatékosnak, értelmi fogyatékosnak vagy autistának minősül
- Fogyatékos személyek számára biztosított alap- és szakosított ellátási formák:
Szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás
Szakosított ellátási formák: ápolást, gondozást nyújtó intézmények, fogyatékos személyek otthona, rehabilitációs intézmények, fogyatékos személyek gondozóháza, lakóotthon

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Környezet

A fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre. Ez a jog vonatkozik különösen a közlekedéssel és az épített környezettel kapcsolatos tájékozódási lehetőségekre. (Fot. tv. 5. § (1)- (2))

Kommunikáció

A fogyatékos személy számára biztosítani kell az egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét a közérdekű információkhoz, továbbá azokhoz az információkhoz, amelyek a fogyatékos személyeket megillető jogokkal, valamint a részükre nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatosak. A kommunikációban jelentősen gátolt személy számára a közszolgáltatások igénybevételekor lehetővé kell tenni a tájékozódás és a személyi segítség feltételeit. (Fot.tv. 6.- 7. §) A megfelelően hozzáférhető információ létrehozása olyan szakmai feladat, mely kezdetben nehézséget okozhat. Érdemes olyan szakmai szolgáltató szervezeteket bevonni, mint pl. a jelnyelvi tolmácsszolgálatok, a könnyen érthető fordításokat készítő ÉFOÉSZ és tagszervezetei, a speciális eszközkölcsönzők.

Közlekedés

A közlekedési rendszereknek és a tömegközlekedési eszközöknek, utasforgalmi létesítményeknek - beleértve a jelző- és tájékoztató berendezéseket is - alkalmasnak kell lenniük a fogyatékos személy általi biztonságos igénybevételekre. Közhasználatú parkolóban a közlekedésében akadályozott fogyatékos személyek számára - a külön jogszabály szerint - megfelelő számú és alapterületű parkolóhely kialakításáról kell gondoskodni. (Fot.tv. 8.- 10. §)

Támogató szolgálat, segédeszköz

Fogyatékos személy részére biztosítani kell a fogyatékosága által indokolt szükségleteinek megfelelő támogató szolgálat igénybe vételét, továbbá segédeszközt. Az árhoz nyújtott támogatással beszerezhető segédeszközök körét és a támogatás módját, valamint mértékét külön jogszabály határozza meg. (Fot.tv. 11. §)

Egészségügy

A fogyatékos személy egészségügyi ellátása során figyelemmel kell lenni a fogyatékoságából adódó szükségleteire. A fogyatékos személy egészségügyi ellátása során törekedni kell arra, hogy az ellátás segítse elő a rehabilitációját, társadalmi beilleszkedését, továbbá, hogy ne erősítse a betegségtudatát. (Fot.tv. 12. §) A modern emberi jogi szemlélet érvényesülése a fogyatékos emberek ellátása során alapelv.

Oktatás, képzés

A fogyatékos személynek joga, hogy állapotának megfelelően és életkorától függően korai fejlesztésben és gondozásban, óvodai nevelésben, iskolai nevelésben és oktatásban, fejlesztő felkészítésben, szakképzésben, felnőttképzésben, továbbá felsőoktatásban vegyen részt a vonatkozó jogszabályokban meghatározottak szerint. Abban az esetben, ha az - az e célra létrehozott szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint - a fogyatékos személy képességeinek kibontakoztatása céljából előnyös, a fogyatékos személy az óvodai nevelésben és oktatásban a többi gyermekkel, tanulóval együtt - azonos óvodai csoportban, illetve iskolai osztályban - vesz részt. A kiskorú fogyatékos személyt megilleti az a jog, hogy fejlesztése késedelem nélkül megkezdődjön, amint fogyatékoságát megállapították (Fot.tv. 13. §).

Lakóhely, közösségbe való befogadás, önálló életvitel

A fogyatékos személynek joga van a fogyatékoságának, személyes körülményeinek megfelelő - családi, lakóotthoni, intézményi - lakhatási forma megválasztásához (Fot.tv. 17. §). A közösségi beilleszkedést segíthetik a fogyatékos emberek érdekvédelmi szervezetei, a települési civil szervezetek rendezvényeibe való bekapcsolódás, a közművelődési intézmények által meghirdetett programokba, eseményekbe való bekapcsolódás is.

Kultúra, sport

A fogyatékos személy számára lehetővé kell tenni a művelődési, kulturális, sport- és más közösségi célú létesítmények látogatását. A fogyatékos személy számára - sportolási lehetőségeinek megteremtéséhez - a sportolási célú, szabadidős intézmények használatát hozzáférhetővé kell tenni (Fot.tv. 18. §).

A rehabilitációhoz való jog

A fogyatékos személynek joga van a rehabilitációra. E jog érvényesítését rehabilitációs szolgáltatások, ellátások biztosítják. Az ehhez kapcsolódó állami feladatot a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének biztosítására létrehozott, a társadalmi esélyegyenlőség előmozdításáért felelős miniszter szakmai felügyelete alatt álló szervezet látja el. Az érintett célcsoport sok esetben nem rendelkezik megfelelő információval a saját jogai és lehetőségei tekintetében, ezen mindenképpen változtatni szükséges.

A helyi politikai életben és közéletben való részvételhez való jog

A fogyatékos személynek joga, hogy másokkal azonos alapon, hatékonyan és teljes körűen vehessenek részt a helyi politikai életben és a közéletben, közvetlenül vagy szabadon választott képviselőkön keresztül, beleértve a fogyatékossgal élő személyek jogát és lehetőségét a szavazásra és választhatóságra. A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. tv 29. cikk) értelmében a fogyatékossgal élő emberek önérvényesítő mozgalmainak erősödése, saját maguk képviseleti lehetőségének támogatása kiemelt feladat.

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése

A település egészségügyi alapszolgáltatásainak mindegyike akadálymentesen elérhető a szolgáltatást igénybevevők számára. A településen nem érhető el kifejezetten a rehabilitációs szolgáltatások fogyatékossgal élő személyek számára, de a rehabilitációs ellátásban részesülők közül néhányan integrált vagy támogatott munkahelyeken dolgozhatnak. A rehabilitációs ellátások igénybevételéhez az igénybevevőknek a környező városokba kell utazniuk, a helyben működő szociális szolgáltatást nyújtó szervezetek ezeknek az elérésében, a szolgáltatáshoz jutás megszervezésében tudnak segítséget nyújtani.

b) a települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

A jogszabályi előírás szerint az összes költségvetési intézménynek, az összes önkormányzati és közszolgáltatást nyújtó intézményeknek akadálymentesnek kellene lennie.

Fontos, hogy a közszolgáltatás tényleges igénybe vételéhez nem elég az épületbe bejutni, azt be is kell tudni járni -legalább a közszolgáltatás igénybevételéhez szükséges mértékben-, valamint veszély esetén biztonsággal el kell tudni hagyni az épületet. A közszolgáltatás akkor hozzáférhető, ha a fizikai megközelítés lehetőségén túl az épületen belüli tájékozódás lehetősége biztosított a vak és gyengén látó, a siket, és nagyothalló, az értelmi fogyatékos, az autista, a súlyosan-halmozottan fogyatékos személy számára. A mozgássérültekkel kapcsolatban leggyakrabban a biztonságos és akadálymentes (fizikai akadálymentesítés), vakok, gyengén látók, hallássérültek esetében pedig az érzékelhető környezetről van szó. Ebben az esetben infokommunikációs akadálymentesítésről beszélünk.

Csorvás város önkormányzati tulajdonban lévő középületei és azok akadálymentesítettsége:

- Polgármesteri hivatal épülete: mozgáskorlátozott mosdóval és rámpával van ellátva főépület, mobil rámpával van ellátva a házasságkötő terem épülete
- ÁMK István király úti iskola – fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés
- ÁMK Petőfi utcai iskola - fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés
- ÁMK Arany J. úti, egykori iskolaépülete, ma helytörténeti gyűjtemény – fizikai akadálymentesítés
- ÁMK István király úti óvoda – fizikai akadálymentesítés
- ÁMK Bocskai utcai óvoda és bölcsőde épületei- fizikai akadálymentesítés

- Művelődési Ház és Könyvtár - fizikai akadálymentesítés
- Egészségügyi Centrum és Védőnői Szolgálat épületei - fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés
- Alapfokú Művészeti Iskola – nincs akadálymentesítés
- Egyesített Szociális Intézmény idősek bentlakásos otthona – fizikai akadálymentesítés
- Egyesített Szociális Intézmény nappali ellátást biztosító helyiségei – fizikai akadálymentesítés
- Családsegítő Szolgálat – a Móra utcai épület nem akadálymentes, a Szolgálat ideiglenes elhelyezést biztosító Védőnői Szolgálat épülete fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

Csorváson is élnek kerekesszékekkel közlekedők. A kerekesszékesek egy része a városban mozgáskorlátozottak számára kialakított lakóotthonban él, más része pedig helyi lakosként a saját otthonában lakik. A lakóotthonokban a fizikai és az infokommunikációs akadálymentesítés megoldott. A mozgáskorlátozottak saját otthonaikat pedig lehetőségeikhez és igényeikhez mérten – esetenként támogatások igénybevételével akadálymentessé alakították át. A közszolgáltatásokhoz való akadálymentes hozzáférés részben biztosított, mivel a középületek fizikai akadálymentesítése megtörtént, kivéve a házasságkötő termet, mely jelenleg nem elérhető számukra. Megoldást egy mobil rámpa jelenthet. Infokommunikációs akadálymentesítés néhány középületben még megoldásra vár. A sport- és kulturális programok egy része szabadtéren van, ezek a rendezvényterek akadálymentesen megközelíthetők. A Művelődési Házban szervezett programokhoz is akadálymentesen hozzáférhet a fogyatékkal élő ember, ugyanis itt a fizikai és az infokommunikációs akadálymentesítés megtörtént. A házi orvosok az egészségügyi alapellátást a 2010-ben átadott Egészségügyi Centrumban végzik. Ebben az épületben komplex akadálymentesítés történt. Azon túlmenően, hogy fizikailag akadálymentesen megközelíthetőek a rendelők, a látássérülteket a burkolatokba beépített eltérő színű sávok igazítják útba, a látássérültek számára Braille írással készült feliratok adnak útbaigazítást, a hallássérültek kommunikációját pedig indukciós hurok segíti.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége

A jelenleg rendelkezésünkre álló adatok szerint a településünkön foglalkoztatást végző vállalkozások épületeinek jelentős részében nincs fizikai vagy infokommunikációs akadálymentesítés.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

Csorváson a közösségi és egyéni közlekedésben teljeskörű fizikai és infokommunikációs akadálymentesítettségről nem beszélhetünk, ez a feladat még megoldásra vár. A közlekedésben további problémát jelent egyes járdaszakaszok rossz minősége, melyek megnehezítik, vagy lehetetlenné teszik a kerekesszékekkel történő biztonságos közlekedést. Néhány útszakaszon a kiemelt szegélyek képeznek akadályt a gépkocsival utazó fogyatékosokkal élő emberek számára. Újdonság, hogy az önkormányzat a település főutcájának három kiemelt gyalogátkelőhelyén létesített okos-zebrát, amely egy fényjelzést adó berendezés. Akkor lép működésbe, amikor a gyalogos megközelíti a zebrát, ilyenkor a közúton közlekedők számára fényjelzéssel biztosítja a figyelemfelkeltést.

f) fogyatékosokkal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosokkal élő személyek nappali intézménye stb.)

A városban található néhány mozgáskorlátozott parkoló pl.: egészségügyi centrumnál, iskolánál. Továbbá egy esetben süllyesztett szegély és akadálymentes útcsatlakozás készült a parkoló és a járda között. Más speciális közlekedési megoldás nincs a településen.

Kifejezetten csak a fogyatékossgal élő személyek számára létesített nappali ellátást biztosító intézmény helyben nincsen, de a közeli nagyobb városokban elérhető.

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

A települési önkormányzat tulajdonában álló ingatlanban helyet biztosítunk a mozgáskorlátozottakat képviselő helyi szervezetek számára, amely működésüket segítő infrastrukturális háttérrel biztosít nekik.

A városi könyvtárban lehetőség van hangoskönyvek kölcsönzésére vagy azok helyben történő olvasására, használatára. A könyvtár a gyengénlátó olvasóközönség számára egy olvasógépet szerzett be. Az új könyvek beszerzésénél nagy gondot fordítanak arra, hogy minél több, viszonylag nagy betűmérettel nyomtatott ún. „öregbetűs” könyvet vásároljanak a látássérültek illetve az idősek számára.

7.4 Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

A településen nem ismert olyan programoknak a tervezése és megvalósítása, amely kizárólag a helyben élő fogyatékossgal rendelkező személyek számára nyújt valamilyen speciális szolgáltatást, lehetőséget.

7.5 A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A fogyatékossgal élő személyek mindennapjait leginkább befolyásoló, és életminőségüket leginkább meghatározó problémák egyike a társadalomból való kirekesztettség-érzésük, amit helyben a közösségi programok akadálymentes helyszíneken való megszervezésével tudunk megszüntetni. Évtizedek óta probléma a helyi kereskedelmi egységek fizikai akadálymentesítettségének elmaradása, ami azt jelenti, hogy a városban csak három nagy élelmiszerboltba lehet bejutni kerekesszékekkel, de pl. a virágboltok, a zöldségesek, a hentesüzletek, a ruházati- és a háztartási vegyiárukat forgalmazó üzletek alkalmatlanok a kerekesszékes vagy babakocsis bejutásra. A kereskedelmi egységek tulajdonosainak meg kell látniuk a lehetséges vásárlót a kerekesszékekkel közlekedők személyében is.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékossgal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A foglalkoztatáshoz jutás és a foglalkoztatásban való megmaradás felkészült támogató személyek vagy az akadálymentesítettség hiányában nem valósul meg.	Megfelelő szakértelmű segítők igénybevétele, illetve pályázati források bevonásával az akadálymentesítettség fejlesztése.
Hiányzó, nem megfelelő, nem az igények szerint rangsorolt akadálymentesítettség.	Az akadálymentesítés helyi tervezése, pénzforrások felkutatása, megfelelő

	szakértők, tanácsadók bevonása a tervezésbe.
A fogyatékkal élőket foglalkoztató, önkormányzati tulajdonú épület felújításra, korszerűsítésre szorul.	Az ingatlan felújítására lehetőséget adó pályázati források segítségével korszerűsíteni kell a fogyatékkal élő személyek munkavállalását biztosító épületet.
A fogyatékkal élő foglalkoztatottak száma alacsony	A foglalkoztatók létszámát növelni kell, erre forrásteremtés pályázat útján, vagy egyéb támogatásból.
A fogyatékkal élő személyeket foglalkoztató épület fenntartási költségei magasak.	Az épület fenntartási költségeit racionalizálni kell, a forrásteremtés pályázati úton lehetséges.
A települési járdák és útburkolatok szintbeli hiányosságai, eltérései miatt közlekedési problémák akadályozzák a kerekesszékekkel, járóbottal, vagy vakvezető bottal közlekedőket.	A balesetveszélyes járdaszakaszok újjáépítése és a kiemelt szegélyek süllyesztése szükséges pályázati források bevonásával.
Kevesen vannak tisztában a szociális téren vagy állapotuk miatt igénybe vehető támogatásokról	Tájékoztatás nyújtása a szociális ellátások igénybevételének lehetőségéről.
Az utóbbi évek tapasztalatai alapján sajnos megállapítható, hogy egyre több sajátos nevelési igényű gyermekről kell gondoskodni. Egy sajátos nevelési igényű (SNI-s) gyermeket gondozási, nevelési szempontból két gyermekként, az egészséges gyermekekkel együtt nevelhető egy autista gyermeket három gyermekként kell figyelembe venni a korosztálynak megfelelő óvodai csoportba való besorolás tekintetében. Az egy óvodai csoportba sorolható gyermeklétszám alapján kötelező biztosítani a jogszabályban rögzített mértékű egy főre jutó négyzetméter területet, figyelemmel az egészségesek és az egészségügyi problémákkal küzdők arányára, tervet nyújtva a nehézségekkel küzdők integrációs törekvéseinek. Jelenleg az óvoda nem rendelkezik ehhez megfelelő számú férőhellyel.	Sürgősen szükség van egy új csoportszobára az önkormányzati óvoda István király utcai feladatellátási helyén a 3 évesek kötelező óvodai nevelésének feladatellátása céljából.
A fogyatékkal élők közül sokan szociálisan rászorulók, ugyanis az otthoni élelmiszer ellátottságuk nem kielégítő, így egyre többen jogosultak a szociális étkeztetést igénybe venni, azonban a közétkeztetést ellátó korszerűtlen konyha hosszú távon nem tudja ellátni ezt a feladatot.	A közétkeztetés korszerűsítése: a település napközi konyhájának felújítása, technológiai és energetikai korszerűsítése a hatékonyabb ellátás és a megnövekedett kapacitás-igények kiszolgálása érdekében.
A városi programlehetőségek tartalmi és mennyiségi vonatkozásban további fejlesztést igényelnek, és növelni kell a civil szervezetek valamint a lakosság szerepvállalását is a	A fogyatékkal élőket érintő kulturális, közösségi, szociális, munkaerő-piaci, bűnmegelőzési, mentálhigiénés egészségmegőrző és egyéb, a társadalmat

<p>rendezvénykínálat megvalósításában. A programkínálat minőségi és mennyiségi tulajdonságainak javítása érdekében annak kiterjesztésére, továbbá a társadalmi aktivitás ösztönzésére lenne szükség.</p> <p>A bővülő programlehetőségek, a szociális tevékenységek iránti megnövekedett társadalmi igények újabb közösségi és neutrális terek kialakítását, valamint a meglévők bővítését, fejlesztését, és minőségi tartalommal való megtöltését indokolják. Kijelenthető tehát, hogy az azonosított problémák között igen nagy fajsúllyal jelent meg a közösségi terek kulturális-infrastrukturális deficite.</p>	<p>aktuálisan érintő témájú programok kínálatának színesítése, annak érdekében, hogy mindenki megtalálja saját maga és környezete számára a legalkalmasabb programot, legyen szó workshopról, kiállításról, tanácsadásról, falunapról, segítő szolgáltatásról.</p>
---	--

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

Jellemző a szolgáltatásokra, hogy egymásra épülnek, egymást kiegészítik. A személyre szabott szolgáltatások biztosítását a helyi ellátórendszeren belüli koordináció, együttműködés biztosítja. Ezek pontos számáról, szervezettségéről nem állnak adatok rendelkezésünkre.

b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása.

Az önkormányzati - nemzetiségi önkormányzati együttműködést kétoldalú megállapodás szabályozza. Az együttműködés pénzügyekhez kapcsolódó adminisztrációs feladatok ellátására, rendezvények lebonyolítására is kiterjed. Biztosítja a működési feltételeit, a városban elérhető közszolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférést és támogatja a szellemi és tárgyi örökségük védelmét. Csorvason az utóbbi évtizedben megerősödtek a civil szervezetek, és munkájukat agilis, a település érdekeit figyelembe vevő vezetők irányítják. Az önkormányzat lehetőségei szerint, munkájukat segítve támogatásban részesíti őket. A civil szervezetek esetében a Képviselő-testület szakmai munkájuk függvényében pályázati úton támogatja rendezvényeiket (sporttámogatás, városi rendezvények, nemzetközi kapcsolatok, a helyi kultúra és művészetek támogatása). A szlovák és roma nemzetiségi önkormányzatok munkáját a törvényi előírás függvényében segíti, bevonja a véleménynyilvánítás, a települést érintő ügyek döntéseinek előkészítésébe. Elsősorban kulturális területen kapcsolódnak a város életébe és hagyományápoló tevékenységükkel gazdagítják a helyi civil életet.

Az egyházi szervezetek főleg hitoktatási szerepet töltenek be a város életében az oktatási intézményekben kifejtett tevékenységük által is. Városi rendezvényeken együttműködnek az önkormányzattal. Erősnek mondható az önkormányzat és a civil szervezetek kapcsolata, továbbá jó az együttműködés egyház-önkormányzati intézmények között, mely megnyilvánul az eredményekben, sikeres rendezvényekben.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

Az önkormányzat a város érdekeit szem előtt tartva több területen is együttműködik a térség településeivel. Elsősorban szociális területen erős az együttműködés, az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálatával. Több önkormányzat együttműködésével oldják meg a hulladékgyűjtés helyzetének javítását is.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A nemzetiségi önkormányzatok érdekképviselőket is ellátnak, képviselik a nemzetiségük érdekeit, törekednek az esélyegyenlőség megtartására. A nemzetiségi önkormányzatok tagjai között megtalálhatók a helyi esélyegyenlőségi célcsoportok képviselői.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A városban működő civil szervezetek többsége kapcsolódik, illetve részt vesz a közfeladatok ellátásában. A civil szervezetek az érintett célcsoportokkal kapcsolatosan is az esélyegyenlőség elérésére törekszik. A szervezetek alapszabályukban meghatározott módon képviselik tagságukat,

társadalmi párbeszédet kezdeményeznek szükség esetén, támogatják lehetőségükhöz mérten a látókörükben élő rászoruló célcsoport tagjai

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

Az önkormányzat számára fontos a helyi vállalkozások szerepvállalása, a város érdekeit figyelembe vevő intézkedéseik megtétele. Törekednek a jó partneri kapcsolat kialakítására, mely eredményeként közös akarattal tudnak lépéseket tenni az esélyegyenlőség megteremtéséért.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

Az adatgyűjtés folyamán összefoglaltuk a településen élők problémáit és az esélyegyenlőség biztosítása kapcsán felszínre kerülő akadályokat, problémákat. Az információgyűjtés kiterjedt a kistérségi és helyi dokumentumokra, a Csorvást érintő területekre, megismertük a megkérdezett szervezetek jellemzőit, lehetőségeit, szabályozásukat és mindazt, amit eddig tettek és tesznek a saját területükön az esélyegyenlőség biztosítása érdekében.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP fórumot

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP fórum szervezése. A HEP fórum segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzat esélyteremtő feladatainak ellátását.

Az Csorvás Város Esélyegyenlőségi Programjának nyilvánossága a települési önkormányzat honlapján való megjelenéssel biztosított. Csorvás Város Önkormányzatának Esélyegyenlőségi Programja a Polgármesteri Hivatalban ügyfélfogadási időben bármikor a lakosok rendelkezésére áll, így a város teljes lakosságának hozzáférése biztosított a tervezett esélyegyenlőség folyamatok, tevékenységek megismerésére és a megvalósítás folyamatos ellenőrzésére.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	<i>problémák beazonosítása rövid megnevezéssel</i>	<i>fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel</i>
Romák és mélyszegénységben élők	Szociális kompetenciahiányokkal, ingerszegény környezetben élő, eladósodott, alacsony iskolai végzettségű személyek, akiknek kevés munkavállalási lehetőségük adódik.	Tanulásösztönzés, átképzés, a közétkeztetési szolgáltatás fejlesztése, közfoglalkoztatásba bevonás, bölcsőde- és óvodafejlesztés, Biztos Kezdet Gyermekház létesítése
Gyermekek	A hátrányos helyzetű gyermekek közül többen szocializálatlanok, gyermekpszichológiai ellátásra szorulnak. Kevés a beltéri és szabadidő-eltöltési és sportolási lehetőségük.	A gyermekek számára gyermekpszichológiai és mentálhigiénés ellátás biztosítására, bringapark, játszóterek, futópálya létesítésére, napközi konyha fejlesztésére, tornaterem és Tornacsarnok fejlesztésére van szükség.
Idősek	Az idősek – és különösen a nők - körében gyakori az elmagányosodás, mégis kevesen veszik igénybe a nappali ellátást. Az egészségügyi állapotuk rosszabbodik, a szociális ellátások elérhetőségéről azok közzététele ellenére kevesen tudnak. Az idősek többségének hulladékkezelési elvei elavultak, de szívesen látogatják a rossz állapotban lévő Helytörténeti Gyűjteményt.	A nappali ellátás fejlesztése, az egészségmegőrzés lehetőségeiről és a szociális ellátásokhoz való hozzáférés lehetőségeiről szóló tájékoztatás, a szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése, a Helytörténeti Gyűjtemény épületének korszerűsítése
Nők	Az egyedülállóvá vált nők közül többen rendezetlen családi jogállással (apai elismerő nyilatkozat nélkül, vagy szülői felügyeleti jog bírósági megállapítása nélkül) nevelik gyermekeiket, esetenként rejtve marad a családon belüli erőszak. Kevés a szünidei gyermekfelügyeleti lehetőség, a nők sportolási lehetősége korlátozott, a nők önképzési lehetőségei és még fejlesztésre szorulnak.	A Gyermekvédelmi Jelzőrendszer tagjainak aktív együttműködése mentálhigiénés tanácsadással segíthetné az egyedül maradt gyermekes nőket. a településen élő nők mindennapjait segíti, a sportolási, önképzési és szünidei gyermekfelügyeleti lehetőségek pedig az életminőségüket javítják.

<p>Fogyatékkal élők</p>	<p>A foglalkoztatás akadályoztatása és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés hiánya a fizikai akadálymentesítés hiánya miatt. A fogyatékkal élőket foglalkoztató, önkormányzati tulajdonú épület felújításra, energetikai korszerűsítésre és további fizikai akadálymentesítésre szorul.</p>	<p>A közszolgáltatást nyújtó és kereskedelmi célú ingatlanok fizikai akadálymentesítésére van szükség.</p>
<p>Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás</p>	<p>A járda- és kerékpár úthálózat kiépítettségének mértéke fejlesztésre, az elavult területeken javításra szorul. A település nagyobb részén energetikai szempontból korszerűtlen, nem hatékony és nem gazdaságos a közvilágítás. Ezek a problémák súlyos veszélyt jelentenek a település közlekedési, közbiztonsági helyzetére, ezért megszüntetésük feltétlenül indokolt.</p>	<p>A járdahálózat, a közvilágítás, és a közbiztonság eszközállományának (térfigyelő kamerarendszer) fejlesztése. korszerűsítése szükséges.</p>
	<p>Az utóbbi időben emelkedett a születések száma. Jelenleg az óvodai férőhelyek megteltek.</p>	<p>Az István király utcai feladatellátási helyen új csoportszoba és többfunkciós terem kialakítása vált szükségessé.</p>
	<p>A napközi konyhára egyre nehezebb feladat hárul az előállítandó adagszámok növekedése miatt.</p>	<p>A közétkeztetés korszerűsítése: település napközi konyhájának felújítása, technológiai és energetikai korszerűsítése a hatékonyabb ellátás és a megnövekedett kapacitás-igények kiszolgálása érdekében.</p>
	<p>A városi programlehetőségek tartalmi és mennyiségi vonatkozásban további fejlesztést igényelnek, és növelni kell a civil szervezetek valamint a lakosság szerepvállalását is a rendezvénykínálat megvalósításában. A programkínálat minőségi és mennyiségi tulajdonságainak javítása érdekében annak kiterjesztésére, továbbá a társadalmi aktivitás ösztönzésére lenne szükség. A bővülő programlehetőségek, a szociális tevékenységek iránti megnövekedett társadalmi igények újabb közösségi és neutrális terek kialakítását, valamint a meglévők bővítését, fejlesztését, és minőségi tartalommal való megtöltését indokolják. Kijelenthető tehát, hogy az azonosított problémák között igen nagy</p>	<p>A célcsoportokat érintő kulturális, közösségi, szociális, munkaerő-piaci, bűnmegelőzési, mentálhigiénés egészségmegőrző és egyéb, a társadalmat aktuálisan érintő témájú programok kínálatának színesítése, annak érdekében, hogy mindenki megtalálja saját maga és környezete számára a legalkalmasabb programot, legyen szó workshopról, kiállításról, tanácsadásról, falunapról, segítő szolgáltatásról.</p>

fajsúllyal jelent meg a közösségi terek kulturális-infrastrukturális deficite.	
--	--

Jövőképünk

- Olyan településen kívánunk élni, ahol a hátrányos helyzetűek, a romák egyenlő eséllyel férhetnek hozzá a szolgáltatásokhoz, foglalkoztatáshoz.
- Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők helyzetében hosszú távra szóló, pozitív változás következzen be.
- Kiemelt területnek tartjuk, hogy a gyerekek egyenlő eséllyel férjenek hozzá az oktatáshoz, biztosított legyen az egészséges fejlődésükhöz szükséges családi, közösségi és anyagi háttér.
- Folyamatosan odafigyelünk az idősek társadalmi helyzetének, közösségi részvételének javítására, a szolgáltatásokhoz és információhoz való hozzájutásra, valamint figyelemmel kísérjük az egészségi állapotukban és életvitelükben bekövetkezett változásokat.
- Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a munkahelyi diszkrimináció csökkentését, védett tulajdonságuk miatt.
- Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők esélyegyenlőségére, az őket megillető különleges bánásmód meglétére, az akadálymentesítést szolgáló intézkedésekre.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés és következtetésekben feltárt probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Településszintű probléma												
1	Biztonságos járdahálózat	A járdahálózat-fejlesztésre szorul. A település járdarendszere több helyen elavult, előregedett, 9894 méteren pedig hiányzik. A babakocsik, a kerekesszékesek és a gyermekkerékpárok számára a régebben	A település utcáinak járdáin biztonságosan közlekedhetnek a gyalogosok, kerekesszékesek, babakocsisok.	Csorvás Város Önkormányzatának Társadalmi-Gazdasági Programjában (2020-2026) szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A járdahálózat teljes településen történő kiépítése szükséges: közel 10.000 méter járda építése, a meglévő sérült, veszélyes járdaszakaszok alkalmassá tételét a babakocsik és kerekesszékesek közlekedésére	Polgármester	2027.12.31.	megépült járdaszakaszok, felújított régen épült járdák	Humánerőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A kiépített és felújított járdahálózat évtizedeken át szolgálja a város lakóit.	-

		épített járdák kevésbé alkalmasak a közlekedésre.				tartalmazza az intézkedés.						
2	Biztonságos kerékpárút-hálózat	A kerékpárút-hálózat fejlesztésre szorul	A település kerékpárútjain biztonságosan és akadálymentesen közlekedhetnek a kerékpárosok és a motoros kerekesszékekkel közlekedők is.	Csorvás Város Önkormányzatának Társadalmi-Gazdasági Programjában (2020-2026) szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A település meglévő kerékpárútjait fel kell újítani, valamint egyes útszakaszokon új kerékpárutak kijelölése és építése szükséges.	Polgármester	2027.12.31.	felújított kerékpárutak, újonnan épült kerékpárutak	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önrő	A kiépített és felújított kerékpárút-hálózat évtizedeken át szolgálja a város lakóit.	-
3	Biztonságos közlekedést segítő közvilágítás	Az elavult közvilágítás fejlesztésre szorul. A közvilágítás nem megfelelő az iskolaépületek és sportlétesítmények környékén, ez korlátozza a biztonságos közlekedést.	A közvilágítás hatékonyan segítse az éjszakai közlekedést és segítse elő a közbiztonság javulását.	Csorvás Város Önkormányzatának Társadalmi-Gazdasági Programjában (2020-2026) szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A település belterületén a közvilágítást biztosító lámpatesteket a fényerő növelése érdekében korszerű fényforrásokkal kell ellátni, máshol a indokolt helyeken új LED, illetve napelemes lámpatesteket kell kihelyezni.	Polgármester	2027.12.31.	a közvilágítást biztosító lámpatestekben elhelyezett korszerű fényforrások, kevesebb regisztrált közlekedési baleset	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önrő	A felújított közvilágítási hálózat energiahatékonyan biztosítja a helyi közlekedés és a közbiztonság feltételeit.	-
4	A közbiztonság fejlesztése	A közbiztonság fejlesztésre szorul.	A település közbiztonságának gyors, hatékony és	Csorvás Város Önkormányzatának	Magyar Nemzeti Társadalmi	A település belterületén, a közterületeken és a település	Polgármester	2027.12.31.	A közterületi térfigyelőkamera-rendszert kiépítették,	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati	A kialakított és folyamatosan fejlesztett térfigyelőkamera	-

		<p>A település közbiztonság a különösen rendezvények után vagy a kihelyezett ünnepi dekorációk közelében nem minden esetben felel meg a kifogástalanság kritériumainak</p>	<p>fenntartható javítása a cél.</p>	<p>Társadalmi-Gazdasági Programjában (2020-2026) szereplő intézkedés</p>	<p>Felzárkózási Stratégia 2030</p>	<p>határainál térfigyelőkamera-rendszer kerül kihelyezésre és folyamatos üzemeltetésre.</p> <p>A település közbiztonsága általában jónak mondható, azonban a rászorulóknak a védelmét szolgálja, ha a térfigyelő kamerarendszer jelenléte visszatartja a garázdaságtól a lehetséges bűnelkövetőket. A gyermekek számára a közterületekre kihelyezett ünnepi, alkalmi vagy tartós használatra szánt elemek védelme, és az azokkal játszó gyermekek védelme mellett a közterületen</p>			<p>bővítették, a közterületen elkövetett szabálysértések, bűncselekmények száma visszaszorult.</p>	<p>források, önkormányzati önerő</p>	<p>a-rendszer üzemeltetése a település közbiztonságát szolgálja éveken át.</p>	
--	--	--	-------------------------------------	--	------------------------------------	--	--	--	--	--------------------------------------	--	--

						áthaladó idősekre, védelemre szoruló személyekre is gondolunk ezzel a fejlesztéssel.						
5	Belterületi utak burkolása, útalap-készítés	A burkolatlan illetve útalap nélküli utcák burkolásra szorulnak. Több helyi közlekedési útburkolatunk, járdánk állapota még ma is elmarad a kívánatostól, ez ront a közlekedési lehetőségeken, hiszen a rossz úthálózaton nehezebb eljutni a munkába vagy az iskolába.	A település belterületén az útburkolatok felújítása illetve kialakítása a cél.	Csorvás Város Önkormányzatának Társadalmi-Gazdasági Programjában (2020-2026) szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A település belterületi útjai lesznek ellátva, újra burkolásra kerülnek illetve új burkolt útként lesznek kialakítva. Szükséges több önkormányzati utunk burkolatának korszerűsítése, ilyenek pl. az Arany János, a Hóvirág, a Mikszáth, és az Október 6. utca. Szükséges a járdaépítés folytatása is, valamint foglalkoznunk kell a még útalappal sem rendelkező utcák lakóút-	Polgármester	2027.12.31.	az utcák közlekedési felületeit leburkolták, a földesutak aránya jelentősen visszaszorult, a kátyús, hiányos útburkolatból eredő járműsérülések és közlekedési balesetek száma csökken	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	Az útalappal ellátott és a burkolt utcák mindenféle közlekedés biztonságát és a járművek állagmegővését szolgálják évtizedeken át.	-

						terveinek elkészítésével is.						
6	Okos-zebra kialakítása a település több gyalogátkelési pontján	A Rákóczi és a Békéscsabai utcai közúti gyalogátkelőhelyek, valamint a Bajcsy-Zsilinszky utcai közúti gyalogos átkelési pontok közül minél többnek az ún. „okos-zebrával” való kiegészítése a balesetek és balesetveszélyes helyzetek visszaszorítása érdekében.	Cél, hogy a lassabban közlekedő, nehezebben mozgó gyalogosok (többségében idősek és mozgáskorlátozottak) is biztonságban áthaladhassanak a zebrán az okos-zebra segítségével.		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A járdaszakaszok felújítása pályázati forrásból valósítható meg, és a fejlesztés eredményeképpen biztonságos közlekedési útvonalak alakulnak ki az idősek számára.	Polgármester	2027.12.31.	A kialakított és energiahatékonyan üzemeltetett okos-zebrák száma nő.	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	Az okos-zebra napelemes működése miatt hosszú távon energiahatékonyan üzemeltethető.	
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	Biztos Kezdet Gyermekház létrehozása a mélyszegénység visszaszorítása érdekében	A hátrányos helyzetű családokban nevelkedő gyermekek ingerszegény környezetben élnek, hiányzó	A Biztos Kezdet Gyermekház kialakításával és üzemeltetésével a kisgyermek és a hátrányos helyzetű gyermekek számára	Csorvás Város Önkormányzatának 114/2017. (IX.6.) számú határozatával elfogadott Szolgáltatást	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Biztos Kezdet Gyermekház létrehozása pályázati forrás elérésére esetén	Polgármester	2027.12.31.	A Biztos Kezdet Gyermekházba felvett és ott ellátott gyermekek száma	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A Biztos Kezdet Gyermekház létesítése és üzemeltetése a jogszabályi környezet támogatás esetén	-

		szociális kompetenciák érzékelhetőek.	biztosított lesz az óvodaérettséghez szükséges szocializáció.	vezetési Koncepciójában szereplő intézkedés							évtizedeken át szolgálja a legkisebb és a hátrányos helyzetű gyermekek szocializációját.	
2	Út a munkába!	A munkavállalási lehetőségek szűkösek	A település leghátrányosabb helyzetű munkavállalói számára lehetőséget kell teremteni a munka világába való beilleszkedésre.		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Képzések, átképzések, munkaerőpiaci szolgáltatás, információk elérhetővé tétele, valamint a közfoglalkoztatás „helyi húzóágazatainak” fenntartása: pl. seprűkötés, drótfonás, téglagyártás és szőnyegszövés. Fontosnak tartjuk a közétkeztetés céljára felvásárolható mezőgazdasági termékek termelésének újraindítását is, amellyel munkahelyet és élelmiszer-alapanyagot is létrehozhatunk.	Polgármester	2027.12.31.	A közfoglalkoztatásban vagy a szabad munkaerőpiacon elhelyezkedett hátrányos helyzetű munkavállalók száma	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A sikeres intézkedés eredménye, hogy minél több mélyszegénységben élő tartósan munkanélküli személy munkát vállal, a szociális ellátásra való szükségük csökken, a létfenntartásukról tartósan önmaguk gondoskodnak.	-

3	Öngondoskodásra ösztönzés	Eladósodottság, hátrányos helyzet generációkon keresztüli átöröklődése	A mélyszegénységben élők közül számosan életvezetési nehézségekkel, eladósodottsággal küzdenek. A kitörési pontjaik megtalálását és az azon keresztüli életszemléletváltást célul tűzzük ki.	Csorvás Város Önkormányzatának 114/2017. (IX.6.) számú határozatával elfogadott Szolgáltatástervezési Konceptiójában szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Életvezetési tanácsadás, tanulás ösztönzése	Polgármester	2027.12.31.	A szociális ellátások iránti „kereslet” csökkenése	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő, családtámogató szakemberek, mentálhigiénés szakemberek	Az eladósodottság megszüntetése el az öngondoskodás kialakul, és életvezetési támogatással, munkahely megtartással fenntartható marad.	-
4	Képzésekre ösztönzés	Magas a 8 általánosnál magasabb iskolai végzettségű álláskeresők aránya	Cél a munkavállaló körben lévő álláskeresők munkaerőpiaci integrációja képzésekkel, átképzésekkel.	Csorvás Város Önkormányzatának 114/2017. (IX.6.) számú határozatával elfogadott Szolgáltatástervezési Konceptiójában szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Önérvényesítő tréningek szervezése, a képzési lehetőségek bemutatása	Polgármester	2027.12.31.	A munkaerőpiacra átképzéssel reintegrált álláskeresők száma nő, az így állást találtak száma nő	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő, családtámogató szakemberek, mentálhigiénés szakemberek	Az önérvényesítő tréningek szervezése, a képzési lehetőségek bemutatása folyamatos lehet az erre vonatkozó igények szerint.	-
5	Napközi konyha korszerűsítése	A szociálisan rászoruló családok gyermekeinek és a szociális étkeztetésre szoruló	A napközi konyha épületét és eszközállományát érintő teljeskörű korszerűsítés	Csorvás Város Önkormányzatának 114/2017. (IX.6.) számú határozatával	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A közétkeztetés korszerűsítése: település napközi konyhájának felújítása,	Polgármester	2027.12.31.	A korszerűsített napközi konyhán energiahatékonyan elkészült étel-miszeradag	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A korszerűsített napközi konyha épülete és szolgáltatásai költséghatékonyabban szolgálják a	-

		lakosoknak az otthoni élelmiszer-ellátottsága nem kielégítő.		elfogadott Szolgáltatástervezési Konceptiójának szereplő intézkedés	Stratégia 2030	technológiai és energetikai korszerűsítése a hatékonyabb ellátásért és a megnövekedett kapacitás-igények kiszolgálására			ok megnövekedett száma, a szolgáltatást igénybe vevők megnövekedett száma		települési intézményhálózat és a megrendelők igényeit.	
6	Óvodai csoportszobák kialakítása	A települési születésszám növekszik, közöttük leginkább azon mélyszegénységben élő, sokgyermekes családok gyermekeinek száma nő, akiket szociális helyzetüknél fogva minél hamarabb az integrált nevelési-oktatási intézményünkbe kell befogadnunk. A születésszám és az óvodakötelesek számának	Cél, hogy az óvodaköteles korúakat befogadja és kiszolgálja az intézményhálózatunk.	Csorvás Város Önkormányzatának 114/2017. (IX.6.) számú határozatával elfogadott Szolgáltatástervezési Konceptiójának szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Sürgősen szükség van egy új csoportszobára óvodánk István király utcai feladatellátási helyén a 3 évesek kötelező óvodai nevelésének feladatellátása céljából.	Polgármester	2027.12.31.	Az óvodaköteles óvodába beírt gyermekek számának növekedése, a kialakított óvodai csoportok számának növekedése	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A megnövekedett óvodai létszámkapacitással csökkenthető a jelenlegi csoportszobák zsúfoltsága és a szakemberek leterheltsége, nő az egy gyermekre jutó tér és a rászoruló gyermekekre fordítható idő a nevelési idő során.	-

		dinamikus növekedésével ugyanis kapacitáshiány lépett fel a településen.										
7	A közfoglalkoztatásban szerzett munkatapasztalatát átvitele a munkavállaló lakókörnyezetének megtartására, megújítására	A mélyszegénységben élők környezetkultúrája edukációra szoruló: javítaniuk kell pl. saját lakókörnyezetük állapotán, és az ehhez szükséges forrásokkal nem rendelkeznek. Tapasztalatunk, hogy a közfoglalkoztatásban résztvevők a közterületek szépítésével, ápolásával-gondozásával és a települési fásítással nemcsak új kompetenciákra, hanem új ösztönzőkre is	Cél, hogy a közfoglalkoztatásban résztvevő mélyszegénységben élő személyek a munkatapasztalataikat otthonuk kialakítása és fenntartása tekintetében is alkalmazzák: pl. kertet műveljenek, gondozzák a csapadékvíz-elvezető rendszerüket, tegyék egészségesebbé saját lakókörnyezetüket.		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A közfoglalkoztatottak edukálására is szolgál a település felszíni csapadékvíz-elvezető árokrendszerének megújítása, amely hatással lehetne a munkát végzők saját otthonának csapadékvíz-elvezetésére és belvízmentesítésére. Ez az egészségi állapotukon is sokat javítana, mert csökkenne gyermekek között az asztmások száma (e problémával később azután	Polgármester	2027.12.31.	A lakókörnyezetét igényesebbé, egészségesebbé tett közfoglalkoztatottak számának növekedése	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önrő, családtámogató szakemberek, mentálhigiénés szakemberek	Az egészségesebb lakókörnyezetet kialakító, mélyszegénységben élő közfoglalkoztatottak számának növekedése, amely egészségesebb munkavállalókat eredményez.	-

		<p>szert tettek: saját lakókörnyezetük alakulására is hatással lett a feladatellátásuk során elvárt igényesség, amelyhez nem kellett komoly anyagi forrásokat befektetniük.</p>				<p>a helyi gyermek-egészségügy és a nevelési-oktatási intézmény is küzd, a felszámolása pedig kizárólag a személyek lakókörnyezetének egészségesebbé tételével együtt értelmezhető). Az ehhez vezető legrövidebb út a települési közműrendszerek problémáinak megoldása úgy, hogy munkához juttassuk a mélyszegénységben élőket, akik munkavégzésük közben tájékozódhatnak a témában, és ez jó hatással lesz lakókörnyezetükre is.</p>					
II. A gyermekek esélyegyenlősége											

1	Gyermekpszichológiai ellátás nyújtása Csorváson	Nincs állandó pszichológiai ellátás	Az igénylők magas száma miatt szükséges, hogy rendszeresen, helyben is elérhető legyen a gyermekpszichológiai szolgáltatás a településen. Cél, hogy minden olyan igénybevevőt kiszolgáljon a szolgáltatás, akinek a Szakszolgálat ezt fejlesztési célként előírta.	Csorvás Város Önkormányzatának 114/2017. (IX.6.) számú határozatával elfogadott Szolgáltatástervezési Konceptiójában szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Álláshely finanszírozásához forrásteremtés.	Polgármester	2027.12.31.	A gyermekpszichológiai szolgáltatást helyben igénybe vevő gyermekek számának emelkedése	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önértékelő, családtámogató szakemberek, mentálhigiénés szakemberek	A gyermekpszichológiai szolgáltatást helyben igénybe vevő gyermekek mentális egészsége javul, és a szolgáltatás folyamatos nyújtásával fenntartható marad.	-
2	A szünidei felügyeleti programkínálat bővítése	Nincs változatos szünidei gyermekprogram és felügyelet	Cél a változatos szünidei gyermekprogram és felügyelet kialakítása biztonságos helyszíneken.	Csorvás Város Önkormányzatának 114/2017. (IX.6.) számú határozatával elfogadott Szolgáltatástervezési Konceptiójában szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Szünidei felügyelethez az anyagi forrás biztosítása.	Polgármester	2027.12.31.	Változatos szünidei gyermekprogramokon résztvevő gyermekek száma növekszik.	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önértékelő, családtámogató szakemberek, mentálhigiénés szakemberek	A biztonságos helyszíneken megvalósított változatos szünidei gyermekprogramok és felügyelet hosszú távon is biztosítják a szülők munkaideje alatt a gyermekek szabadidejének hasznos eltöltését.	

3	Életmódtanácsadás és felvilágosítás a kamaszoknak	A nagyobb gyerekek tájékozatlank szexuális téren, nincs egészséges jövőképük	Cél, hogy életmódtanácsadással és szexuális felvilágosítással „eltereljük” a kiskorúak, fiatalok dohányzását, droghasználatát és egyéb szenvedélybetegségekhez vezető útját, valamint az abortuszhoz vezető utat.	Csorvás Város Önkormányzatának 114/2017. (IX.6.) számú határozatával elfogadott Szolgáltatástervezési Konceptiójában szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Felvilágosító, életmódtanácsadó órák tartása	Polgármester	2027.12.31.	Az egészséges életmódra ösztönzött, káros szenvedélyektől mentes fiatalok arányának növekedése a településen	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önrő, családtámogató szakemberek, mentálhigiénés szakemberek, védőnők, gyermekorvosok, házi orvosok	A káros szenvedélyeket nélkülöző fiatalok továbbtanulási, munkavállalási és családalapítási esélyei és életkilátásai jobbakként, mint a szerhasználókortársaké, az egészséges életmód fenntartását ösztönözni szükséges minden generáció számára.	-
4	Biztos Kezdet Gyerekház létrehozása a gyermekek szocializációja érdekében	A hátrányos helyzetű családok gyermekei szocializálatlanok, alultápláltak, elhanyagoltak	Biztos Kezdet Gyerekház közösségében a hátrányos helyzetű gyermekek alultápláltsága, elhanyagoltsága csökkenthető, szocializációs készségeik növelhetők.	Csorvás Város Önkormányzatának 114/2017. (IX.6.) számú határozatával elfogadott Szolgáltatástervezési Konceptiójában szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Biztos Kezdet Gyerekház létrehozása pályázati forrásból	Polgármester	2027.12.31.	A Biztos Kezdet Gyerekházba felvett és ott ellátott gyermekek száma	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önrő	A Biztos Kezdet Gyerekház létesítése és üzemeltetése a jogszabályi környezet támogatás esetén évtizedeken át szolgálja a legkisebb és a hátrányos helyzetű gyermekek szocializációját.	-

5	Óvodai csoportszobák kialakítása	Az óvodaépületek „megteltek”, nincs több kapacitás az óvodáskorúak kötelező befogadására	A települési születésszám növekszik, közöttük sok hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, akiket szociális helyzetüknél fogva minél hamarabb az integrált nevelési-oktatási intézményünkbe kell befogadnunk. A születésszám és az óvodakötelesek számának dinamikus növekedésével ugyanis kapacitáshiány lépett fel a településen.	Csorvás Város Önkormányzatának 114/2017. (IX.6.) számú határozatával elfogadott Szolgáltatástervezési Konceptiójában szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Az István király utcai feladatellátási helyen új csoportszoba és többfunkciós terem kialakítása vált szükségessé	Polgármester	2027.12.31.	Az óvodaköteles óvodába beírt gyermekek számának növekedése, a kialakított óvodai csoportok számának növekedése	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A megnövekedett óvodai létszám-kapacitással csökkenthető a jelenlegi csoportszobák zsúfoltsága és a szakemberek leterheltsége, nő az egy gyermekre jutó tér és a rászoruló gyermekekre fordítható idő a nevelési idő során	-
6	Bringapark, játszóterek, futópálya, sportparkok kialakítása Csorváson	A gyermekek hasznos szabadidő eltöltési lehetőségei korlátozottak a szabadban, biztonságos helyen	Bringapark, játszóterek, futópálya, sportparkok kialakítása Csorvás belterületén, a gyermekek számára	Csorvás Város Önkormányzatának Társadalmi-Gazdasági Programjában (2020-2026)	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Bringaparkot, játszótereket, futópályát szeretnénk létrehozni a meglévő sportpálya mellett, valamint	Polgármester	2027.12.31.	Kialakított bringapark, játszóterek, futópálya, sportparkok száma, az ezeket használó	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A gyermekek hasznos szabadidő eltöltési lehetőségét számos sportcélú, biztonságos helyszín fogja	-

			létrehozott biztonságos helyszíneken	szereplő intézkedés		sportparkokat a település idegenforgalmilag fontos, de a gyermekeket nem veszélyeztető közterületein			gyermekek száma		szolgálni a következő évtizedekben.	
7	Napközi konyha korszerűsítése	A közétkeztetésben kínált ételek nem elégítik ki a különböző korosztályba tartozó, különböző ételallergiákkal élő gyermekek szükségleteit. A szociálisan rászoruló családok gyermekeinek és a szociális étkeztetésre szoruló lakosoknak az otthoni ételkészítés-ellátottsága nem kielégítő, a közétkeztetésben egészségeseb	A napközi konyha épületét és eszközállományát érintő teljeskörű korszerűsítés	Csorvás Város Önkormányzatának Társadalmi-Gazdasági Programjában (2020-2026) szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A Csorvás, István király utca 34. szám alatti napközi konyha főzőkonyhájának, kiszolgáló helyiségeinek és étkezdéjének belső felújítása, átalakítása, bővítése, gép és technológia beszerzése és utólagos energetikai korszerűsítése	Polgármester	2027.12.31.	A korszerűsített napközi konyhán energiahatékonyan elkészült élelmiszeradagok megnövekedett száma, a szolgáltatást igénybe vevő gyermekek megnövekedett száma	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A korszerűsített napközi konyha épülete és szolgáltatásai költséghatékonyabban szolgálják a települési intézményhálózat és a megrendelők igényeit.	-

		b ételekhez juthatnak.										
8	A Művelődési ház és Könyvtár épületének korszerűsítése	A Művelődési ház és Könyvtár épülete elavult fűtésrendszerű, magas költséggel üzemeltethető	A megújuló energiaforrások használatát korszerűen épületegyüttes felújítva fogadja a nagyszámú érdeklődő gyermekek tematikus programjain.	Csorvás Város Önkormányzatának Társadalmi-Gazdasági Programjában (2020-2026) szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Az épület utólagos energetikai korszerűsítése, nyílászáróinak cseréje, ezzel a legfontosabb közösségi terünk fejlesztése valósul meg	Polgármester	2027.12.31.	Az épületegyüttesben foglalkozásokon, programokon megjelent gyermekek száma	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A Művelődési ház és Könyvtár épülete alacsonyabb költséggel üzemeltethetővé válik.	-
9	A Forrás-tóhoz vezető külterületi út megközelíthetőségének javítása	A Forrás-tóként ismert népszerű kirándulóhelyhez nem vezet burkolt út, a külterületi földút kátyús, poros	A Forrás-tó, mint osztálykirándulási célpont, táborhelyszín megközelíthetőségének javítása a Forrás-tóhoz vezető útburkolat kialakításával	Csorvás Város Önkormányzatának Társadalmi-Gazdasági Programjában (2020-2026) szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A Forrás-tó, mint osztálykirándulási célpont, táborhelyszín megközelíthetőségének javítása a Forrás-tóhoz vezető útburkolat kialakításával	Polgármester	2027.12.31.	A Forrás-tóhoz vezető korszerű útburkolaton közlekedők száma	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A Forrás-tóhoz vezető korszerű útburkolaton közlekedők száma nő, még népszerűbb kirándulási céllá válik.	-
10	A Tornacsarnok és a Kistornaterem korszerűsítése	Az általános iskoláskorú gyermekek és a sportszakkörök lebonyolításának helyszíne a Csorvás, István király u. 21. szám	A Tornacsarnok és a Kistornaterem teljes körű energetikai, közművesített és szaktantermi eszközökkel való fejlesztése az oktatás	Csorvás Város Önkormányzatának Társadalmi-Gazdasági Programjában (2020-2026) szereplő intézkedés		A Tornacsarnok és a Kistornaterem teljes körű energetikai, közművesített és szaktantermi eszközökkel való fejlesztése	Polgármester	2027.12.31.	A korszerűsített sportcélú helyiségeket látogató gyermekek száma	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A Tornacsarnok és a Kistornaterem épülete alacsonyabb költséggel üzemeltethetővé válik.	-

		alatti „Tormacsarn okként” ismert, valamint az Arany János u. 8. száma alatti „Kistornatere m” néven ismert épület. Mindkét épület korszerűsítésre és eszközfelújításra szorul.	színvonalának hatékony növelése érdekében.			az oktatás színvonalának hatékony növelése érdekében.						
III. A nők esélyegyenlősége												
1	Szülők tájékoztatása gyermekeik családi jogállása ügyében	Egyes különélő szülők nem hivatalos úton egyeznek meg a gyermek elhelyezéséről	Cél, hogy a különélő szülők tájékoztatva legyenek a rendezetlen családi jogállású gyermekeik ügyeiben		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Tájékoztatás nyújtása a szülőknek arról, hogy milyen módon jár a hivatalos bírósági ítélet vagy gyámügyi jegyzőkönyv megélése.	Polgármester	2027.12.31.	Tájékozottabb szülők, rendezett családi jogállású gyermekek	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A speciális helyzetben lévő, egyedülállóvá vált szülők tájékoztatása hosszútávú feladat.	-
2	A családon belüli erőszak megakadályozása és kezelése	A családon belüli erőszak, mint rejtett probléma	A családon belüli erőszak felszámolása a cél.		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási	Tájékoztatás nyújtása a családban élőknek, aktív és hatékony jelzőrendszeri együttműködés	Polgármester	2027.12.31.	A családon belüli erőszak elszennvedőinek száma csökken vagy nulla.	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A családon belüli erőszak felszámolása önkormányzati érdek, az intézkedés	-

					Stratégia 2030	fenntartása, a működés ösztönzése jó gyakorlatok átvételével. A gyermekeket ellátó intézmények munkatársainak képzések biztosítása annak érdekében, hogy a problémát időben felismerni és hatáskörükben kezelni legyenek képesek.					fenntartása kötelező.	
3	Szünidei gyermekfelügyeletet lebonyolító személyi állomány biztosítása	Szünidőben a nyári napközbeni gyermekfelügyelet biztosított, de kevés a lebonyolításban részt vevő szakképzett személy, akit honorálni szükséges. a csellengés megakadályozása	A cél, hogy a szünidei gyermekfelügyelet minőségi munkát végző, szakképzett személyi állomány korrekt díjazásért lássa el.	Csorvás Város Önkormányzatának 114/2017. (IX.6.) számú határozatával elfogadott Szolgáltatás-tervezési Koncepciójában szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Szükséges lenne a helyi civil szervezetek, a szociális ellátóknál működő partnerek, és a pedagógusok bevonására a napközbeni felügyelet biztosításához, hogy a dolgozók ne essenek ki a munkából a	Polgármester	2027.12.31.	A szünidei gyermekfelügyelet igénybe vevő gyermekek számának növekedése, a szakképzett feladatellátók számának növekedése	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A szünidei gyermekfelügyeletet egy évtizede megszervezzük, a feladat a következő évtizedekben is önként vállalt kihívás elé állítja a települési önkormányzatot	-

		érdekében az önkormányzat a szabadidő hasznos eltöltését biztosító programokat, gyermekfelügyeletet kínál.				teljes nyári szünidő idejére, rosszabb esetben ne veszítsék el a munkájukat azzal, hogy a gyermekük a biztos óvodai nyári felügyeletre már nem számíthat, hiszen iskolás lett.						
4	Futópálya létesítése Csorváson	A sportélet nem csak az iskolásoké, a futás a legnépszerűbb sportok egyike, azonban futópályával nem rendelkezünk.	A futópálya a helyi sportéletet színesíti és a szabadidő hasznos eltöltésének lehetőségét biztosítja.	Csorvás Város Önkormányzatának Társadalmi-Gazdasági Programjában (2020-2026) szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A futópálya létesítésére alkalmas belterületi, önkormányzati ingatlan a Kazinczy utcán található focipálya körüli terület, amely alkalmas a sportolói igények magas szintű kiszolgálására. Erre a területre szükséges állami vagy EU-s forrást találni a futópálya mielőbbi	Polgármester	2027.12.31.	A futópálya a gyermeknek, a szabadidő-szervező közösségeknek, az általános iskolának, a sportkluboknak és az összes sportbarátnak hasznos, az igénybe vevők számát kiemelkedően magasra várjuk.	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A létrejött futópálya szakszerű üzemeltetés mellett hosszú távon fenntartható létesítmény.	-

						megvalósulása hoz.						
5	A napközi konyha modernizálása a szakképzett női munkaerő megtartása érdekében	Az önkormányzati tulajdonú közétkeztető cég a szakképzett, lelkes női munkaerőre épül, ez szolgálja ki a szintén női munkaerőre épülő ESZI-t, az Óvodát, a bölcsődét és az iskolát is. A közétkeztetőn él elavult az eszközpark, egyre kevésbé alkalmas a modern igények kiszolgálására.	Ha a közétkeztető cég munkakörülményein, infrastruktúráján javítunk, javul az általuk biztosított ellátás, az ételkészítés színvonala is, amely az összes többi közintézményünk ellátásának színvonalára is kihat.	Csorvás Város Önkormányzatának Társadalmi-Gazdasági Programjában (2020-2026) szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A települési önkormányzat külső források bevonásával elvégzi a Csorvás, István király u. 34. szám alatti napközi konyha épületének belső felújítását, átalakítását, bővítését, ezzel együtt gép- és technológiai, valamint utólagos energetikai korszerűsítését is.	Polgármester	2027.12.31.	megtartott szakképzett női munkavállalók száma	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A korszerűsített napközi konyha épülete és szolgáltatásai költséghatékonyabban szolgálják a települési intézményhálózat és a megrendelők igényeit.	-
6	Játszóterek létesítése a településen	A gyermekjátzóteret a gyermekek szocializációjában nélkülözhetetlen szerepet játszik,	Több biztonságos, szabványos elemekkel szerelt játszótér létesítésére van szükség a településen.	Csorvás Város Önkormányzatának Társadalmi-Gazdasági Programjában (2020-2026)	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Pályázati források bevonásával szükséges megoldást találnunk arra, hogy a városban több közösségi	Polgármester	2027.12.31.	A játszóteret igénybe vevő gyermekek számának növekedése	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A település több pontján kialakított játszóterek a jelenlegi játszótérrel messze élők számára is évtizedekig	-

		szükséges és fontos kapcsolódási pont a szülők, az anyák számára. A településen egyetlen, a közösség számára nyitott, sajnos már nem biztonságos játszótér üzemel.		szereplő intézkedés		játszótér épüljön.					kikapcsolódási lehetőséget nyújtanak.	
7	A Tornacsarnok felújítása	A Tornacsarnok épülete és felszereltsége elavult, mérete nem felel meg a legnépszerűbb és legsikeresebben üzemeltetett helyi sport, a kézilabda szakmai feltételeinek sem.	A Tornacsarnok kiszolgálja az általános iskolásokat, a sportklubokat és szakköröket, az egyéb önszerveződő közösségek sporttevékenységeit, és kiemelten a kézilabda sport számára nyújt szabványos környezetet.	Csorvás Város Önkormányzatának Társadalmi-Gazdasági Programjában (2020-2026) szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A Tornacsarnok szabványos méretű kézilabdacsarnokként is funkcionáló felújítása, átalakítása, bővítése az egyik legfontosabb közösségi sportcélú fejlesztési elképzelésünk, mindenképpen külső források bevonásával kívánjuk megvalósítani.	Polgármester	2027.12.31.	A település sportolójainak megnövekedett száma, a Tornacsarnokban megvalósult foglalkozások számának növekedése	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A Tornacsarnok épülete alacsonyabb költséggel üzemeltethetővé válik, kapacitáskihasználtsága radikálisan megnő.	-

8	Az önkormányzati tulajdonú bérlakások korszerűsítése	A települési önkormányzati tulajdonú lakóingatlanok felújítása rendkívül fontos a településen az egyes szakmákban tapasztalható szakemberhiány mérséklése céljából, azzal a szándékkal, hogy az itt bérlőként megjelenők később letelepedjenek és családot alapítsanak a városban.	A korszerűsített bérlakásokban alacsonyabb rezsi mellett élhetnek a hiányszakmákban dolgozók.		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A 23 db önkormányzati tulajdonú lakóingatlan fejlesztése, felújítása fontos annak érdekében, hogy a településre vonzzuk az egyes, a városban hiányszakmáként számon tartott képzettségű munkavállalókat, akik munkájukkal, családjukkal épülnek be a helyi közösségbe.	Polgármester	2027.12.31.	A bérlakások kapacitáskihasználtsága állandón teljessé válik.	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önrés	A modernizált lakóingatlanokba a mindig találunk bérlőt, így bevételt termel az intézkedés.	-
IV. Az idősök esélyegyenlősége												
1	Az idősök informatikai jártasságának növelése	Az idősök informatikai jártasságának hiánya tapasztalható, ami a gyors, online ügyintézés hátráltatja.	Az idősök informatikai jártasságának növelése, okoseszközhasználat népszerűsítése		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A technika fejlődésével fel kell kelteni az idősebb korosztály érdeklődését az informatikai eszközök mindennapi alkalmazásának hasznosságára, a képzést	Polgármester	2027.12.31.	Az informatikai eszközök aktív használó idős korúak száma	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önrés, önképzést segítő szakképzett személyek	Az okoseszközöket aktívan használó idősök számát növelni kell, és támogatni kell fejlődésüket.	-

						és tájékoztatást kell nyújtani a településen elérhető szolgáltatókról (pl. könyvtár) és szolgáltatásokról (pl. free wifi pontok a településen, gyors ügyfélkapu regisztráció a könyvtárban).						
2	A jelzőrendszeres segítségnyújtás személyi- és eszközállományának bővítése	Az idősök leginkább egyedül, egyszemélyes háztartásban élnek, ez elmagányosodáshoz vezethet, ugyanakkor egészségük romlik. Az egyedüllét és az infokommunikációs lehetőségek korlátozottsága miatt problémáikat nem tudják időben	A jelzőrendszeres segítségnyújtást igénybe vevő személyek szükség esetén történő megsegítése gyorsabb és hatékonyabb, mint az eszközt nem használó személyek esetében.	Csorvás Város Önkormányzatának 114/2017. (IX.6.) számú határozatával elfogadott Szolgáltatástervezési koncepciójában szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A településen jelzőrendszeres segítségnyújtást működtetünk, amelyek kapacitása azonban csekély az idősök számához képest. Ennek kapacitását bővíteni szükséges az eszközállomány és a személyi állomány növelésével.	Polgármester	2027.12.31.	A jelzőrendszeres segítségnyújtást igénybe vevő személyek száma nő, a megsegítésük gyorsabb és hatékonyabb.	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A településen működtetett jelzőrendszeres segítségnyújtás a legolcsóbb és leghatékonyabb módja a megsegítésnek úgy, hogy a legkisebb terhet jelenti az igénybe vevőnek és a szolgáltatóknak is, ezért fenntartása indokolt.	A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás feladatait a csorvási igénybe vevők tekintetében is az Orosházi Kistérségi Többcélú Társulásának keretében szervezzük meg.

		jelezni, így azok megoldása késik vagy elmarad.										
3	Az idősek nappali ellátásának fejlesztése	Az egyszemélyes háztartásokban élő, elmagányosodott idős nők száma kiugróan magas, a kapcsolatrendszerük, korosztályukkal való kommunikációs lehetőségük csökken vagy hiányzik.	A nappali ellátást befogadó épület infrastruktúrafejlesztése, az idősek érdeklődési körének megfelelő közösségi programok szervezése, a nappali ellátás helyszínére történő szállításuk megszervezése a cél.	Csorvás Város Önkormányzatának 114/2017. (IX.6.) számú határozatával elfogadott Szolgáltatástervezési Koncepciójában szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A településen az idősek nappali ellátása megszervezett, de ennek a növekvő igényekhez alkalmazkodó kapacitásbővítése szükséges. Az idősek érdeklődési körének megfelelő közösségi programok szervezése, a nappali ellátás helyszínére történő szállításuk megszervezése szükséges. A nappali ellátás személyi és eszközállományának az igényekhez alkalmazkodó növelése indokolt.	Polgármester	2078.12.31.	A nappali ellátást igénybe vevő idősök számának növekedése	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A településen élő idős korosztály tagjainak száma magas, ez indokolja az intézkedés hosszútávú fenntartását.	-

						Az idősök személyes felkeresése, számukra tájékoztatás nyújtása szükséges, a szolgáltatás előnyeit papíralapon kell összefoglalni számukra a digitális ismereteik hiánya miatt.						
4	Az idősök tájékoztatása különböző jogosultságaiokról	Kevesen vannak tisztában a szociális téren igénybe vehető támogatásokkal. Többben nincsenek tisztában az özvegyi nyugdíj és a haláleseti rendelkezés fogalmával, lehetőségével.	Cél az idősök tájékozottságának növelése	Csorvás Város Önkormányzatának 114/2017. (IX.6.) számú határozatával elfogadott Szolgáltatástervezési Konceptiójában szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Az idősöket speciális módon kell tájékoztatnunk az igénybe vehető szociális ellátásokról: kiemelt szerepet kap a kézben fogható, papír alapú nyomtatvány és a személyes tájékoztatás.	Polgármester	2027.12.31.	A jogaikkal tisztában lévő és jogosultságaikkal élő idősök számának növekedése	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A településen élő idős korosztály tagjainak száma magas, ez indokolja az intézkedés hosszútávú fenntartását.	-
5	Az idősök egészségi állapotának javítása	Az idősök egészségügyi állapota általában rosszabb,	Cél, hogy az idősök egészségi állapota javuljon az ismeretszerzés	Csorvás Város Önkormányzatának 114/2017.	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási	Tájékoztatás nyújtása az egészségi állapotuk megőrzéséről,	Polgármester	2027.12.31.	Az egészségtudatosabb idősök számának növekedése, a	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források,	A településen élő idős korosztály tagjainak száma magas, ez	-

		<p>mint a fiatalabb korosztályoké . A prevenció, valamint a szakellátások igénybevételehez való hozzásegítésük szükséges.</p>	<p>és az ösztönzők által.</p>	<p>(IX.6.) számú határozatával elfogadott Szolgáltatástervezési Koncepciójának szereplő intézkedés</p>	<p>ási Stratégia 2030</p>	<p>javításáról – a digitális hozzáférésük hiányában – papíralapon: plakátokon, nyomtatott sajtótermékeken, szórólapokon. A helyben is biztosítható, de a környező városokban megszervezett szakellátástervezési szolgáltatók (pl. tüdőszűrés, nőgyógyászati szűrés, ortopédia, pszichiátria) helyben történő elérésének biztosítása: ehhez a helyszín és az eszközállomány szállításának megszervezése, lebonyolítása.</p>			<p>szolgáltatásokat igénybe vevő idősök számának emelkedése</p>	<p>önkormányzati önerő</p>	<p>indokolja az intézkedés hosszútávú fenntartását.</p>	
6	<p>A termelői piac újraindítása város piacterén</p>	<p>A településen – bár van működési engedéllyel rendelkező piacterünk –</p>	<p>A termelői piac népszerű találkozási pontja a helyben megtermelt áruk adás-vételének</p>	<p>Csorvás Város Önkormányzatának Társadalmi-Gazdasági</p>	<p>Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási</p>	<p>Szükséges a termelői piac működésének „reklámozása” az idősök és kistermelők</p>	<p>Polgármester</p>	<p>2027.12.31.</p>	<p>A termelői piacot látogatók száma, az ott árusító helyi</p>	<p>Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források,</p>	<p>Az egykor népszerű helyi termelői piac újraindítása a lakossági igényeknek</p>	<p>-</p>

		nincs működő termelői piac. Ennek a főként az idősök által elfogadott és igényelt hagyományok az újjáélesztéséhez szükséges a városlakók és a környékbeli termelők tájékoztatása.		Programjában (2020-2026) szereplő intézkedés	Stratégia 2030	felé, mert egykor ők népesítették be házas termékeikkel, és szeretnénk, hogy újra az idősebb generáció gazdálkodói vehessék birtokba.			termelők száma nő	önkormányzati önerő	megfelelően indokolt és fenntartható intézkedés.	
7	Az idősök tájékoztatása a hulladékszelektálásról és a kéményseprésről	Az idősök nem eléggé érdeklőnek a szelektív hulladékgyűjtés, a hulladékhasznosítás és a korszerű hulladékgazdálkodás iránt. Többet inkább minden vegyes kommunális hulladékukat eltűzelik otthonukban, mert „megszokták”	Az idősök tájékozottságának növelése, a környezetterhelés csökkentése és az életveszélyes helyzetek kialakulásának megelőzése		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A település lakosságának, kiemelten az idősöknek a szelektív szemétyűjtés témájában tájékoztatást nyújtani kézbe fogható módon: kitűzhető szórólapokon, plakátokon, újságban. A kéményseprés ingyenes és ajánlott közszolgáltatás	Polgármester	2027.12.31.	A tájékozott, a hulladékot szelektáló és tüzelőberendezésüket megfelelően üzemeltető idősök számának növekedése	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A településen élő idős korosztály tagjainak száma magas, ez indokolja az intézkedés hosszútávú fenntartását.	-

		<p>Tüzelőberendezéseik ugyanakkor inkább elavultak, így a veszélyes szénmonoxid-terhelés, és a füst által okozott környezetterhelés is nagyobb a fűtési időszakban.</p>				<p>nak népszerűsítését és a környezetterhelés csökkentéséről szóló ajánlást is meg kell oldanunk az idők számára készített kiadványokon.</p>						
8	A Helytörténeti Gyűjtemény épületének korszerűsítése	<p>A település idősebb korosztálya fogékony inkább a hagyományokra, a helytörténetre, a muzeális értékek gyűjtésére és bemutatására. Így jött létre a helytörténeti gyűjtemény, amelynek látogatói között is nagyobb számban</p>	A Helytörténeti Gyűjtemény épületének komplex energetikai és biztonságtechnikai korszerűsítése	Csorvás Város Önkormányzatának Társadalmi-Gazdasági Programjában (2020-2026) szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A Csorvás, Arany János u. 10. szám alatti Helytörténeti Gyűjtemény megóvásához az épület tetőszerkezetének felújítása, a nyílászárók korszerűsítése, az épület fizikai akadálymentesítése, a világítás és a fűtésrendszer korszerűsítése, valamint az ingatlan vagyonszerzés	Polgármester	2027.12.31.	Az intézmény látogatottsága, kapacitáskihasználtsága nő.	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önerő	A település helytörténeti kincseit befogadó épület energiahatékonyabban szolgálja a látogatókat, értékmegőrzése fontos társadalmi érdekünk, fenntartása megkérdőjelezhetetlen.	-

		találjuk az időseket. Azonban az ezt befogadó épület elavult infrastruktúrájú.				ének kialakítása szükséges, annak érdekében, hogy újra befogadhassa a főleg idősekből álló népdalköröket, korosztályos közösségeket.						
V. A fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlősége												
1	Fizikai akadálymentesítés a település kereskedelmi, szolgáltatási egységeiben és a fogyatékossgal élőket befogadó foglalkoztató épületben	A helyi foglalkoztató épülete nem felel meg a fizikai akadálymentesítés követelményeinek. A legtöbb üzlet és szolgáltató intézmény fizikailag nem akadálymentes.	A településen működő kereskedelmi és szolgáltatási egységek fizikai akadálymentesítése a cél, kiemelten a foglalkoztató épülete.	Csorvás Város Önkormányzatának 114/2017. (IX.6.) számú határozatával elfogadott Szolgáltatástervezési Koncepciójában szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A településen működő kereskedelmi és szolgáltatási egységek fizikai akadálymentesítése, valamint korszerűsíteni kell a fogyatékossgal élő személyek munkavállalását biztosító épületet.	Polgármester	2027.12.31.	Az akadálymentes üzletek és szolgáltatási helyszínek száma nő, a foglalkoztató épülete akadálymentesé válik.	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önrő, szakértők	A településen élő fogyatékossgal élők jelenlegi nehéz közlekedése miatt az intézkedés fenntarthatóság a nem kérdés, hanem elvárás.	-
2	A fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatottságának növelése	A fogyatékossgal élő foglalkoztatottak száma alacsony	A fogyatékossgal élő személyek Csorváson történő foglalkoztatottsága	Csorvás Város Önkormányzatának Társadalmi-Gazdasági Programjában	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási	A foglalkoztatottak létszámát növelni kell, erre forrásteremtés pályázat útján,	Polgármester	2027.12.31.	A településen foglalkoztatott fogyatékossgal élő személyek száma növekszik.	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önrő	A településen fogyatékossgal élő személyek száma indokolja az intézkedés fenntartását.	-

			gának növelése a cél.	(2020-2026) szereplő intézkedés	Stratégia 2030	vagy egyéb támogatásból						
3	Tájékoztatás nyújtása a szociális ellátásokról	Kevesen vannak tisztában a szociális téren vagy állapotuk miatt igénybe vehető támogatásokról	A fogyatékossgal élő személyek tájékozottságának, életminőségük javul.	Csorvás Város Önkormányzatának 114/2017. (IX.6.) számú határozatával elfogadott Szolgáltatástervezési Konceptiójában szereplő intézkedés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Tájékoztatás nyújtása a szociális ellátások igénybevételek lehetőségéről.	Polgármester	2027.12.31.	Tájékozottabb településen élő személyek	Humán erőforrás, EU-s és hazai pályázati források, önkormányzati önrő	Az intézkedés a tájékozottságot növeli, ami az életminőség tartós javulásához járulhat hozzá.	-

3. Megvalósítás

3.1. A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2. A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,

- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, a HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétfévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.

- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a **HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Csorvás város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Csorvás város képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és ..... (.....) számú határozatával elfogadta.

Mellékletek:

..... számú Képviselő-testületi határozat.

Csorvás, 2022. november 14.

Baráth Lajos
Polgármester